

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE YER ALAN
KAVRAMLARI ANLAMA DÜZEYLERİ VE KAVRAM YANILGILARI
(GÖRDES ÖRNEĞİ)**

Yeliz AYCAN

MANİSA

2010

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE YER ALAN
KAVRAMLARI ANLAMA DÜZEYLERİ VE KAVRAM YANILGILARI
(GÖRDES ÖRNEĞİ)**

Yeliz AYCAN

**Danışman
Doç. Dr. Nurettin GÜLMEZ**

**MANİSA
2010**

ÖZET

Bu araştırma, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen kavramları anlama düzeylerini tespit etmek, sahip oldukları kavram yanlışlarını ortaya çıkartmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışma olup, beş bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde; probleme, alt problemlere, araştırmanın amacına, önemine, sayılıtlarına ve sınırlılıklarına, ikinci bölümde; kuramsal açıklama ve araştırmalara, üçüncü bölümde; araştırmanın hangi yöntemle yapıldığına, dördüncü bölümde; araştırmaya ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Son bölümde ise sonuç ve öneriler belirtilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, Manisa ili Gördes ilçe merkezinde bulunan 6 ilköğretim okulu ve bu okullarda 2008-2009 öğretim yılında öğrenim görmekte olan 214 ilköğretim öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin kişisel bilgilerini tespit etmek için kişisel bilgi formu ve öğrencilerin kavramları anlama düzeylerini ölçmek amacıyla 40 adet çoktan seçmeli sorudan oluşan kavram başarı testi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 11.5 paket programı kullanılarak frekans (f), yüzde (%) analizi, bağımsız iki grup t-testi, tek yönlü varyans analizi (Anova), gruplar arası karşılaştırma testi olarak (Anova sonrası) Tukey HSD testi, Kruskal Wallis testi ile Manny Whitney-U testleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen kavramları çoğunluğunu tam anlamıyla kavrayamadıkları ve söz konusu kavramlarla ilgili yanlışları olduğu tespit edilmiştir. İstatistiksel analizler sonucunda cinsiyet, baba eğitim durumu, anne baba mesleği, ailenin aylık geliri ve öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar açısından kavramların anlaşılma düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Kavram, Kavram Öğrenme, Kavram Yanlışları

ABSTRACT

This study was carried out in order to determine the students of the 8th grade in primary school to understand level of conceptions and to detect their own misconceptions in Turkish Revolution History and Kemalism lesson.

This research is a survey type descriptive study composed five parts. In the first part, problem, sub-problems, purpose of the study, its importance, hypothesis, limitations; in the second part, literature review and related research with the subject in the third part; method of the research and in the fourth part the findings of research and comments about it take place. The conclusion and suggestions are explained in the last part.

Working group of this research consists of 214 students of class 8th of 2008-2009 academic year in 6 primary schools from Gördes district, Manisa.

Data were collected by two means. The first one was a personal information form to determine the students personal information. The other one was a questionnaire consisting of 40 multiple choice questions to measure students understanding level. SPSS 11.5 was used to analyze data. Frequency (f), percentage (%) analysis, independent sample t-test, Anova, Tukey HSD test, Kruskal Wallis and Mann Whitney-U test were used to analyze research data.

Results show that class 8th primary school students do not understand and misconceptions do most of the concepts in Turkish Republic Revolution History and Kemalism lesson. Statistical analyses indicate discrepancies among sex, fathers education level, parents occupation salary of families and school differentiation significant.

Key Words: Turkish Republic Revolution History and Kemalism, Concept, Concept learning, Misconceptions

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer alan Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları (Gördes Örneği)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel etik ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
16/12/2009

Yeliz AYCAN

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 17.12.2009 tarih ve 31/EK6 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yeliz AYCAN'ın "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları (Gördes Örneği)" Konulu tezi incelenmiş ve aday 08.01.2010 tarihinde saat 14.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60.. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	<u>OY BİRLİĞİ</u>	☒
DÜZELTME yapılmasına	* ☐	<u>OY ÇOKLUĞU</u>	☐
RED edilmesine	** ☐	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BASKAN

Doç.Dr. Nurettin GÜLMEZ
(Danışman)

ÜYE

Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman İLGAN

ÜYE

Yrd.Doç.Dr. Saadet TEKİN

Evet Hayır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

Tez, mutlaka basılmalıdır

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, başını gereksizdir.

ÖNSÖZ

Soyut olan insan düşüncelerinin ve bilgilerin yapı taşı olan kavramların doğru ve etkili bir şekilde öğrenilmesi son derece önemlidir. Çünkü daha sonra öğrenilecek bilgiler, önceden öğrenilmiş bilgiler üzerine yapılacak ve birbiri ile ilişki kurularak anlamlı öğrenme gerçekleşecektir. Aksi takdirde yanlış ve eksik öğrenilen her kavram daha sonra öğrenilecek olan bilgileri olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle kavramlar öğrencilere tam ve doğru bir şekilde öğretilmelidir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki öğrencilerin pek çoğu öğrenmeyi gerçekleştirirken kavram ve kavramlar arası ilişkileri kuramamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamındaki kavramlar soyut kavramlardan oluşmaktadır. Soyut kavramların öğrenilmesinin zor olduğu ve kavramların öğrenciye anlaşılır hale getirilmesinde güçlükler yaşandığı bilinen bir gerçektir. Bu güçlüklerin aşılabilmesi öğrencilerin zihinlerinde yanlış kavramlar ve yanlışlıklar oluşmasına neden olmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amacına ulaşabilmesi ve anlamlı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencilerde var olan yanlışlıkların ortaya çıkartılması gereklidir.

Bu çalışma, ilköğretim 8. sınıf öğrencileri tarafından Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavramların ne düzeyde anlaşıldığını ve öğrencilerin hangi yanlış kavramalara sahip olduklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışma süresince görüş ve fikirleriyle rehberlik eden danışmanın Sayın Doç. Dr. Nurettin GÜLMEZ'e, yüksek lisans yapmam konusunda teşvik eden ve desteğini esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Nihat AYCAN'a, istatistiksel analiz ve akademik yazın aşamasında zamanını ayıran ve büyük katkı sağlayan Sayın Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman İLĞAN'a, Öğr. Gör. Dr. Nihat Kamil ANIL ve Öğr. Gör. Ayşe ANIL'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca hayatım her aşamasında olduğu gibi, tezin hazırlanış aşamasında destek ve sabrını esirmeyen değerli eşim Öğr. Gör. Bahadır AYCAN'a, sevgisi ve varlığıyla en büyük güç kaynağım olan kızım Yağmur Şimal AYCAN'a, büyük özverileriyle beni bugünlere getiren aileme sonsuz şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT	II
YEMİN METNİ	III
TUTANAK	IV
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR.....	X
TABLO LİSTESİ.....	XI
ŞEKİL LİSTESİ	XIV
BÖLÜM 1: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Alt Problemleri	4
1.3. Araştırmanın Amacı	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.7. Tanımlar.....	6
BÖLÜM 2: KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Önemi ve Amaçları	7
2.2. Kavram ve Kavram Öğrenme	10
2.2.1. Kavramın Tanımı.....	10
2.2.2. Kavramların Özellikleri	12
2.2.3. Kavram Çeşitleri.....	14

2.2.4. Kavram Öğrenme	15
2.2.4.1. Kavram Öğrenme Düzeyleri.....	17
2.2.4.2. Kavram Öğrenme Aşamaları.....	18
2.3. Kavram Öğretimi	20
2.3.1. Kavram Öğretim Stratejileri.....	21
2.3.1.1. Sunuş Yoluyla Kavram Öğretimi	21
2.3.1.2. Buluş Yoluyla Kavram Öğretimi.....	21
2.3.2. Kavram Öğretim Aşamaları	22
2.3.3. Kavram Öğretim Materyalleri.....	23
2.3.3.1. Anlam Çözümleme Tabloları	23
2.3.3.2. Kavram Ağları	24
2.3.3.3. Kavram Haritaları	25
2.4. Kavram Yanılgıları.....	27
2.4.1. Kavram Yanılgılarının Özellikleri.....	28
2.4.2. Kavram Yanılgılarının Nedenleri.....	30
2.4.3. Kavram Yanılgılarının Belirlemesi ve Giderilmesi.....	31
2.4.4. Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi ve Giderilmesinde Kullanılan Yöntemler	33
2.4.4.1. Tahmin-Gözlem-Açıklama.....	33
2.4.4.2. Olaylar veya Durumlar Hakkında Görüşme.....	34
2.4.4.3. Kavramlar Hakkında Görüşme	34
2.4.4.4. Çizimler	34
2.4.4.5. Kelime İlişkilendirme.....	34
2.4.4.6. Kavram Karikatürleri	35
2.4.4.7. Yapılandırılmış Grid	36

2.4.4.8. Tanılayıcı Dallanmış Ağaç	36
2.4.4.9. Kavramsal Değişim Yaklaşımı	37
2.5. İlgili Araştırmalar	37
BÖLÜM 3: YÖNTEM	44
3.1. Araştırmanın Modeli	44
3.2. Çalışma Grubu	44
3.3. Değişkenler	45
3.4. Veri Toplama Araçları.....	46
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu	46
3.4.2. Kavram Başarı Testi	46
3.4.3. Geçerlik.....	47
3.4.4. Güvenirlik	47
3.5. Verilerin Toplanması.....	47
3.6. Verilerin Analizi	48
BÖLÜM 4: BULGULAR VE YORUMLAR	49
4.1. Birinci ve İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	49
4.2. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	78
4.3. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	83
4.4. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	85
4.5. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	86
4.6. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	88
4.7. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	89
4.8. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	90
BÖLÜM 5: SONUÇ VE ÖNERİLER	92

5.1. Sonuç	92
5.2. Öneriler	95
KAYNAKÇA.....	98
EKLER	105

KISALTMALAR

F	: Tek Yönlü Varyans Analizi Testi İçin F Değeri
http	: Web Adresli Kaynak
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
N	: Veri Sayısı
p	: Anlamlılık Düzeyi
SS	: Standart Sapma
Sd	: Serbestlik Derecesi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
t	: t-Testi İçin t Değeri
U	: Mann Whitney U-Testi İçin U Değeri
X²	: Kruskal Wallis Testi İçin X ² Değeri
\bar{X}	: Aritmetik Ortalama
%	: Yüzde
f	: Frekans

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Anlam Çözümleme Tablosu Örneği.....	24
Tablo 2: Çalışma Grubunu Oluşturan Okul ve Öğrencilerin Yüzdeler.....	45
Tablo 3: Çalışma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	45
Tablo 4: Öğrencilerin Anlaşma Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	49
Tablo 5: Öğrencilerin Antlaşma Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	50
Tablo 6: Öğrencilerin Antant Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	51
Tablo 7: Öğrencilerin Azınlık Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	52
Tablo 8: Öğrencilerin Bağımsızlık Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	52
Tablo 9: Öğrencilerin Blok Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	53
Tablo 10: Öğrencilerin Cumhuriyet Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	54
Tablo 11: Öğrencilerin Demokrasi Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	55
Tablo 12: Öğrencilerin Egemenlik Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	56
Tablo 13: Öğrencilerin Emperyalizm Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	57
Tablo 14: Öğrencilerin Etabli Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	57
Tablo 15: Öğrencilerin Gazi Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	58
Tablo 16: Öğrencilerin Genelge Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	59
Tablo 17: Öğrencilerin Islahat Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	59
Tablo 18: Öğrencilerin İhtilal Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	60
Tablo 19: Öğrencilerin İşgal Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	61
Tablo 20: Öğrencilerin İsyân Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	61
Tablo 21: Öğrencilerin İtilaf Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	62
Tablo 22: Öğrencilerin İttihat Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	63
Tablo 23: Öğrencilerin İnkılap Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	63
Tablo 24: Öğrencilerin Kamuoyu Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	64
Tablo 25: Öğrencilerin Kongre Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	65

Tablo 26: Öğrencilerin Manda Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	66
Tablo 27: Öğrencilerin Meşrutiyet Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	66
Tablo 28: Öğrencilerin Milliyetçilik Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	68
Tablo 29: Öğrencilerin Misak-ı Milli Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	68
Tablo 30: Öğrencilerin Miting Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	69
Tablo 31: Öğrencilerin Muharebe Kavramını Kazanma Düzeyler.....	70
Tablo 32: Öğrencilerin Mutlakiyet Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	70
Tablo 33: Öğrencilerin Müttefik Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	71
Tablo 34: Öğrencilerin Milli Egemenlik Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	72
Tablo 35: Öğrencilerin Muhtıra Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	73
Tablo 36: Öğrencilerin Pakt Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	73
Tablo 37: Öğrencilerin Rejim Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	74
Tablo 38: Öğrencilerin Seferberlik Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	75
Tablo 39: Öğrencilerin Sıkıyönetim Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	75
Tablo 40: Öğrencilerin Taarruz Kavramını Kazanma Düzeyler.....	76
Tablo 41: Öğrencilerin Tehcir Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	76
Tablo 42: Öğrencilerin Misyonerlik Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	77
Tablo 43: Öğrencilerin Soğuk Savaş Kavramını Kazanma Düzeyleri.....	78
Tablo 44: Öğrencilerin 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersine ait Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımına İlişkin t Testi Sonuçları.....	79
Tablo 45: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Babalarının Mesleği Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	84
Tablo 46: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Annelerinin Mesleği Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	85
Tablo 47: Kavram Başarı Testi Puanlarının Anne Mesleğine Göre U-Testi Sonuçları.....	86
Tablo 48: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	87

Tablo 49: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	88
Tablo 50: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının ailelerinin Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	89
Tablo 51: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Öğrenim Gördükleri Okul Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	91

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Kavram Ağı rneği.....	25
Şekil 2: Kavram Haritası rneği.....	27

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknolojisi hızla ilerlemektedir. Bu da eğitime verilen önemi arttırmıştır. Bilim ve teknolojideki hızlı ilerleme ve değişimler yeni bilgilerin üretilmesini sağlamaktadır. Bu bilgilerin topluma aktarılması eğitimin en önemli görevidir. Eğitim sistemimiz dünyadaki hızlı değişimler ışığında kendini sürekli yenilemekte ve bunu da eğitim programlarına yansıtılmaktadır.

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığınca 2005- 2006 öğretim yılında yeni ilköğretim programı uygulanmaya başlamıştır. Yeni ilköğretim programı; öğrenci merkezli ya da yapılandırmacı yaklaşımdan hareketle etkinlik temelli, öğrencinin öğrenme sürecine aktif olarak katılmasını amaçlayan, dersler arası yatay ve dikey ilişkileri dikkate alan, sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme deneyimlerinin bütünleştirmeye önem veren bir anlayışla geliştirilmiştir (www.ilkogretim-online.org.tr).

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi (8. sınıf) Öğretim Programı hazırlanırken de aynı mantıkla hareket edilmiştir. 2008–2009 öğretim yılında uygulanmaya başlamış olan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi haftada 3'er saat olmak üzere öğretim yılı boyunca 108 saatlik bir ders süresi ön görülerek yeniden geliştirilmiştir (MEB, 2006a: 6).

Eğitim; bağımsız bir toplum ve ulusu oluşturacak bireysel moral düzeyi yüksek, sağlıklı bireylerin yetiştirilmesiyle hem bireysel hem de evrensel bir kültüre sahip zengin bir toplum yetiştirmeyi amaçlar (Gencer; 2007: 8). Bu amacını da kendi toplumsal yapısını dikkate alarak oluşturduğu eğitim sistemiyle yerine getirir.

Eğitim sistemimiz artık, kuralcı, ezberci bireyler yerine; düşünen, araştıran, yaratıcı düşünceye sahip, çevre ve toplumla ilgili bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bunu amaçlayan bir sistemde öğretmenin rolü, öğrencilere var olan bilgileri aktarmaktan çok bilgiye ulaşma yollarını öğretmek, bilgi verici değil rehber olmaktır (Gencer, 2006: 2).

Kavram öğretimi ve öğreniminin önemi, eğitim açısından yadırganamaz bir gerçektir. Eğitim içinde öğretimin ve öğrenimin, öğretim içinde de kavram öğretiminin yerini belirleyerek bu gerçeklik daha kolay anlaşılabilir (Köksal, 2006: 473). Kavram öğretimi, öğretimin ilk ve en önemli basamaklarından biridir. Çünkü öğrencinin nasıl öğrendiği, bilgiyi nasıl oluşturduğu, bilgide gerçekleşen doğru ve yanlış yapılanmaları içinde barındıran kavram öğretimi; anlamlı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için ilk adım olarak nitelendirilebilir (Dönmez, Alaz ve Aydoğan, 2008: 177).

Kavramlar eşyayı, olayları, insanları ve düşünceleri benzerliklerine göre grupladığımızda bu gruplara verdiğimiz addır. Dolayısıyla kavramlar somut eşya, olaylar veya varlıklar değil, belirli gruplar altında topladığımız soyut düşünce birimleridir. Kavramlar bilgilerin yapı taşlarını, kavramlar arası ilişkiler de bilimsel ilkeleri oluşturur (Eyidoğan ve Güneysu, 2002: 1).

Öğrenciler ilköğretime başladıktan sonra hayatlarında ilk defa bazı sosyal kavramlarla karşılaşmaktadırlar. İlk kez karşılaştıkları bu tür kavramları, öğrenciler çoğu zaman anlamakta güçlük çekmekte, bu kavramları birbiri ile karıştırabilmekte veya kavramlarla ilgili yanlışlara düşmektedir (Yazıcı ve Samancı, 2003: 1). Yanlış öğrenilen her kavram sonradan öğrenilecek kavramlarında yanlış öğrenilmesine neden olur.

Kavramlar yanlış öğrenildiği zaman bilginin bellek sistemine yerleşmesi sonucu yeni bilgilerle ilişkilendirilemeyebilir veya yanlış ilişkilendirilebilir (Çağlayan, 2006: 42). Bunun sonucunda da öğrenmeler zorlaşmaktadır.

Tüm bunlar dikkate alınarak yenilenen ilköğretim programlarında da, kavramlara ve kavram öğretimine daha fazla önem verilmiştir. Daha önceleri fen bilgisi alanında yaygın olarak kullanılan kavram öğretimi son yıllarda sosyal bilgiler alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Kavram öğretimiyle ilgi olarak başlatılan bu çalışmalar hazırlanan yeni ilköğretim öğretim programlarında ele alınmış ve ders kitaplarında da kavramlara ve kavram öğretimine yer verilmiştir (Öktem, 2006: 2).

Atatürk İlke ve İnkılaplarının temel konularını oluşturduğu ilköğretim 8. sınıf kademesinde okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi

İlköğretim Sosyal Bilgiler müfredatı içerisinde yer alan ve Sosyal Bilgiler derslerinin devamı niteliğinde temel bir derstir (Kurnaz ve Yılmaz, 2006: 183).

Diğer derslerde olduğu gibi etkili bir Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük eğitiminin gerçekleşebilmesi için temel kavramların yeterli düzeyde anlaşılabilmesi ve anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen kavramları anlama düzeylerinin ortaya çıkarılması yanlış kavramalarının belirlenmesi etkili İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük öğretimi açısından büyük bir öneme sahiptir.

1.1. Problem Durumu

Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları arasında; evrensel bir kültüre sahip, bağımsız, çok boyutlu düşünen, araştıran, sorgulayan, geçmiş ile gelecek arasında bağ kurabilen, problem çözme becerilerine sahip, Atatürk İnkılap ve İlkelerine bağlı, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen bireylerin yetiştirilmesi yer almaktadır.

Türk Milli Eğitimi'nin bu amaçlara ulaşmasında diğer derslerin olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin önemi büyüktür. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amaçlarına ulaşılabilmesi, dolayısıyla eğitimin genel amaçlara ulaşması, temel kavramların öğretilmesine bağlıdır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen kavramlar, öğretilmesi gerekli olan soyut kavramlardır. Bu kavramların etkili öğretilmemesi, derslerde geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulanması, öğrencilerin ezberciliğe itilmesi, kavramların anlaşılmasına ve birbirleriyle ilişki kurulamamasına neden olmaktadır. Bu durumda da öğrencilerin bilimsellikten uzak kendilerine özgü kavramlar oluşturmaları kaçınılmaz olmaktadır.

Etkili bir öğrenme sağlanabilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amaçlarına ulaşılabilmesi, öğrencilerin tarihi olgu ve olaylar arasında anlam kurabilmeleri için, kavramların anlaşılma düzeyleri ve varsa kavram yanlışlarının belirlenmesi ve giderilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesini;

“İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan kavramları anlama düzeyleri ile kavram yanlışlıkları nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Alt Problemleri

1. İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında öğretilmesi öngörülen kavramlardaki bilgileri ne düzeydedir?
2. İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında öğretilmesi öngörülen kavramlarda yanlış algıladıkları kavramalar var mıdır?
3. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait konularda geçen kavramları anlama düzeyleri ile kavram yanlışlıkları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları babalarının mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları annelerinin mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları babalarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları annelerinin eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları ailelerinin aylık gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

9. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları okullara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı ilköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük konularıyla ilgili kavramlar hakkında öğrencilerin fikir duygu ve düşüncelerini tespit ederek onların bu kavramları anlama düzeylerini tespit etmek ve kavram yanlışlarını ortaya çıkarmaktır. İlköğretimdeki Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretimindeki en büyük amaç etkili ve sorumlu Türk vatandaşı yetiştirmektir. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amacına ulaşması da, programda yer alan kavramların istenilen düzeyde öğretilmesine ve kavram yanlışlarının düzeltilmesine bağlıdır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma ilköğretimin 8. sınıflarındaki öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen kavramları anlama düzeylerinin belirlenmesi ve kavram yanlışlarının ortaya konması Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amacına ulaşmasının belirlenmesi açısından önemlidir. Çünkü kavramlar bilginin yapı taşlarıdır ve daha üst seviyelerdeki bilginin öğrenilmesi için öğrenmenin ve öğretimin temeli niteliğinde olan kavramların iyi anlaşılması gerekir. Kavramlar arası ilişkiler öğrenilmezse bu ilişkilere dayalı olarak ortaya çıkan ilke ve genellemeler de öğrenilemez (Çağlayan, 2006: 42). Yanlış öğrenilen her kavram, sonraki yeni öğrenmeleri de etkileyerek yanlış öğrenmelere neden olur. Bu araştırma ile Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük programındaki kavramların öğrenciler tarafından anlaşılma düzeyinin belirlenmesi ve kavram yanlışlarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmaya katılan öğrencilere, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularından seçilen kavramlara ilişkin gerekli

eğitimin, öğretmenleri tarafından hem eski hem de yenilenen müfredata uygun şekilde verildiği kabul edilmiştir.

2. Araştırmaya katılan öğrenciler kavram başarı testini samimi ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevaplamışlardır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu Araştırma;

1. 2008–2009 eğitim öğretim yılı ile,
2. Manisa ili, Gördes ilçe merkezindeki 6 ilköğretim okulunda bulunan 8. sınıf öğrencileriyle,
3. İlköğretim 8.sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ve derste geçen kavramlarla,
4. Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ile ilgili kavram bilgilerini tespit etmeye yönelik anket sorularıyla sınırlı tutulmuştur.

1.7. Tanımlar

Bu araştırma Kapsamında kullanılan kavramların tanımları şöyledir:

Kavram: İnsan zihninde anlaşılan, farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi formudur (Ülgen, 2004: 107).

Kavram öğrenme: Uyanları belli kategorilere ayırarak zihinde bilgiler oluşturmaktır (Ülgen, 2004: 117).

Kavram yanlışlığı: Bilimsel olarak kabul edilmiş fikirlerden farklı olarak öğrencilerin geliştirdikleri kavramlardır (Doğar ve Başbüyük, 2005: 348).

Kavramların anlaşılma düzeyi: Kavramların öğrenciler tarafından ne kadar anlaşılıp anlaşılmadığının yüzde (%) olarak ifadesidir.

BÖLÜM 2:

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Önemi ve Amaçları

Tarih bir milletin geleceğidir. Genç nesillere kendi geçmişlerini, maddi ve manevi değerlerini öğretmekte, geçmişte yaşanan olayları nedenleriyle ortaya koyarak geleceğe doğru adımlar atılmasını sağlamaktadır.

Bugün karşılaştığımız problemlerin hepsi geçmişte yaşanan olayların sonucudur. Bundan dolayı karşılaşılan problemlerin doğru ve gerçekçi bir biçimde anlaşılabilmesi için geçmiş olaylarla ilişkilerinin tespiti; bu tespit yapıldıktan sonra yorumlanması ve günümüze yansıyan etkilerinin gösterilmesi gerekir. İşte bu önemli görevi tarih ilmi yapar (Gömcü, 2006: 7).

Türk gençliğine milli bilinci uyandırmada, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunu, bugünlere nasıl geldiğinin öğretilmesinde tarihin özellikle de Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminin önemli bir yeri vardır.

Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersinin verilmesindeki amaç Türk inkılabının ruhunu ve amacını kavrayacak, kabullenecek ve geliştirecek nesiller yetiştirmektir. Nitekim “İnkılabın, hedefini kavramış olanlar daima onu muhafazaya muktedir olacaklardır.” sözü, devrimi inşa eden mimarın bu amaç doğrultusunda hareket ettiğini göstermekte, inkılabın korunması ve geliştirilmesinin ön şartı olarak inkılabın hedeflerini kavramış bireyler yetiştirmek olduğu vurgulanmaktadır (Erdaş, 2006: 19).

Özbaran (1998: 305)’ın da belirttiği gibi, ülkemizde eğitimin değişik kademelerinde Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük adı ile bir ders verilmektedir. Türk İnkılap Tarihi ya da 1980’li yılların başlarından günümüze dek kullanıla gelen resmi söylemde, ortaöğretimde “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük”, yüksek öğretimde “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi “ adıyla anılan

dersler; ulusal bağımsızlık sonucu kurulan yeni devletin ideolojik örgüsünü, topluma benimseterek yayma projesinin bir aracı olarak ortaya çıkmıştır (Cihan, 2005: 2).

Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyetini emanet ettiği Türk Gençliğine, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi ile genel olarak gençlerde Türk İnkılabının temel felsefesine, Cumhuriyet rejimine ve Atatürk İlke ve İnkılaplarına yönelik olumlu tutum kazandırmak hedeflenmektedir (Safran, 2004: 112).

Türkiye Cumhuriyeti ve İnkılap Tarihi dersinin amacı; çağın ihtiyaç duyduğu ve çağdaş değerleri benimsemiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Atatürk'ün istediği, gelişme ve yeniliğe açık, ayakları üstünde durabilen, soru sorabilen ve cevap verebilen, zaman ve mekan içindeki konumunu belirleyebilen, kendi kararını kendi verebilen, kendine ve başkalarına saygı ve sevgi duyabilen, kendiyile ve insanlıkla barışık, merak edip araştıran, araştırmadan hiçbir şeye inanmayan, çevreye karşı duyarlı ve insan haklarına saygılı, silahlanmaya karşı ve barışçı, aklını ve bilimi rehber olarak kullanan insanlar yetiştirmektir (Gülmez, 2003: 1076).

8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında bu dersin genel amaçları şu şekilde belirtilmiştir (MEB, 2006a: 2).

- “Atatürk'ün üstün askerlik, devlet adamlığı ve inkılapçı niteliklerini öğrenerek onun kişilik özelliklerini örnek alır.
- Millî Mücadeleden hareketle, Türk milletinin özgürlük, bağımsızlık, vatanseverlik, millî birlik ve beraberlik anlayışı ile her türlü zorluğun üstesinden gelebileceğini kavrar.
- Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen Türk İnkılabının tarihi anlamını ve önemini kavrar.
- Dönemin ağır şartları dikkate alınmak suretiyle, Türk inkılaplarının büyük güçlüklerle rağmen gerçekleştirildiğini kavrar.
- Türk Milli Mücadelesi ve İnkılabının, milli ve milletler arası özelliklerini kavrayarak, başka milletlerce de örnek alındığını fark eder.
- İnsan hakları, ulusal egemenlik, milliyetçilik, demokrasi, çağdaşlık, laiklik ve cumhuriyet kavramlarının Türk milleti için ifade ettiği anlamı

ve bunların önemini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

- Atatürk İlke ve İnkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
- Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini benimseyerek Atatürkçü Düşünce Sisteminin bir savunucusu olur.
- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
- Ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini, Atatürk İlke ve İnkılaplarının oluşturduğunun bilincine varır.
- Türkiye'nin jeopolitik önemini, bölgesel ve küresel etkileri açısından değerlendirerek iç ve dış tehditlere karşı duyarlı olur.
- Kanıta dayalı akıl yürütme yeteneklerini geliştirerek geçmişle günümüz arasında bağlantılar kurar ve bu bağlamda benzetmeler yapar.
- Türk milletinin bir mensubu ve insanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.
- Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve beceriler kazanır”.

Bu amaçlar doğrultusunda 8. sınıf öğrencilerinin, Atatürkçülüğü benimsemiş, ulusal bilince sahip, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları doğrultusunda cumhuriyete bağlı, eleştiren, düşünen, demokratik tutum sergileyebilen duyarlı bireyler olmaları beklenmektedir.

Köstüklü (2005: 43)'ye göre bu “amaçlar” incelediğinde Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin iki yönünün olduğu anlaşılmaktadır. Birincisi; Cumhuriyete giden çizgide yakın tarihimizin öğretilmesi, yani bilim yönü, ikincisi; Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin dayandığı Atatürk İlke ve İnkılaplarının ve bunlara yönelik tehditlerin öğretildiği ideolojik veya siyasi yönü. Dolayısıyla Atatürk İlke ve İnkılâp Tarihi dersini amaç bakımından diğer derslerden, özellikle diğer tarih derslerinden farklı kılan yönler bulunmaktadır. Şüphesiz bu farklılık, dersin amaçlarında da vurgulandığı üzere, “Türk gençliğini Atatürkçü düşünce doğrultusunda yetiştirmek ve güçlendirmek” amacının doğru ve öğretici biçimde verilmesiyle gerçekleşmiş olacaktır (Yekrek, 2006: 11).

Yukarıda belirtilen amaçlara ulaşılabilmesi ve öğrencilerin tarihi olgu ve olaylar arasında anlam kurabilmesi için programda yer alan kavramların öğrenciler tarafından iyi anlaşılabilmesi gereklidir. Kavramlar düşüncenin birimidir. Öğrenciler bu derste öğrendikleri kavramlar aracılığıyla geçmiş olaylar arasında ilişki kurabilecek, bunları yorumlayacak, öğrendiği bilgiler ışığında uygun tutum ve değerler geliştirebilecektir.

2.2. Kavram ve Kavram Öğrenme

Bu başlık altında, kavramın tanımı, özellikleri, kavram çeşitleri, kavram öğrenme, kavram öğrenme düzeyleri, kavram öğrenme aşamaları, kavram öğretimi ve öğretiminde kullanılan stratejiler ile kavram öğretim materyalleri incelenmiştir.

2.2.1. Kavramın Tanımı

İnsanların yaşadığı nesnel evresinde, nesnel hakkında bilgi edinebilmemiz ve onları anlamlandırabilmemiz için sözcüklere ihtiyaç vardır. Sözcükler düşünmemizi sağlayan sembollerdir. Dünya o kadar fazla nesnelere doludur ki, bunların hepsini ayrı ayrı isimlendirmek hem zor hem de her birini aklımızda tutmak imkânsızdır. Bu nedenle ortak özelliklere sahip nesnelere organize edilmesi gerekir. İşte sözcüklerin en önemli işlevi budur. Sözcükler nesnelere ortak adı, simgesidir (Yükselir, 2006: 10). Ortak özelliklere sahip nesnelere organize eden sözcüğün anlamına kavram denilmektedir. Kavram, bir görüş veya düşünce, özellikle nesnelere genelleştirilmiş bir görüştür.

Kavram, insan zihninde anlamlanan, farklı obje ve olguları değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi formu yapısıdır (Ülgen, 2004: 107). Bununla birlikte literatürde, kavramla ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bir kaçısı şunlardır:

Nesnelerin veya olayların ortak özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplayan genel tasarımıdır (TDK, 2009). Ekiz ve Akbaşı'a (2005:1) göre kavram, "ortak özelliklere sahip belirli bir sınıfın veya nesnelere grubunun ya da eylemlerin genellikle bir kelime ile ifade edilmesiyle oluşan genel bir düşünce olarak ifade edilebilir".

Senemoğlu (2007, 511)'na göre kavram ise, "Benzer nesnelere, insanları, olayları, fikirleri süreçleri gruplamada kullanılan bir kategoridir." Kavramlar, bireyin bir grup varlık, olay, fikir ve süreçlerini diğer gruptan ayırt etmesini sağladığı gibi, diğer grup, varlık, olay, fikir ve süreçlerle ilişki kurmasına yardım eder.

Martorella (1986)'ya göre ise kavram, bilgilerimizi ve deneyimlerimizi grupladığımız kategorilerdir. Bu kategoriler zihinsel mıknatıs gibidir, ilgili düşünce ve deneyimleri çeker ve düzenler. Biz bu kategorileri onları tanımamıza yardım eden bir veya birden fazla etiketle, isimle oluştururuz (Akt. Çağlayan, 2006: 21).

Kavramlar görüldüğü üzere nesne, olay, olgu vb. şeylerle ilgili birçok bilginin düzenlenmiş ve gruplanmış halidir. Coğrafya, sosyoloji, ekonomi, tarih, siyaset bilimi gibi disiplinlere ait olgusal bilgilerin gruplanması sonucu yine o bilim dalındaki kavramlar ortaya çıkmakta böylece düşünme ve bilgiyi depolamada dolayısıyla öğretimde ekonomiklik sağlamaktadır (Doğan, 2007: 13).

Kavramları anlama, ilkeleri anlama, problem çözme ve dünyayı anlama için gereklidir (Senemoğlu, 2007: 511). Kavramlar bilginin yapı taşlarını, kavramlar arası ilişkiler de bilimsel ilkeleri oluşturur. Kavramlar düşüncenin birimidir. O nedenle çocukluk çağında kavramlar ve onların adları olan sözcükler öğrenilir, ardından kavramlar sınıflandırılır ve aralarındaki ilişkiler bulunur. Bu kavramlar kullanılarak yeni kavramlar ve bilgiler üretilir. Bu öğrenme yaşam boyu devam eder (Eyidoğan ve Güneysu, 2002: 1).

Kavramlar, ayrıntılardan kurtararak çevremizdeki olay ve nesnelere daha kolay tanımamıza ve anlamamıza yardım ederler. Bilgilerin sistematik olarak örgütlenmesini sağlar ve sürekli olarak benzerlikler kurup bilgi sistemimizi genişletmemizi sağlar (Yıldız, 2000; akt. Ağca, 2006: 2). Bu da kavramların insan hayatındaki öğrenmelerde ve okul öğretiminde ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

2.2.2. Kavramların Özellikleri

Soyut olan düşünce birimlerini somutlaştıran kavramlar birçok özelliğe sahip olup bu özelliklerine göre birbirinden ayrılmaktadır. Tanımında olduğu gibi özellikleri de farklı şekillerde açıklanmaktadır.

Ülgen (2004, 108-116) kavramların özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır.

- **Kavramların algılanan özellikleri bireyden bireye değişebilir.** İnsanlar dünyadaki gerçekleri kendi geçmiş yaşantılarının etkisi altında, yetenekleri ölçüsünde, değer yargılarına dayalı olarak algılar ve değerlendirirler. Bu nedenle kavramların yanlı olduğu düşünülür. Bilimde, bilimsel görüşlerin geliştirilmesinde bu yanlılığı en aza indirmek için, normlar üzerinde durulur (Ertürk, 1972).
- **Kavramın orijinali vardır.** Kavramın orijinali, kavramın bireydeki düşüncelerindeki ilk oluşumudur. Kavramın kritik özelliklerinden oluşur.
- **Kavramların bazı özellikleri birden fazla kavramın üyesi olabilir.** Bir özellik birden fazla kavramın özelliği olabilir. Örneğin eğitim ve öğrenme iki ayrı kavramdır. Eğitim, bireyin kendi yaşantısı yoluyla davranışlarında istendik değişme meydana getirme sürecidir. Öğrenme, çevresel değişmeler sonucu bireyin davranışlarının değişmesidir. Davranış değişmesi iki kavramın ortak özelliğidir.
- **Kavramlar objelerin ve olayların hem doğrudan hem de dolaylı olarak gözlenebilen özelliklerinden oluşur.** Doğrudan gözlenen (somut) özellikler, obje ve olayların fiziksel özellikleridir. Dolaylı gözlenen özellikler ise onun anlamlarıdır.

- **Kavramlar çok boyutludur.** Bir kavram konumuna göre bazen merkezde, bazende merkezin çevresinde yer alabilir. Hangi esasa dayalı olarak kullandığımızı bağlıdır.
- **Kavramlar kendi içlerinde, özelliklerine uygun belli ölçütlere göre gruplandırılabilir.** Bir kavram iki ayrı ölçütle gruplandırıldığında çok sayıda grup oluşur. Ölçütler değiştikçe özellikler, bu nedenle gruplar da değişir.
- **Kavramlar aralarındaki etkileşime dayanarak bir bütünlük oluştururlar.** Bunlar kavram haritaları adı altında incelenmektedir. Kavram haritaları mantıksal bir yolla belli bir alanda etkileşen kavramların bütünlük içinde analiz edilerek, yatay ve dikey düzende çapraz ilişkiler dikkate alınarak organize edilmesine işaret eder.
- **Kavramlar dille ilgilidir.** Her kavram bir sözcükle ifade edilir. Bir kültürde geliştirilen kavram çeşitliliği ile, o kültürün dil zenginliği arasında olumlu bir ilişki vardır.

Yukarıda açıklandığı gibi kavramlar özelliklerine göre farklı anlamlar kazanabilmektedir. Kavramların özelliklerinin bilinmesi, anlamlarının daha iyi anlaşılmasını sağlayarak öğrenmeleri kolaylaştıracaktır.

Senemoğlu (2007, 512–513)’na göre kavramlar; isimler, sıfatlar, fiillerle temsil edilirler. Hangi sözcük grubuyla temsil edilirse edilsin, tüm kavramlar; öğrenebilirlik, kullanılabilirlik, açıklık, güçlülük özelliklerini taşırlar.

- **Öğrenebilirlik:** Tüm kavramlar sonradan öğrenilir. Bazı kavramlar kolay öğrenilirken, bazı kavramlar daha zor öğrenilir. Örneğin; gözlenebilen, “ köpek”, “ağaç” gibi somut olan kavramlar daha kolay öğrenilirken, “bilis”, “adalet” gibi tanımlanmış soyut kavramlar daha zor öğrenilmektedir.
- **Kullanılabilirlik:** Kavramlar, ilkeleri anlama, problem çözme gibi çok çeşitli kullanım alanlarına sahiptirler. Ancak bazı alandaki kavramlar daha sık kullanılırken, bazıları daha seyrek kullanılır.

- **Açıklık:** Kavram herkesin zihninde aynı anlamı oluşturabilmesi için, anlaşılır olmalı, konu alanı ile ilgili uzmanlar arasında kavramın anlamına ilişkin görüş birliği bulunmalıdır.
- **Genellik:** Birçok kavram hiyerarşik olarak organize edilmiştir. Hiyerarşik yapının en üstünde yer alan kavram en genel olanıdır. Genel kavramların alt gruplarına inildikçe kavramların genellik özellikleri azalarak daha özel kavramlar haline gelirler.
Örneğin, rejim kavramı genel bir kavramdır. Birbirinden farklı özelliklere sahip rejim türleri vardır. Bu türlere göre rejim kavramı alt gruplara ayrılabilir.
- **Güçlülük:** Kavramın gücü, büyük ölçüde diğer kavramların, ilkelerin anlaşılmasına yardım etme, problem çözmeyi sağlama gibi konularda faydalı olmasına işaret etmektedir.

2.2.3. Kavram Çeşitleri

Kavramlar kendi içinde sınıflara ayrılmıştır. Martorella (1986: 193) kavramları kolay ve zor öğrenilmelerine göre aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır (Yükselir, 2006:15).

A) Somutluk Derecesine Göre

1. Somut
2. Soyut

B) Öğrenildikleri Bağlama Göre

1. Formal
2. İnfomal

C) Ayırt edici Özelliklerine

1. Tek boyutlu
2. Çok boyutlu
3. İlişkisel

D) Öğrenilme Biçimlerine Göre

1. Eylemsel

2. Simgesel
3. Sembolik

Kapsam açısından kavramların soyut ve somut olmalarına göre zorluk ölçütleri neden olarak gösterilmektedir. Somut kavramlar duyu organlarıyla doğrudan algılanabildiği için daha kolay öğrenilmektedir, soyut kavramlar ise duyu organlarıyla dolaylı olarak algılandığı için öğrenilmeleri daha zordur. Öğrenilmesi en zor olan kavram türü ise ilişkisel olanlardır. Kirlilik, çok, paralel gibi kavramlar ilişkisel kavramlardır. Bu kavramların anlamları karıştırmalardan veya nesnelere arasındaki ilişkilerden çıkar. Bir çizgi parçası veya nesne başka bir çizgi veya nesne ile ilişkilendirilmeden paralel olarak değerlendirilemez. Bütün ilişkisel kavramlar maddeler arasındaki ilişkiyi tanımlar (Çağlayan, 2006: 24).

Gagne'ye göre kavramlar somut ve soyut olarak ikiye ayrılmaktadır. Somut kavramlar, yaşamın ilk aylarından itibaren informal yollarla öğrenilir. Örneğin çocuk, "araba" kavramını çevresindeki yetişkinleri, gözleyerek, araçları görerek, duyarak öğrenir. Ancak, tanımlanmış ya da soyut kavramları öğrenmek için öğretim gereklidir. Örneğin, "ulus", "vatan" gibi kavramları öğrenmek için formal eğitim gereklidir ve bilişsel gelişim bakımından soyut işlemler döneminde olunmalıdır (Akt. Senemoğlu, 2007: 517).

Kavramların bu ve benzeri şekilde türlerine ve özelliklerine göre sınıflandırılması, kavram öğretiminde öğretmenlerin işine yarar. Seçilen kavram türüne göre, öğretim etkinlik ve stratejilerin belirlenmesi gerekir (Doğanay, 2005: 271). Öğretim etkinliklerinin seçilen kavram türüne göre düzenlenmesi, kavramların öğrenciler tarafından kolay öğrenilmesini ve kalıcı olmasını sağlar.

2.2.4. Kavram Öğrenme

Geçmişten günümüze gelinceye kadar insanların nasıl öğrendiği, dışarıdan alınan bilgilerin zihne nasıl yerleştirildiği ve insanların yeni bilgileri hangi yollarla özümlediğini, özetle öğrenmenin nasıl meydana geldiğini açıklamak üzere pek çok öğrenme teorisi geliştirilmiştir. Öğrenme ile ilgili pek çok tanım yapılmakla birlikte,

üzerinde görüş birliğine varılan en önemli husus öğrenmenin oldukça karmaşık bir süreç olduğudur (Karamustafaoğlu vd, 2004: 98-99, Akt. Çakmak, 2006: 3).

Genel anlamda öğrenme, çevresel koşulların değişmesiyle bireyin davranışlarında meydana gelen değişimdir. Kavram öğrenme ise, uyarınları belirli kategorilere ayırarak, zihinde bilgiler oluşturmaktır. Yeterli bir öğrenmede bu bilgilerin davranışla bütünleşmesi öngörülür (Ülgen, 2004: 117).

Kavram öğrenme sadece objeleri basit olarak sınıflama ya da bir sınıf objenin adını söyleme ile sınırlı değildir. Kavram öğrenme, yüksek düzeyde bilişsel süreçler ve çeşitli örneklerin karşılaştırılarak genellemeye gidilmesini gerektirir. Bireyin genelleme yapabilmesi için, obje ve olayların ortak elemanlarını soyutlayarak algılayabilmesi ve bunların benzer ve benzer olmayan yönlerini ayırt edebilmesi gerekmektedir (Erdem ve Akman, 1997: 203).

Ülgen (2004: 117-119), kavram öğrenmeyi ürün ve süreç olarak kavram öğrenme olarak aşağıdaki gibi değerlendirmiştir.

Ürün olarak kavram öğrenme, öğrenme ürünlerine davranışçı yaklaşım açısından bakıldığında, bireyin kavramla ilgili doğrudan gözlenebilen davranışları, sözel olarak ifadeleri gündeme gelir. Bir kavramı öğrenen öğrencinin kavramla ilgili davranışları dört aşamada incelenebilir. Birincisi, söz konusu kavramla ilgili edindiklerini dille bütünleştirerek ifade eder. İkincisi kavramı tanımlar. Üçüncüsü ise, tanımladığı kavramın benzer ve farklı yönlerini söyler. Dördüncüsü, öğrendiği kavrama benzeyen yeni bir kavramla karşılaştığında, kavramı kendi sözcükleriyle tanımlayabilir.

Öğrenme ürünlerine bilişsel yaklaşım açısından bakıldığında, kavram öğrenme bellek sürecinde daha önce öğrenilen ilgili bilgileri hatırlayarak yeniden yapılandırır. Davranışçı yaklaşımın aksine öğrenme ile ilgili davranışlar öğrenme faaliyetinden hemen sonra ifade edilmeyebilir. Bireyin bilişsel yapısında değişiklikler meydana gelir ve bu değişiklikleri karşılaştığı durumlarda uygular.

Kavram öğrenmeye süreç olarak bakıldığında, davranışçı yaklaşımı benimseyen eğitim psikologlarına göre kavramlar, bireyin uyarıcı tepki arasında bağ kurmasıyla

öğrenilir. Süreç olarak kavram öğrenmeye bilişsel yaklaşım açısından bakıldığında, bir kavramı öğrenmek için, bireyin ilgili kavramların bütününe dikkate alarak, anlam ağı kurarak ilkeler oluşturması ve şema geliştirmesi gerekli görülür.

2.2.4.1. Kavram Öğrenme Düzeyleri

Senemoğlu (2007, 514–518)’na göre kavram öğrenme, bir düzeyden diğerine geçişi sağlayan zihinsel süreçlerin aynı değişmez bir sıra izlemesidir. Buna göre kavram öğrenmede en alt düzeyden en yüksek düzeye doğru aşamalı dört düzey bulunmaktadır. Bunlar:

Somut düzey: Bu düzeyde kavram öğrenmek için şu zihinsel işlemler yapılmaktadır:

- Objenin algılanabilen çerçevesine dikkat etme,
- Objeyi diğer ojelardan ayırt etme,
- Ayırt edilen objeyi, aynı kapsam ve durumda bir başka zamanda da gördüğünde hatırlama.

Örneğin; çocuk “kurşun kalem” gördüğünde ona dikkat eder. Çevresindeki diğer nesnelere ayırt eder. Daha sonra kelemi aynı yerde ve durumda gördüğünde tanır.

Tanım Düzeyi: Bu düzeyde çocuk, somut düzeyde sadece aynı kapsam ve aynı durumda gördüğünde tanıyabildiği objeyi farklı yer ve durumda gördüğünde de tanır.

Örneğin; çocuk, somut düzeyde aynı yer ve durumda gördüğü kurşun kalem hatırlayabilirken, tanıma düzeyinde ise başka bir yer ve durumda gördüğü kurşun kalemin aynı kalem olduğunu genelleyerek hatırlayabilir.

Sınıflama Düzeyi: Sınıflama düzeyinde kavrama, ilk kez öğrenmek için kavramın en az iki örneğinin tanıma düzeyinde öğrenilmesi gerekir. Sınıflama düzeyinde kavram öğrenmenin içerdiği zihinsel işlemler şunlardır:

- Objenin bir sınıfına ilişkin en az iki örneğin çok belirgin olmayan özelliklerine dikkat etme,
- Her bir örneği örnek olmayandan ayırt etme,
- Ayırt edilen örnekleri hatırlama,
- Farklı bir kapsam ve durumda karşılaşılan her bir örneğin aynı örnek olduğu genellemesine varma,
- Aynı sınıfa ait olan en az iki örneğin eşdeğer oldu genellemesini yapma,
- Genellemeyi hatırlama.

Örneğin; çocuğun farklı renk ve biçimlerdeki kurşun kalemleri eşdeğer olarak aynı grupta görmesi, sınıflama düzeyinde kavram öğrenmedir.

Soyut düzey: Soyut düzeyde kavram öğrenmenin içerdiği zihinsel işlemler şunlardır:

- Kavram örneklerini doğru tanıma,
- Kavramın adını verme,
- Kavramın tanımlanan özelliklerini ayırt etme,
- Kavramın toplumca kabul edilmiş tanımını verme,
- Kavram örneklerinin aynı düzlemdeki benzer kavram örneklerinden nasıl farklılaştığını açıklama.

Birey, yukarıda sıralanan özellikleri gösterdiği takdirde soyut düzeyde kavram öğrenme gerçekleştirmiş demektir.

2.2.4.2. Kavram Öğrenme Aşamaları

Ülgen (2004, 119) 'e göre kavram öğrenme birey dünyaya geldiği anda başlar ve ölünceye kadar devam eder. Kavram hangi öğrenme yöntemiyle öğrenilirse öğrenilsin iki aşamada gerçekleştirilir. Bunlar:

Kavram Oluşturma Aşaması: Kavramların örneklerinin benzer ve farklı yanlarını algılayarak, benzerliklerden genelleme yapılarak oluşturulur. Bu süreçte, birey

objelerle ilgili oluşturduğu şemaya dayalı olarak hatırlama ve objeler arasında ilişki kurma işlemi yapar. Örneğin; yaklaşık üç aylık bebekler annelerini ya da kendilerine bakan kimseyi gördükleri zaman, onu tanır ve gülümser. Sonra aynı tepkiyi diğer insanlara geneller. İnsan kavramı oluşmaya başlamıştır.

Kavram Kazanma Aşaması: Oluşturulan kavramın uygun kural ve ölçütlerle sınıflara ayırma işlemidir. Bu aşamada mantıklı bir grupta, geliştirilen şema ile birlikte oluşan kavramın niteliğine dayanır.

Kavram oluşumu hayatın her evresinde devam etmektedir. Başlangıçta tesadüflerle, deneme- yanılma ile veya soru cevapla birçok kavram edinilir. Bunlardan bazıları zorunlu olarak, bazıları da keyfi öğrenilir. Zamanla bu kavramlardan bir kısmı pekişir, genişler, bir kısmı da unutulur. Bu süreç yaşam boyu devam eder. Bazı kavramlar vardır ki bunların hayatın doğal akışında öğrenmek oldukça zordur. Bu kavramların planlı eğitim kapsamında öğretimi gereklidir (Yükselir, 2006: 19).

Kavram oluşturma düzeyi çocukluk yıllarında yoğunken, kavram kazanma düzeyi daha çok okul öğrenmelerinde görülür. Okulda öğrenmeye başlayan çocuklar, çoğunlukla kavramlara sıfırdan başlamazlar. O kavramın özellikleriyle ilgili az çok, doğru ya da yanlış algıları vardır (Ülgen, 2004: 120).

Beyazıtöğlu (1991: 9)'na göre kavram kazanmanın önemi okullarda öğrenme sırasında ortaya çıkmaktadır. Bunun sebeplerini de şu şekilde sıralamıştır:

1. Okullarda öğrenilen kavramlar daha önce öğrenilen kavramların üzerine inşa edilen üst düzeyde kavramlardır.
2. Öğrenmeyi etkili kılmak için birçok konuda kavramlar önşartlı olarak düzenlenmiştir. Bu ilişkiler içerisinde tekrarlanarak ve gruplanarak geliştirilir.
3. Okulda öğrenilen kavramlar tümdengelim ve tümevarım niteliğinde işlenir, kavram önce öğrenciye tanıtılır, öğrenci onu inceleyerek gruplara ayırır ve sonuç çıkarır.

4. Kavram öğrenme, kavram öğrenme tecrübeleriyle bireyin kavram kazanma becerisi ve etkili bir kavram kazanma stratejisi geliştirmesini sağlayabilir.
5. Olaya bireyin gelişim özelliği açısından bakılırsa okul dönemindeki çocuklarda mantık kurallarına uygun düşünme ve dil zenginliği hızlanır. Bu gelişim özelliklerine paralel olarak birey kavramsal olaylarla karşılaştığı zaman onları mantıksal yollarla gruplama ve uygun sözcüklerle birleştirme eğilimi gösterir (Kömürcü, 2003: 8).

2.3. Kavram Öğretimi

Kavram öğretimi, öğretimin ilk ve en önemli basamaklarından biridir. Çünkü öğrencinin nasıl öğrendiği, bilgiyi nasıl oluşturduğu, bilgide gerçekleşen doğru ve yanlış yapılanmaları içinde barındıran kavram öğretimi; anlamlı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için ilk adım olarak nitelendirilebilir. Bireylerin günlük tecrübeleriyle oluşturdukları ilk kavramların, bilimsel bilgi ile örtüşecek şekilde eksikliklerinin giderilmesi ve geliştirilebilmesi için, bilinçli ve sistemli bir öğretim sürecinden geçmeleri gerekmektedir (Dönmez, Alaz ve Aydoğan, 2008: 177). Bu da okullarda planlı ve programlı eğitimle gerçekleşmektedir.

Kavram öğretimi, ilgili kavramın çocuğun zihninde oluşmasını sağlama işidir (Çaycı, 2007: 91). Kavram zenginliği, açıklığı, bireyin anlayarak öğrenmesinde önemli bir etkidir ve bu sebeple okulda kavramların öğretilmesi çok önem taşır (Taşlı; 2005: 176).

Dönmez (1994: 9)'e göre kavram öğretiminden önce mutlaka bir analiz yapılmalıdır. Yapılacak olan analizde şu sorulara cevap aranmalıdır:

- Kazandırılacak olan kavramlar nelerdir?
- Ne gibi örnekler kullanılmalıdır?
- Kavramı kazandırmak için ne gibi eğitimsel faaliyetlerde bulunulmalıdır?

- Öğretim sonunda öğrencinin hangi davranışına hangi pekiştiriciler uygulanabilir? (Kömürcü, 2003: 10).

Martorella (1986)'ya göre, öğretilecek kavram için öğretmen tarafından yapılması gereken kavram analizinin:

- Kavramın adını
- Kavramın tanımını
- Kavramın ayırt edici özelliklerini
- Kavramın ayırt edici olmayan özelliklerini
- Kavramın en iyi ve diğer bazı örneklerini
- Kavramın örneği olmayan durumları da içermesi gerekmektedir (Doğan, 2007: 16).

2.3.1. Kavram Öğretim Stratejileri

Kavram öğretiminde en çok kullanılan iki yaklaşım vardır. Bunlardan birincisi geleneksel (sunuş yoluyla) kavram öğretim stratejisi, ikincisi modern (buluş yoluyla) kavram öğretim stratejisidir.

2.3.1.1. Sunuş Yoluyla Kavram Öğretimi: Bu yaklaşımla kavram öğretilirken ilk önce kavramın tanımı ve özellikleri verilir. Böylece öğrencilerin belleğinde kavramla ilgili ilk yapı oluşur. Bu yapı, kavramla ilgili yeni gelecek bilgilerin birey tarafından anlamlı hale getirilmesine yardımcı olur. Sonra kavramın örnekleri ve örnek olmayanları gösterilir. Bunlar sayesinde ilk kurulan yapı zenginleşir. Daha sonra öğrencilerden örnek göstermeleri istenir (Erdem ve Akman, 1997: 208).

Kavram öğretiminde kullanılan geleneksel yöntemin (Sunuş Yolu), kavramları öğrenme ve öğretmede yeterince etkili olduğunu söylemek zordur. Çünkü birçok kavramın öğretiminde yaşanan sıkıntı, onların kesin bir sözel tanımının yapılamamasından kaynaklanmaktadır (Canpolat ve Pınarbaşı, 2002; akt. Çaycı, 2007:91).

2.3.1.2. Buluş Yoluyla Kavram Öğretimi: Bu yaklaşımda önce kavramın örnekleri verilir. Öğrenciler örneklerinin ortak özelliklerinin ne olduğuna dair

denenceler kurar ve bunları test ederler. Daha sonra kavramın örnek olmayan örnekleri verilerek, örneklerle örnek olmayanların farklı yönleri bulunmaya çalışılır. Örnek olmayanlar, örneklerin ortak özelliklerinin açığa çıkmasını ve kavramın öğrencilerin zihninde netleşerek bulunmasını sağlar (Erdem ve Akman, 1997: 208).

Öğrenciyi, kavramı keşfetme yolunda etkin hale getiren ve bilginin yapılandırıcısı olarak öğrenciyi işaret eden yaklaşıma dayalı bu yöntem, öğrencinin kavramsal değişim sürecinden başarılı bir biçimde çıkmasını ve edinilen bilgilerin ve kavramların ileriki öğrenme durumlarına da aynen aktarılmasını sağlamaktadır (Çaycı, 2007: 92).

2.3.2. Kavram Öğretim Aşamaları

Erdem ve Akman (1997: 209)'a göre kavram öğretiminde hangi yaklaşım kullanılırsa kullanılsın aşağıda belirtilen aşamaları gerçekleştirmek gerekir.

1. Öğrencinin hedeften ve yapılacak işlemlerden haberdar edilerek öğrenmeye hazırlanması.
2. Kavramların örnekleri ve örnek olmayanların verilmesi. Örneklerin numune, model ve resimlerinin gösterilmesi.
3. Kavramın kazanılıp kazanılmadığının kontrol edilmesi. Kavramın öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığının en iyi göstergesi, kendi örneklerini verebilmeleridir.
4. Transferin sağlanması. Bu aşamada öğrencilerin yeni öğrendikleri kavramlar arasında ilişki kurmaları sağlanır.

Kavram öğretiminin odak noktası, çocukların kavramı kavram yapan temel özellikleri daha az önemli olanlardan ayırt edebilmeleridir. Kavram öğretiminde öğrencinin düzeyi de dikkate alınarak somuttan soyuta doğru bir yol izlenmeli, bol örnekler verilerek kavratılmalıdır. Soyut kavramlar öğrencinin gelişim süreci içinde kazandırılmalıdır. Kavram öğretiminde örnek kullanma ve tekrar da önemli noktalardandır. Çünkü tekrar ve örnekler kavramın kalıcılığını sağlar. Öğrencinin kavramı kendi kelimeleri ile tekrar etmesi ve yeni cümleler içinde kullanması da

öğretilen kavramın kalıcılığını sağlamak için başvurulan önemli yöntemlerdendir (Fidan, 1986:193; Akt. Kömürcü, 2003: 11).

2.3.3. Kavram Öğretim Materyalleri

Bilindiği gibi kavramlar soyut olan düşünce birimleridir. Soyut olan bu düşünce birimlerini somutlaştıracak yöntemler kullanılmalıdır. Anlam çözümleme tablosu, kavram haritaları, kavram ağları kullanılabilecek materyallerden bazılarıdır.

2.3.3.1. Anlam Çözümleme Tabloları

Öğrencilerin de katıldığı bir etkinlik ile, iki boyutlu bir tablo olarak geliştirilir. Tablonun bir boyutunda özellikleri çözümlenecek olan varlıklar veya kavramlar yer alır, diğer boyutunda özellikler sıralanır. Anlam Çözümleme Tabloları kavramların tanımlayıcı ve ayırt edici özelliklerinin öğrenilmesinde etkili biçimde kullanılabilir. Öğrenci, bu araç hazırlanırken, öğrendiği sözcüklerin anlamlarını daha önceden bildiği sözcüklere bağlar, böylece kavram geliştirmiş olur (MEB, 2005:81). Tablonun hazırlanma basamakları şu şekildedir (Gürlek, 2002: 18).

1. Ders kitabından konu seçilir.
2. Konu tahtaya yazılır.
3. Tablonun ilk sütununa öğretilmek istenen varlıklar veya kavramlar yazılır.
4. İlk satıra ise özellikler sıralanır.
5. Kavramlar ve özelliklerin uyumlu olduğu satir ve sütun koordinatına 'X' işareti konur. Tablo 1'de anlam çözümleme tablosu örneği gösterilmektedir.

Tablo 1: Anlam Çözümleme Tablosu Örneği**Rejim (Yönetim Biçimi)**

Özellikler						
Türleri	Halk Egemenliği	Demokrasi	Eşitlik ve Özgürlük	Azınlık Yönetimi	Sultanlık	Din Kuralları
Oligarşi						
Monarşi						
Cumhuriyet						
Meşrutiyet						
Teokrasi						

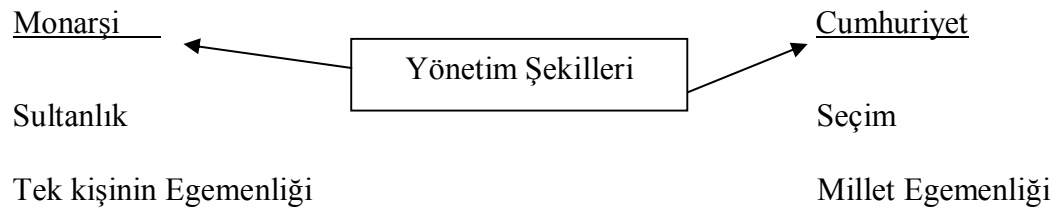
Tablo 1’de görüldüğü gibi anlam çözümleme tablosu örneğinde ilk sütuna öğretilmek istenen kavramlar (yönetim şekilleri) yazılmıştır. İlk satıra kavramlara (yönetim şekillerine) ait özellikler sıralanmıştır. Öğrencilerden kavramlarla uyumlu olduklarını düşündükleri özellikleri işaretlemeleri istenir. Böylece öğrenciler, kavramları, kavramların birbirinden ayrılan ayırt edici özelliklerini etkili bir şekilde öğrenirler. Ayrıca öğrencilerin yanlış öğrenmeleri, birbirine karıştırdıkları kavramlar da ortaya çıkar.

2.3.3.2. Kavram Ağları

Kavram ağları, öğrencilerdeki mevcut bilgileri harekete geçirerek, kavramlar arasındaki ilişkileri ve kavramların kapsamalarını geliştirmek amacıyla kullanılan grafik araçlardır (Gürlek, 2002:20). “Semantik Ağ” da denilen bu araç, öğrencilerin; önceki bilgilerini harekete geçirmek, yeni kavramları geliştirmek, kavramlar arası yeni ilişkiler bulmak ve kavramları yeniden düzenlemek gibi zihin etkinlikleri ile yazılı metinleri daha iyi anlamalarına yardım eder. Bir kavram ağının toplu sınıf etkinlikleriyle geliştirilmesinin basamakları şu şekilde özetlenmektedir (MEB, 2006b: 78):

1. Öğretmen derste işlenecek bir konuya merkez oluşturacak bir kavramı veya cümleyi tahtaya yazar.
2. Öğrencilerden merkezi kavramla ilgili sözcükler bulmaları istenir. Bulunan sözcükler tahtanın bir yanında listelenir.

3. Öğrencilerden bu sözcükleri anlamlarına veya ilişkilerine göre gruplamaları istenir. Her grubun en az bir sözcüğü içermesi gerektiği hatırlatılır.
4. Sözcük grupları belirlenip tahtaya yazıldıktan sonra öğrencilerden her gruba bir ad bulmaları istenir. Grup adları tartışıldıktan sonra tablo yapılır. Şekil 1’de Kavram Ağı örneği gösterilmektedir.

Şekil 1: Kavram Ağı Örneği

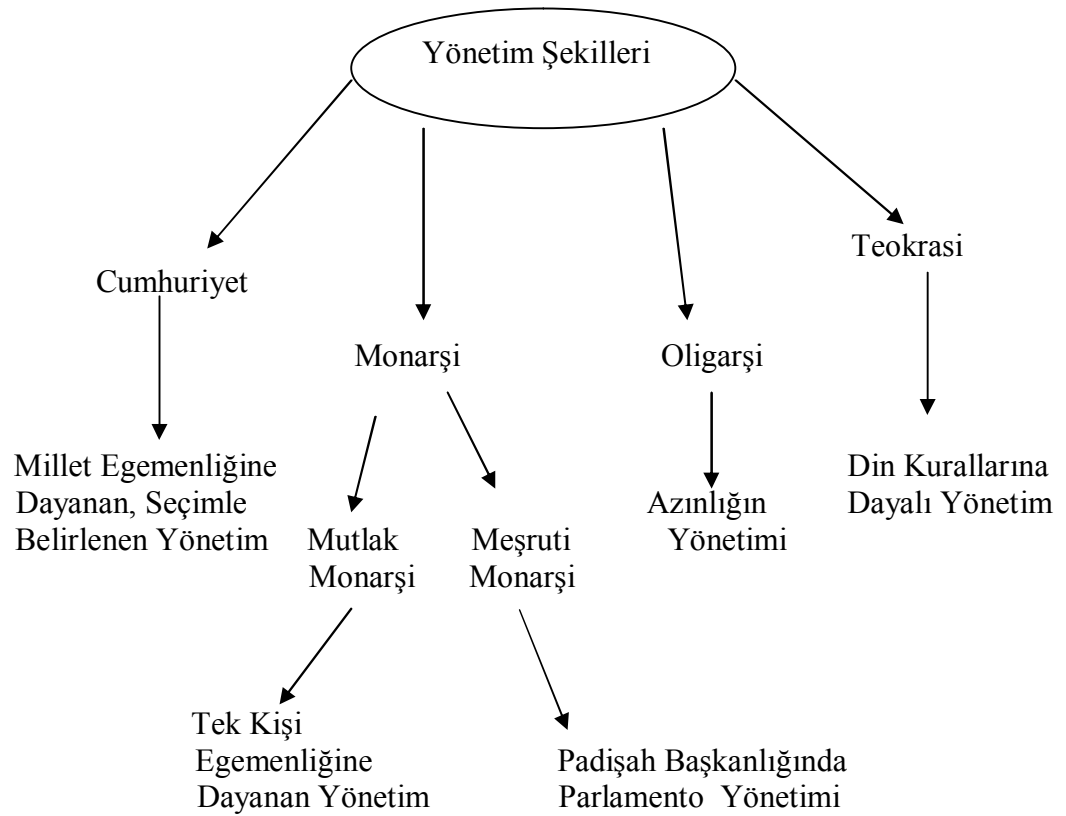
2.3.3.3. Kavram Haritaları

Kavram Haritaları, kavramların ilişkileri, kapsamaları ve özgün özelliklerinin şekil, grafik ve sözcüklerle önerme ve ilkelere dayalı olarak ifade edildiği bir ilişki ağıdır (Gürlek, 2002: 20). Novak’ın, Ausubel’in anlamlı öğrenme kuramını temel alarak 1960’larda geliştirdiği kavram haritaları, bilgiyi görsel olarak organize eden yapılardır (Çağlayan, 2006:32).

Çoğunlukla belli bir alanla ilgili kavramlar birbirleriyle ilişkilidir. Bir obje, fikir ya da olay bazı durumlarda birden fazla kavram grubuna girebilir. Bruner’e göre, kavram öğrenmede öğrencilere öncelikle en geniş kavramın verilmesi gerekir. Bu kavram verildikten sonra öğrenciler bu kavramla ilgili alt kavramları öğrenebilir. Öğrencilerin kavramlar arasındaki ilişkileri daha kolay görebilmelerini sağlamak amacıyla kavram haritaları en uygun materyaller olarak karşımıza çıkar (MEB, 2006b: 79). Kavram haritalarının yararları şu şekilde özetlenebilir (web.deu.edu.tr):

1. Farklı öğrenme şekillerine ve öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara hizmet eder. Örneğin görsel zeka ve matematiksel zeka yönü yüksek öğrencilerin daha hızlı öğrenmesini sağlar.
2. Bilgiyi daha anlamlı hale getirir.
3. Bilişsel örgütlemeyi güçlendirir.
4. Öğretmen tarafından eğitim durumlarında ve değerlendirmelerde kullanılabilir.
5. Kullanıcılar bir harita oluştururken düşünme, yaratıcılık ve bilgileri sistemleştirme becerilerini geliştirir.
6. Öğrenilmesi, öğretilmesi ve kullanılması kolaydır.
7. Öğrenmeyi gözle görülür biçimde artırır.
8. Pek çok değişik konu, öğretim aşaması ve not seviyesi için uygundur.
9. Kullanıcılar haritayı hazırlarken belleğindeki bilişsel bilgiyi hatırlar, hatırladığı bu bilgileri kendine özgü sistemleştirirken düşünmekte ve eski bilgi ile yenisi arasında bağ kurmaktadır. Bu durum ise ezberi önleyip gerçek öğrenmeyi sağlar.

Özelliklerinde de belirtildiği gibi kavram haritalarında kavramlar ve kavramlar arası ilişkiler görsel olarak ifade edilmektedir. Özellikle soyut ve karmaşık kavramların öğretimini kolaylaştırması, öğrencilerin bilgi eksiklerini ortaya koyması, ezber yerine anlamlı öğrenmeyi sağlaması bakımından kavram haritalarının kavram öğretiminde önemli bir yeri vardır. Şekil 2’de kavram haritası örneği gösterilmektedir.

Şekil 2: Kavram Haritası Örneği

2.4. Kavram Yanılgıları

Pek çok öğrenci için öğrenme, kavramsal bir süreç içermektedir. Bilimsel bir konuyu anlamayı başaran öğrenci kendi dünyası ile bilimsel bilgiyi iyi bir şekilde birleştirebilir. Ancak pek çok öğrenci bunu başaramamaktadır (Kyle, 1998; Akt. Doğan ve Başbüyük, 2005: 348).

Kavram yanılgıları en genel anlamıyla; bilimsel olarak doğru olmayan, öğrencilerin kendilerine özgü bir biçimde anlam verdikleri kavramlar şeklinde ifade edilir (Saka, 2006: 18). Öğrenciler küçük yaşlarda fiziksel ve sosyal dünyayı kendi deneyimleri ile tanıyarak, zihinlerinde gerçek bilimsel düşüncelerden farklı bir düşünce süreci oluştururlar. Onların zihinlerinde nesnelere ve olaylara ait oluşturdukları kavramlar, bilimsel olarak kabul görmüş kavramlardan farklılık gösteriyorsa bu

kavramlara kavram yanılgıları adı verilir (Büyükkasap ve diğerleri, 1998; Akt. Ekiz ve Akbaş, 2005: 1).

Kavram yanılgısı bir hata değildir veya bilgi eksikliğinden dolayı yanlış verilen cevap değildir. Kavram yanılgısı zihinde bir kavramın yerine oturan fakat bilimsel olarak o kavramın tanımından farklı olması demektir. Hatalarının doğru olduklarını sebepleri ile birlikte açıklıyorlarsa ve kendilerinden emin olduklarını söylüyorlarsa o zaman kavram yanılgıları var diyebiliriz (Eryılmaz ve Sürmeli, 2002).

Piaget'in görüşüne göre, kavram yanılgıları bir yapı gibidir ve birbiri üzerine eklenir. Kavram yanılgıları bilgi eksikliğinden oluşan bir boşluk gibi başlar. Bu boşluk öğretmen tarafından verilen niteliksiz öğretim, öğrencilerin var olan bilgileri ve karşı karşıya kalınan deneyimlerle rasgele dolar. Öğrenci tarafından rasgele boşluk doldurma ile elde edilen bilgiler hiç şüphesiz bir yere kadar başarılıdır ama bir noktadan sonra bu olay, karşımıza kavram yanılgısı olarak çıkar (Rowel ve Arkadaşları, 1990; Akt. Seloni, :80).

2.4.1. Kavram Yanılgılarının Özellikleri

Literatürde yer alan kavram yanılgılarının genel özellikleri şu şekildedir (w3.gazi.edu.tr):

1. Öğrenciler derse çoğunluğu doğal olaylara dayalı olmak üzere, çok çeşitli kavram yanılgısına sahip olarak gelirler. Öğrencilerin bu kavramları, karşılaştıkları olayları bilimsel yaklaşımdan farklı bir tarzda açıklamakta kullanırlar. Öğrencilerin kendi aralarında herhangi bir doğal olay hakkında çok sayıda farklı görüşe de sahip olabilirler.
2. Kavram yanılgıları, yaş, yetenek, cinsiyet ve kültürel geçmişten bağımsızmış gibi görünmektedir. Bunlar inatçı bir şekilde öğrencilerin zihninde kalır ve geleneksel öğretim yöntemleriyle değiştirilemez.
3. Kavramsal değişim sağlamak üzere tasarlanan öğretim stratejileri uygulandığında üç temel sonuç ortaya çıkmıştır. Bunlar:

- Bilimsel çevrelerin görüşü ile uyuşan kavramların oluşumunu kolaylaştırmada başarı sağlanmaktadır.
 - Öğretim süresince gelişen farklı olaylar her zaman beklenen bilişsel değişimleri sağlayamamaktadır.
 - Öğrenciler testteki sorulara doğru cevap vermiş olsalar dahi çoğu kez sahip oldukları kavram yanlışlarını sürdürmektedirler.
4. Bilimsel kavramlar anlatılırken, çoğu kez, öğrencilerin bunları hemen anladıkları düşünülür. Ancak öğretim süresince öğrenilen kavram yanlışları, sunulan bilimsel kavramlarla, tahmin edilmeyecek kadar büyük ölçüde etkileşerek istenmeyen olumsuz sonuçlar doğurabilir.
 5. Öğrenciler aynı anda birbirleriyle çelişkili kavramlara sahip olabilirler. Bu kavramlardan bazılarını derslerde sürdürmekte ve sorulan soruları cevaplamakta kullanılırken diğerleri okul dışında yaşanan olayları açıklamakta kullanılır.
 6. Kavram yanlışları her bir öğrencinin geçmişteki karmaşık kişisel deneyimine dayanmaktadır. Bu deneyimler, dünyayı gözlemek, kişisel kültür ve kullandıkları dil olabileceği gibi televizyon yoluyla öğrenme ve okulda alınan öğretim de olabilir. Her bireyin kendine özgü bir geçmişi vardır, dolayısıyla diğer öğrencilerden farklı kavram yanlışlarına sahip olabilirler.

Gazi-Demirci ve Yıldırım (1997/1998), öğrencilerde var olan kavram yanlışlarının en önemli özelliğinin değişmeye karşı oldukça dirençli olduğunu belirtmiş ve kavram yanlışlarının diğer özelliklerini de aşağıdaki gibi sıralamışlardır:

- Kavram yanlışları, o alandaki uzmanların sahip olduğu kavramlardan farklıdır.
- Tek bir kavram yanlışlığı veya birkaç kavram yanlışlığı pek çok birey tarafından da yaygın olma eğilimindedir.
- Pek çok kavram yanlışlığı değişime veya dönüşüme, özellikle geleneksel öğretim metotları kullanıldığında oldukça dirençlidir.

- Bazı kavram yanlışlarının tarihsel önceliği vardır. Önceden var olan bir kavram yanlışlığı, yeni sunulan bir kavramın da zihinde yanlış yapılanmasına neden olabilir. (Akt. Alım, 2008: 167).

2.4.2. Kavram Yanlışlarının Nedenleri

Kavram yanlışlarının nedenleri farklı kaynaklara dayanmaktadır. Yılmaz (1998)'a göre kavram yanlışlarının oluşmasında;

- Öğrencilerin yeni öğrenme durumlarında kendi ön bilgilerini kullanmasındaki yetersizlikten,
- Öğrenmenin, öğrencilerin zihinlerinde kavramsal değişimi sağlamada başarısızlığa uğramasından,
- Kavramların, öğrenciler tarafından öğrenilirken belirli durumlarda anlam bütünlüğü kurulamamasından kaynaklanmaktadır (Akt.Bozkurt, Akın ve Uşak, 2004: 278).

Kavram yanlışlarının temel nedenleri öğrenci faktörleri (önceden gerekli olan bilginin eksikliği, ön yargılar, güdülenme ve ilgi eksikliği, bilimsel konularda günlük konuşma dilinin kullanılması), öğretmen faktörleri (yetersiz konu bilgisi, kavramların kategorilendirilmesi, detaylara fazla önem verme) ve ders kitapları faktörleri (öğretme sıralaması, çok fazla hata ve yanlış bilgi içermesi, şekil ve örneklerin eksikliği, konular arasında bağlantı eksikliği) olarak sıralanabilir (Aşçı, Özkan ve Tekkaya, 2001; Akt. Eyidoğan ve Güneysu, 2002: 1).

Okul deneyiminin yanı sıra, kavram yanlışları olan bireylerin öğrencilere yaptıkları açıklamalar ve öğrencilerin yaşadığı çevrenin kavram yanlışlarının oluşmasında etkili olduğu vurgulanmaktadır (Chambers ve Andre, 1997; Akt. Saka, 2006: 19). Aileyle, arkadaşlarla ve diğer etkileşimlerden öğrenciler, bilimsel bilgi ve alternatif kavramların her iki görüşünü de duyarlar, görürler ve kullanırlar. Bu bilgiler önceden belirlenmiş özel bir yön olmadan gelişigüzel elde edilmekte ve kavram yanlışlığına neden olmaktadır (Demircioğlu, 2003: 8).

Bozkurt ve Aydoğdu (2004: 370) öğrencilerde meydana gelen kavram yanlışlarının en büyük nedenini, öğrencilerin günlük hayatlarından (yazılı ve görsel kitle iletişim araçları, içinde buldukları sosyal çevre ve bireysel olarak yaşadıkları tecrübeler) edindikleri yaşantılar olarak göstermişlerdir. Öğrencilerin sosyal çevrelerinden öğrendiği ve günlük hayatta kullandıkları dil de, kavram yanlışlarının oluşmasında önemli bir faktördür. Tekkaya, Çapa ve Yılmaz (2000: 145) “Biyoloji Öğretmen Adaylarının Genel Biyoloji Konularındaki Kavram Yanlışları” adlı araştırmalarında kavram yanlışlarının en önemli nedenlerinden birinin, bilimsel anlamda kullanılan dil ile günlük hayatta kullanılan dilin birbirinden farklı olduğunu ortaya koymuşlardır.

2.4.3. Kavram Yanlışlarının Belirlenmesi ve Giderilmesi

Öğrencilerin bilimsel kavramları anlaması, öğrencilerin geliştirdikleri kavram yanlışlarının sebepleri ve giderilmesi, araştırmacıların önem verdikleri konular arasındadır. Kavram yanlışlarının sebeplerini saptamak ve yanlışları gidermeye çalışmak kavram yanlışlarını belirlemekten daha zaman alıcı ve zor bir süreçtir. Özellikle öğrencilerin yanlışların üstesinden gelmelerini sağlamak oldukça güçtür. Çünkü kavram yanlışları, öğrencilerin edindiği bilgi ve deneyimlerini özümsemelerinin bir sonucu olarak öğrenciler tarafından bizzat geliştirildiklerinden, öğrenciler kendilerine yakın ve anlamlı gelen yanlış kavramlardan vazgeçmekte gönülsüz davranırlar. Bu nedenle, kavram yanlışlarının üstesinden gelmek için, öğrencilerin var olan sınırlı, yanlış bilgilerine zıt ve daha iyi açıklamalar içeren yeni bilgiler inşa edilmelidir (Rowell ve Arkadaşları, 1990; Akt. Seloni, : 82).

Kavram yanlışlarının daha sonra düzeltilebilme imkânı olmakla beraber, daha önce oluşmuş bir bilgiyi değiştirmenin oldukça zor olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin kavram yanlışlarını oluştuğu anda belirlemek güç olduğundan ileriki yaşamında değiştirilmesi olasılığı da azalmaktadır. Bu nedenle yapılması gereken ilk şey nedenlerin ortadan kaldırılmasına çalışmak ve oluşmasını en aza indirgeyebilmektir (Eyidoğan ve Güneysu, 2002: 1).

Bir konuda hiçbir kavrama ve bilgiye sahip olmamak, o konuda kavram yanlışlığına sahip olmaktan çok daha iyidir. Öğrencinin sahip olduğu bir kavram

yanılgısını ortadan kaldırarak doğru kavramı kavratma, öğrencinin önceden edindiği yanlış fikirleri ve anlayışı bilinçaltından silmeyi ve doğru kavramı öğretmeyi içeren bir süreci içerir. Bu da uzunca ve zahmetli bir süreci gerektirir (www.gazi.edu.tr). Bu sürecin başlangıç basamağını, öğrencilerin sahip oldukları ön bilgilerini ortaya çıkarmak ve bu bilgilerin bilimsel düşünce açısından tutarlılığını belirlemek oluşturmaktadır (Aydoğan, Güneş ve Çiçek, 2003: 112).

Öğrencilerin ilk inanışları ve yanlış fikirleri, onların zihninde o kadar yer edinmiştir ki, sıradan bir eğitimle bu kavramları değiştirmek ve anlamlı öğrenmeyi sağlamak oldukça zordur (Ağca, 2006: 7). Anlamlı öğrenme öğrencinin önceden ne bildiğine dayanır ve önceki öğrenmeler sonraki öğrenmelerin temelini oluşturarak birbiriyle ilişkilendirildiğinde gerçekleşir.

Büyükkasap ve Samancı (1998: 109)'ya göre öğretmenlerin anlamlı bir öğrenme gerçekleştirebilmesi için, öğrencilerin sahip olduğu yanlış kavramları tespit etmesi gerekir. Bunun için;

1. Öğrencilere bir ön test uygulayarak öğrencilerin o konuyla ilgili yanlış kavramları ortaya çıkartmalı.
2. Kavram yanılgıları üzerinde yoğunlaşarak onları değiştirmeye çalışmalı.
3. Yanlış kavramlar üzerinde durduktan sonra, öğrencilere anlaşılır ve faydalı yeni bilgiler ve kavramlar sunmalı.
4. Yeni bilgilerin ve kavramların pekişmesi için, anlatılan konuyu günlük hayattaki olaylarla ilişkilendirilmeli.
5. Gerektiğinde öğrencilerin sezgi ve düşüncelerini dikkate alarak müfredat programını yeni bir düzene koyabilmelidir.

Kavram yanılgılarının giderilmesinde en önemli rol öğretmenlere düşmektedir. Çoğu öğretmen öğrencileri temiz zihinsel yazı tahtası olarak düşünür ve bu boş tahtayı doldurmak için rol üstlenir. Bu yaklaşımdaki temel problem tahtaların boş olmadığı aksine bazı ön bilgiler ve sezgiler içerdiğidir. Öğrencilerin ön bilgilerinin ve sezgilerinin neler olduğuna karar verilmeden ve tutarsızlıklar varsa giderilmeden yapılacak olan

öğretimde, öğretmen yeni ve etkin olan öğretim stratejilerini çok iyi bilse dahi istenilen kavramsal değişimin sağlanabilmesi oldukça güçtür (Aydoğan, Güneş ve Çiçek, 2003: 113).

Günlük hayatın, kullanılan dilin, kültürün ve ailenin çocukların kavramların anlamlarını oluşturmasında büyük bir etkisi bulunmaktadır. Bu durum, bilimsel bilginin öğrenciler tarafından anlamlı ve etkili olarak algılanmasını bazen olumsuz olarak etkilemektedir. Bu durumda öğretmen etkili bir öğretim için, öğretecekleri konuda öğrencilerin yaygın olan alternatif kavramlarının bilgisine sahip olmalı ve öğretim sürecini ona göre düzenlemelidir (Çakır, 2005: 32).

2.4.4. Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi ve Giderilmesinde Kullanılan Yöntemler

Ayas, (2005: 87-90) öğretmenlere kavram yanılgılarının tespit edilmesinde tahmin- gözlem-açıklama, olaylar ve durumlar hakkında görüşme, kavramlar hakkında görüşme, çizim ve kelime ilişkilendirme yöntemlerini önermektedir. Ayrıca yapılandırmacı yaklaşımla uygulanmaya başlayan kavram karikatürleri, alternatif değerlendirme yaklaşımlarından olan ve öğrencilerin kavram yanılgılarını ortaya çıkarmada önemli rolü olan yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç teknikleri kullanılabilir. Bu yöntemler aşağıdaki başlıklarda tartışılmıştır.

2.4.4.1. Tahmin-Gözlem-Açıklama:

Öğrencilerin belirlenen konudaki bilgilerini ortaya çıkarmak amacıyla kullanılan üç aşamalı bir işlem sürecinden oluşan yöntemdir. Bu yöntemin işleyişinde seçilen örnek ilk önce öğrenciye teorik olarak yapılan açıklama ile anlatılır ve öğrencinin belirlenen konuya ilişkin tahminde bulunması istenir. Daha sonra olay öğrencinin gözü önünde canlandırılır. Öğrenciden gözü önünde gerçekleşen olayı gözlemlemesi istenir. Gözlem sonuçlandıktan sonra önceden yapılan tahminler ile gözlemler arasındaki benzerlik ve farklılıkların dile getirilmesi istenir (Ayas, 2005).

2.4.4.2. Olaylar veya Durumlar Hakkında Görüşme:

Herhangi bir konu üzerinde kişilerin düşüncelerinin alınması amacıyla gerçekleştirilen konuşma veya mülakatlardır. Bu teknikte, bir taraftan öğrencilerin olaylar veya durumları küçük kartların üzerine çizmeleri istenmekte, diğer taraftan ortaya çıkan şekillerin öğrencilere gösterilerek ve sorular yöneltilerek incelenmesi sağlanmaktadır (Ayas,2005).

2.4.4.3. Kavramlar Hakkında Görüşme:

Belirlenen kavramlarla ilgili bireyin zihninde var olan inançlarını, kanılarını, imajlarını, bağlantılarını, olaylarla bilişsel ve psikomotor alandaki bilgilerini ortaya çıkarmak amacıyla düzenlenmiş karşılıklı konuşmalardır. Bu tekniğin olaylar veya durumlar hakkında görüşmeden farkı, şekiller ve çizimler kullanılmadan, doğrudan doğruya öğrenciye sorunun yönlendirilip cevabın alınması şeklinde sürecin işletilmesidir (Ayas, 2005).

2.4.4.4 Çizimler:

Öğrencide gizli kalmış bilgi ve inanışlarını hem anketleri hazırlayanın belirlediği seçeneklerden birini seçmekten hem de görüşmede kişinin kendini ifade edememesinden kaynaklanan sınırlılıkları en aza indirgeyerek ortaya çıkarmaktadır. Çizimler diğer tekniklerle karşılaştırıldığında öğrenciye “bir şeyin şeklini çiziniz” denilerek uygulamaya geçirilecek kadar işlevseldir (Ayas, 2005).

2.4.4.5. Kelimeleri İlişkilendirme:

Bir konudaki veya bilim dalındaki terimlerin anahtarı olan kavramların sadece anlaşılıp anlaşılmadığını ölçmek amacıyla değil, aynı zamanda bilimleri, durumları ve insanları anlamak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Kişilerin verilen anahtar kelimeye ilişkin cevapları ne kadar yakın ve sayıca çok ise içselleştirme o kadar iyi demektir. Öğrencilerin kavramlar arası bağlantıları bulması ve hatırlaması yönünden son derece faydalı bir tekniktir (Ayas, 2005:90). Öğrenci bu teknikte belli bir süre içerisinde herhangi bir konu ile ilgili verilen bir anahtar kavramın çağrıştırdığı kelimeleri cevap olarak verir. Öğrencilerin bilişsel yapısındaki kavramlar arasında var olan ilişkiyi ortaya

koyması, öğrencinin ne bildiği ve ne öğrendiği arasındaki farkı gösterir (Bacanlı, Özhan, Beltan, Odabaş ve Anka, 2008: 114).

2.4.4.6. Kavram Karikatürleri:

Kavram karikatürleri, öğrencilerin sahip olduğu kavram yanlışları veya düşünme biçimleri insan ya da hayvan figürleri ile tartışırıldığı, düşündürüldüğü karikatür türü çizimlerdir (Aykaç, 2006: 160). Kavram karikatürlerinde iki ya da daha fazla karakterin günlük yaşamda karşılaşılan bir olay hakkında karşılıklı soruları ya da fikirleri, konuşma balonları biçiminde sunulmaktadır. Genel olarak öğrenciler kavram karikatürlerine pozitif cevap verirler, tartışmaya odaklanırlar, alternatif bakış açıları ileri sürer ve savunurlar. Tartışma süreci araştırmayı ve sorunun çözümü olarak bilgiyi sorgulamayı desteklemektedir (Naylor, Downing ve Keogh, 2001, akt. İnel, Balım ve Evrekli, 2009: 3).

Dabell (2004)'e göre kavram karikatürlerinin özellikleri şu şekildedir (Akt. Balım, İnel ve Evrekli, 2008: 192):

- Öğrencilerin fikirlerini sorgulamalarına yardımcı olur, düşüncelerini genişletir ve olaylara farklı bakış açılarını gösterir.
- Tartışma ortamının oluşması için uyarıcı görevi yapar ve öğrencilerin derse katılımını sağlar.
- Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları sorunları çözmelerinde onlara yol gösterir.
- Öğrencilerin zihnindeki belirsizlikleri ve yanlış kavramaları ortaya çıkarır.

Kavram karikatürleri öğrencileri derse karşı teşvik etme, ön bilgileri ortaya çıkarma ve tartışma ortamı sağlama gibi konularda kullanılmasının yanı sıra kavram yanlışlarının belirlenmesinde ve giderilmesinde de kullanılan bir tekniktir.(İnel, Balım ve Evrekli, 2009: 4).

2.4.4.7. Yapılandırılmış Grid

Yapılandırılmış grid, öğrencilerin bilişsel yapılarındaki kavram yanlışlarını ve bilgi ağındaki eksik ve aksaklıkları ortaya koyan önemli bir ölçme değerlendirme tekniğidir (Bacanlı ve diğerleri, 2008: 114). Bu teknik uygulanırken yaşa ve seviyeye bağlı olarak dokuz ya da on iki kutucuktan oluşan bir tablo hazırlanır ve her bir kutucuk numaralandırılır. Konu ile ilgili kavramlar, resimler, sayılar, eşitlikler, tanımlar veya formüller gelişigüzel kutucuklara yerleştirir. Kutucukların içeriğinin değiştirilebilmesi hem görsel hem de analitik düşünebilme olanağı sağlar. Öğrencilere konuyla ilgili değişik sorular verilir. Öğrencilerden, her sorunun cevabı için uygun kutucuk bulmaları, bu kutucuk numaralarını mantıksal ve işlevsel sıraya koymaları istenir (Karahana, 2007: 14-15).

2.4.4.8. Tanılayıcı Dallanmış Ağaç

Birbiri ile bağlantılı doğru-yanlış tipindeki soruları içeren bir ölçme değerlendirme tekniğidir. Öğrencilerin yanlış algılamalarını ve yanlış stratejilerini ortaya çıkarmak için kullanılır. Öğretmen tarafından hazırlanan dallanmış ağaç şeklindeki sorularda doğru ve yanlış cevaplar birlikte verilir. Öğrenci ilk sorudan başlayarak sorulara cevaplar verir. Sorulara doğru veya yanlış cevap verme durumuna göre 2 veya 3. soruya geçer. Eğer yanlış cevap verirse ilk soruya eşdeğer zorlukta diğer soruyu cevaplamaya çalışır. Bütün soruları doğru cevaplayan öğrenci tam puan alırken yanlış cevap veren öğrencilerin hangi kavramları yanlış anladıkları ortaya çıkarılır. Her soruya yanlış cevap veren öğrenciler için öğrenme ortamı yeniden düzenlenir (www.kpsskaynak.com).

Karahana (2007: 16) bu yöntemin yararlarını şu şekilde sıralamaktadır;

1. Öğrencilerin hangi önermelerde yanlışlıklar yaptığı belirlenir
2. Öğrencide var olan kavram yanlışları ortaya çıkarılır
3. Öğrencilerin eksik olduğu ya da yanlış öğrendiği konular belirlenir
4. Öğrencinin önbilgileri belirlenir ve önermelerden yararlanılarak öğrenme gerçekleştirilir.

2.4.4.9. Kavramsal Değişim Yaklaşımı

Posner ve arkadaşları tarafından Piaget'in bilişsel kuramına göre geliştirilen kavramsal değişim yaklaşımı, öğrencilerin kavram yanılgılarından yani bilimsel olmayan bilgilerinden, bilimsel olarak kabul edilen bilgilere geçiş yapabilmeleri konusunda (kavramsal değişim sürecinde) öğrencileri cesaretlendiren, alternatif bir yaklaşımdır (Wang ve Andre, 1991; Chambers ve Andre, 1997 Akt. Çaycı, 2007:93).

Kavramsal değişim öğrencilerin sahip oldukları var olan kavramları, yeni kavramlarla ilişkilendirmeyi, başka bir ifade ile yeni oluşan durumları göz önünde bulundurarak kavramları farklı şekillerde tekrar düzenlemeyi gerektirir. Bu görüşe göre öğrenme, sadece basit olarak bilinenlere bir miktar bilgi eklenmesi şeklinde değil, aynı zamanda var olan bilgi ile yeni bilgi arasındaki etkileşimin kurulması şeklindedir (Ağca, 2006: 9).

Kavramsal değişim yaklaşımıyla kavramsal değişimin gerçekleşme süreci iki aşamada ele alınabilir. Bunlardan ilki öğrencilerin mevcut bilgilerindeki, diğeri ise karşılaşılan yeni bilgilerdeki düzenlenmeler ile ilgilidir. Birinci aşamada, öğrenciler karşılaştıkları yeni bir problemin çözümünde mevcut bilgilerinin yetersiz olduğunun farkına varmaları gerekmektedir. Mevcut kavramların yetersizliği hissedildiğinde öğrencinin önceki bilgileri ile yeni bilgileri arasında bir uyumsuzluk ve bunun sonucunda da bir nevi zihinsel çatışma meydana gelecektir. Bu uyumsuzluk neticesinde öğrenci kendisini kavramsal değişime hazırlayacaktır. Bu aşamayı takip eden ikinci aşamada ise, öğrenci karşılaştığı yeni bilgileri anlaşılır, mantıklı ve verimli bulmalıdır (Canpolat, Bayrakçeken, Pınarbaşı ve Geban, 2004: 378). İkinci aşamada yeni bilgilerle eski bilgiler düzenlenerek kavramsal değişim sağlanır.

2.5. İlgili Araştırmalar

Kömürcü (2002) tarafından “*İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi*” adlı çalışma yapılmıştır.

Çalışmanın amacı İnkılap Tarihi derslerinin genelde soyut kavramlar üzerine temellendiği gerçeği göz önünde bulundurularak, bu kavramların öğrenciler tarafından ne derece kavrandığını ya da kavranmadığını açıklamak olmuştur.

Araştırmanın sonunda, öğrencilerin yaşları itibariyle henüz soyut kavramları tam olarak algılayamadıkları, zihinlerinde oluşturamadıkları kavramları anlamadan ezberleme yoluna gittiklerini ve bunun sonucunda kavramları unuttuklarını veya karıştırdıkları belirtilmiştir. Bunun yanında ders kitaplarında yer alan kavramların sayısının çokluğu ve soyut kavramların, tarihin doğası gereği fazla oluşu öğrenme ve öğretme işini zorlaştırdığı ifade edilmiştir. Ayrıca zamanın kısıtlı oluşu, bu dar zamanda öğretilen kavramları pekiştirmek için tekrar ve örnekleme gibi uygulamalara yer verilmediği bu nedenle de kavramlar arasında bağ kurulamadığı ve öğrenilen kavramların kalıcı olmadığı araştırmanın sonuçları arasındadır.

Ekiz ve Akbaş (2005) *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Astronomi İle İlgili Kavramları Anlama Düzeyi ve Kavram Yanılgıları* adlı çalışmada; ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin astronomiyle ilgili; evren, güneş sistemi, gezegen, yıldız, uydu, yörünge ve güneş kavramlarını anlama düzeylerini ve kavram yanılgılarını ortaya çıkartmayı amaçlamışlardır.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin astronomiyle ilgili kavramları bilimsellik doğrultusunda anlayamadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin bu kavramları anlamlı bir şekilde öğrenmeleriyle ilgili olarak birçok problemlere sahip oldukları dikkat çekmektedir. Öğrenciler “evren” kavramını tam anlamıyla kavrayamadıklarından evreni bir gök cismi olarak tanımlamaya çalışmışlardır. Öğrencilerden önemli bir bölümü gezegen ile evreni veya güneş sistemi ile evreni aynı anlamda kullanmışlardır. Yapılan anket ve mülakatta en fazla yanlış anlama, güneş sistemi içindeki gök cisimlerinin hareketleriyle ilgili sorulara verilen cevaplarda görülmüştür. Öğrenciler, gezegenlerin hareketlerinin nedenini güneşten ısı ve ışık almak olarak açıklamaya çalışmışlar, bu da kavramlarla ilgili bilimsel bilgilerin öğrencilerin zihinlerinde anlamlı olarak yapılmadığını kendi deneyimlerini kullanarak yanlış anlamalar içeren düşünceler geliştirdiklerini ortaya koymuşlardır. Buna örnek olarak güneşin bir yıldız olamayacağı, çünkü yıldızların güneşten ısı ve ışık aldığı güneşin gündüz, yıldızların ise gece

görüldüğü gibi öğrenci açıklamaları gösterilmiştir. Ayrıca öğrencilerin bir kısmı, birçok soruyu boş bırakmışlardır. Bu öğrenciler ya bilgilerine yeterince güvenmediklerinden ya da ezberledikleri bilgileri unuttuklarından dolayı sorulara cevap verememişlerdir.

Doğar ve Başbüyük (2005) tarafından “*İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Hava ve İklim Olaylarını Anlama Düzeyleri*” adlı çalışma yapılmıştır. Çalışmada çeşitli eğitim kademelerinde okula devam eden öğrencilerin hava ve iklim kavramlarıyla ilgili kavram yanlışlarının araştırılması ve bu kavramların gelişim düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin hava ve iklim olayları konusunda yeterince kavrayamadıkları gözlenmiştir. Öğrencilerin iklimle ilgili kavram yanlışlarında sosyoekonomik ve sosyokültürel faktörlerin etkili olduğu görülmüştür.

Bozkurt ve Aydoğdu (2004) tarafından “*İlköğretim 6., 7., 8. Sınıf Öğrencilerinin “Ozon Tabakası ve Görevleri Hakkındaki Kavram Yanlışları ve Oluşturma Şekilleri*” adlı çalışma yapılmıştır. Araştırmada ozon tabakasındaki yıpranma hakkında öğrencilerin sahip oldukları ön fikirleri ve kavram yanlışlarının tespiti amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin ozon tabakası ile bazı kavram yanlışlarına sahip oldukları ortaya konmuştur. Araştırmada; ilk olarak “ozon tabakası, güneşten gelen ve canlılar için zararlı etkileri olabilecek ultraviyole ışınlarını süzer” bilimsel gerçeğine dayanılarak; araştırmaya katılan öğrencilerin, ozon tabakasının dünyayı yüksek sıcaklıktan koruduğunu düşünmeleri, onların ultraviyole ışınları ile yüksek sıcaklık kavramını karıştırdıklarını ortaya koymuşlardır. Araştırmada ozon tabakasının incelenmesine sebep olan olaylar ile sera etkisinin artmasına sebep olan olaylar arasında kavram kargaşası yaşamışlardır.

Bozkurt, Akın ve Salman (2004) tarafından “*İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin “Erozyon” Hakkındaki Ön Bilgilerinin ve Kavram Yanlışlarının Tespiti*” adlı araştırma yapılmıştır. Araştırma, öğrencilerin erozyon ile ilgili kavram yanlışlarını tespit etmek için yapılmıştır

Araştırma sonucunda; İlköğretim düzeyindeki öğrencilerin erozyon konusunda yeterli bilince sahip olmadıklarını ve bu konuda çeşitli kavram yanlışlarına sahip oldukları belirtilmiştir. Öğrencilerin erozyon kavramının tanımını eksik bildikleri, erozyonu, heyelan ve deprem gibi kavramlarla karıştırdıkları, erozyona etki eden faktörler hakkında eksik ve yanlış bilgilerinin olduğu ortaya konmuştur.

Gönen ve Akgün (2005) tarafından “*Bilgi Eksiklikleri ve Kavram Yanlışlarının Tespiti ve Giderilmesinde Çalışma Yaprakları ve Sınıf İçi Tartışma Yönteminin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma*” adlı çalışma yapılmıştır.

Araştırmanın amacı öğretmen adaylarının bilgi eksikliklerini ve kavram yanlışlarını çalışma yaprakları ile belirlemek ve sınıf içi tartışma yöntemi ile bilgi eksikliklerini ve kavram yanlışlarını gidermektir. Alınan sonuçlar sınıf içi tartışma yönteminin bilgi eksikliklerini gidermede etkili olduğunu, ancak kavram yanlışlarını gidermede etkili olmadığını göstermiştir.

Baloğlu Uğurlu (2005) tarafından “*İlköğretim Öğrencilerinin Dünya ve Evren Konusu İle İlgili Kavram Yanlışları*” adlı çalışma yapılmıştır. Araştırma ilköğretim 6. sınıf kademesinde bulunan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi müfredatı içerisinde yer alan “ Coğrafya Ve Dünyamız “ünitesinde geçen dünya ve evren ile ilgili kavramları nasıl algıladıklarını belirlemeyi amaçlamıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin % 40’ından fazlasının yanlış kavradığı bilgilerin dünyanın dönüş yönü, mevsimlerin oluşumunda dünya ile güneş arasındaki mesafe, evren içerisinde güneşin büyüklüğü, ayın görünümü, gök cisimlerinin dünyaya uzaklığı, dünyanın kendi eksenini ve güneşin eksenini etrafındaki dönüş süresi ve gezegenler ile ilgili olduğu ortaya konulmuştur.

Yazıcı ve Samancı (2003) tarafından “*İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları İle İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri*” adlı çalışma yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin birçoğunun ilk kez karşılaştıkları koy, havza, plato, delta gibi kavramları cevapsız bıraktıkları görülmüştür. Öğrencilerin yayla, Anadolu, boğaz, kıyı, akarsu, iklim gibi kavramlarda yanlışlığa düştükleri, havza, plato,

baraj kavramlarını yazım ve telaffuz bakımından benzer olan kavramlarla karıştırarak kargaşa yaşadıkları belirtilmiştir.

Akınoğlu ve Arslan (2007) *“Türkiye’de Ortaöğretim Öğrencilerinin Tarih Kavramlarını Kazanma Durumu Ve Değerlendirilmesi”* adlı çalışma yapmışlardır. Araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin tarih kavramlarını kazanma durumunu incelemek ve değerlendirmektir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin ana kaynak kavramını % 67.56, vatan kavramını %88.64, göç kavramını % 90,81 ve kültür kavramını % 75.62 oranında kazandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin tarih öğretiminde geçen kronoloji, yer-mekan isimleri, devlet yönetim şekilleri ve eski Türkçe’de kullanılan kavramları öğrenmede güçlük çektikleri belirtilmiştir.

Keskin (2003) *“İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilere Tarih Kavramlarının Kazandırılma Düzeyinin Araştırılması”* adlı çalışma yapmıştır. Çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır:

1. İlköğretim okulu 5. sınıf sosyal bilgiler programında öğretilmesi öngörülen kavramların bilgi basamağındaki kalıcılık anlamlı çıkmıştır. Buna göre öngörülen kavramları kazandırmak için yapılan eğitim-öğretim etkili olmuştur. Diğer yandan yapılan eğitim-öğretim etkili görünmesine rağmen tam öğrenme alt sınırı olan %70 ve üstüne 39 kavramdan sadece 11’inde ulaşılmıştır.
2. İlköğretim okulu 5. sınıf sosyal bilgiler programında öğretilmesi öngörülen kavramların kavrama basamağındaki kalıcılık düzeyleri anlamlı çıkmıştır. Fakat tam öğrenme alt sınırı olan %70 ile karşılaştırıldığında 11 kavramdan sadece 2’si tam öğrenme alt sınırının üzerinde olduğu tespit edilmiştir.
3. Sosyal Bilgiler derslerinde tarih kavramlarının kazanma düzeyi ile cinsiyet değişkeni, sosyoekonomik düzey değişkeni, öğrenim durumu değişkeni, mesleki kıdem ve öğretmen öğrenim durumları arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu tespit edilmiştir.

Ülger (2003) tarafından “ *İlköğretim Okulu 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi*” adlı çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile ilköğretim okulu 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi kavramlarının anlama, seçip işaretleme, örnekleme, eşleştirme, tamamlama bakımından 8. sınıf öğrencilerince ne derece kazanıldığını saptamak, kavramların kazanılmasında eğitim araçlarından olan sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrencileri zorlayan etkenleri saptamak amaçlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, İlköğretim okulu 7. sınıf sosyal bilgiler dersi kavramlarının yeterince kazanılmadığı, ders kitaplarında kavramların öğrencilerin bilişsel düzeylerine göre verilmediği, bu konuda herhangi bir model ve anlayışın bulunmadığı belirlenmiştir.

Çakmak (2006) tarafından “ *İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Nüfus ve Yerleşme Konusunda Geçen Kavramları Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgıları*” adlı çalışma yapılmıştır.

Yapılan çalışmayla ilköğretim sosyal bilgiler dersinde “Nüfus ve Yerleşme” konusunda 6. sınıf öğrencilerinin anlama düzeyleri belirleyip sahip oldukları kavram yanılgılarını tanımlamak amaçlanmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1. Öğrenciler, köy altı yerleşmeleri kavramlarının isimlerini bilmemekte ve anlamlarını birbirine karıştırmaktadırlar.
2. Öğrenciler, yerleşme kavramı ile göç kavramını, nüfus yoğunluğu kavramı ile nüfus kavramı tanımlarını birbirine karıştırmaktadır.
3. Nüfuslarına göre kent çeşitlerini de birbirine karıştırmakta anlamlarını tam olarak açıklayamamaktadırlar.
4. Veli eğitim durumlarına göre lise ve üstü okul mezunu olan velilerin çocuğu ile ilkokul mezunu olan velilerin çocuklarının başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Ayrıca eğitim bölgelerindeki okullara göre öğrencilerin başarı yüzdeleri arasında yine istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde fark ortaya çıkmıştır.

Yurtseven (2006) tarafından “ *Lise 1 Sınıflarında Coğrafya Dersinde İklim Ünitesinin Kavramsal Yeterlilikler ve Kavram Yanılgıları*” adlı çalışma yapılmıştır.

Çalışmayla ortaöğretim 9. sınıf coğrafya dersinde kavramları anlaması, seçip işaretlemesi, örneklemesi, eşleştirmesi ve anlam bakımından öğrencilerce ne derece kazanıldığına saptanması ve kavram yanlışlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre şu sonuçlar elde edilmiştir.

1. Öğrencilerin genelinde araştırılan kavramlarla ilgili olarak kavram yanlışlarına sahip oldukları belirlenmiştir.
2. Öğrencilerin özellikle bağıl nem, mutlak nem, maksimum nem, kırç, kıracağı kavramlarının tanımlarını ve özelliklerini karıştırdıkları görülmüştür.
3. Öğrenciler öğrendikleri kavramlar arasında ilişki kurmakta güçlük çektikleri belirtilmiş, özellikle rüzgâr ve basınç kavramları arasında bağ kurulamamıştır.
4. Öğrencilerin birçoğu, testte yer alan sorulara cevap verirken bilimsel bir dilin ötesinde gündelik bir dille kavramların tanımlarını yapmaya çalışmışlardır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, örneklem, veri toplama aracı, bağımlı ve bağımsız değişkenler verilerin toplanması ve kullanılan istatistiksel analizler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama Düzeylerini ve Kavram Yanılgılarını ortaya çıkartmak amacıyla yapılan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2004: 77). Bu araştırmada da öğrencilerin konu olan kavramları anlama düzeylerini değiştirmeden, var olduğu şekliyle çeşitli açılardan incelenmesi amaçlanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın Çalışma grubunu, Manisa ili, Gördes ilçesi merkezinde bulunan 6 ilköğretim okulu ile bu okullardaki 214 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin okul bilgileri ve okullardaki öğrenci sayıları ile bu sayıların yüzdeler değeri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubunu Oluşturan Okul ve Öğrencilerin Yüzdeleri

Okul	Öğrenci sayısı	Oranı %
Atatürk İ.Ö.O	23	10.7
Beş Eylül İ.Ö.O	32	14.9
Cumhuriyet İ.Ö.O	68	31.7
Mehmet Akif	38	17.7
Şehit Makbule Hanım İ.O.Ö	23	10.7
Fatih İ.Ö.O	30	14
Toplam	214	% 100

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya toplam 214 öğrenci katılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin 112’si kız, 102’si de erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Hedeflenen 214 öğrencinin tamamına ulaşılmış ve cevaplamaları için anketleri verilmiştir. Dağıtılan anketlerin tamamı daha sonra geri toplanmıştır.

Çalışma grubundaki öğrencilerin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 3 ’te aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	Öğrenci Sayısı	Oran %
Kız	112	52,3
Erkek	102	47,7
Toplam	214	100,0

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin % 52,3’ü kız, % 47,7’si erkektir.

3.3. Değişkenler

- Bağımsız Değişkenler: Araştırmada değişkenliği araştırılan, sonucu etkileyen ya da etkileyecek olan değişkenlerdir (Büyüköztürk, 2006:3). Öğrencilerin cinsiyetleri, annelerinin ve babalarının meslekleri, annelerinin ve babalarının eğitim durumları, ailelerinin aylık gelirleri araştırmanın bağımsız değişkenleridir.

- Bağımlı Değişken: Araştırmada değişkenliği araştırılan, sonuç olan değişkenlerdir (Büyüköztürk, 2006:3). Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularında hazırlanan başarı testine verdiği cevaplar, araştırmanın bağımlı değişkenidir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, öğrencilerin bilgi düzeylerini ve yanlış kavramalarını belirlemek için kavramlara yönelik, bir kısmı literatürden alınan bir kısmı da araştırmacı tarafından geliştirilen 2 bölümden oluşan anket soruları kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde 7 sorudan oluşan kişisel bilgi sorularına yer verilmiştir. İkinci bölüm 40 adet çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Her soru bir doğru seçenek ve üç çeldiriciden oluşmaktadır. Hazırlanan her soru için seçeneklerden biri verilen kavramın doğru cevabını oluşturmaktadır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğrencilerin cinsiyeti, anne ve babalarının eğitim durumu, anne ve babalarının mesleği ile ailenin aylık gelirini bilgilerini belirlemek ve bu bilgileri araştırmanın amaç ve alt amaçlarını gerçekleştirilmesinde kullanmak amacıyla kullanılan formdur.

3.4.2. Kavram Başarı Testi

İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti ve İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavramları öğrencilerin anlama düzeylerini ve kavram yanlışlarını ölçmek üzere geliştirilen testtir.

Kavram başarı testi geliştirilmesi aşamasında öncelikle, literatür taranmış, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 8. Sınıf Programı incelenmiş, ders kitaplarından yararlanılarak araştırmada kullanılan kavramlar tespit edilmiştir. Kavramlar belirlendikten sonra, yapılacak araştırmanın amacına uygun başarı testi geliştirilmiştir. H. Zafer Kömürcü (2002) ve Günışık Öktem (2006)'in çalışmalarında kullandıkları başarı testlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan başarı testi EK 1'de verilmektedir.

3.4.3. Geçerlik

Testin kapsam geçerliliği, başarı testindeki soruların tüm konu içeriğini örneklemesine ve kapsadığı soruların her birinin ölçmek istediği davranışı en iyi derecede ölçmesidir (Tekin, 2000: 45). Kapsam geçerliliği belirlenirken en çok kullanılan yöntem uzman görüşüne başvurmaktır. Araştırmada kullanılan başarı testinin kapsam geçerliliği için tez danışmanına ve uzman görüşüne başvurulmuş, bu doğrultuda başarı testine son şekli verilmiştir.

3.4.4. Güvenirlik

Güvenirlik, bir özelliğin benzer koşullar altında aynı araçla birden fazla ölçülmesi sonucu elde edilen ölçme sonuçlarının birbirleriyle tutarlı olmasıdır (Atılğan, Kan ve Doğan; 2007: 37). Güvenirlik indeksi 0,00 ile +1,00 arasında değişen değerler alır. Güvenirlik indeksinin +1,00 yakın olması güvenirliliğin yüksek, 0,00'a yakın olması testin güvenirliliğinin düşük olduğu anlamına gelir.

Araştırmada kullanılan başarı testinin güvenirlilik katsayısını hesaplamak için Kuder Richardson -20 (KR-20) iç tutarlılık katsayısı formülü kullanılmıştır. KR-20 güvenirlilik katsayısının 0,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2006: 171). Geliştirilen başarı testinin güvenirliliği KR-20 = 0,81 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgular çerçevesinde geliştirilen başarı testinin bu çalışmada kullanılacak güvenirliliğe sahip olduğu söylenebilir.

3.5. Verilerin Toplanması

Manisa ili Gördes ilçe merkezinde bulunan 6 ilköğretim okulunda anket çalışması yapabilmek için Manisa Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğünden 12.03.2009 tarih ve B.08.4.MEM.4.45.00.07.500/ 3529 sayılı izin belgesi alınmıştır. (Ek 4)

Yasal izin alınmasından sonra, geliştirilen veri toplama aracı 1-5 Haziran 2009 tarihleri arasında araştırmacı tarafından okullara uygulanmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Veri toplama aracı (anket) yoluyla toplanan veriler bilgisayara aktarılmıştır. Verilerin analizi bilgisayar ortamında “ SPSS 11.5” (Statistical Packet For Social Science) paket programından yararlanılarak yapılmıştır.

Verilerin analizinde frekans (f) ve yüzde (%) hesaplanmıştır. Uygulamada normal dağılım gösteren değişkenler arası ilişkileri belirlemek için, t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve aralarında anlamlı fark bulunan değişkenlere ilişkin (Anova sonrası) farkın kaynağını bulmaya yönelik çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen değişkenler için, Kruskal Wallis testi, farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Manny Whitney-U testleri yapılmıştır. Tüm istatistiksel analizler 0.05 anlamlılık düzeyinde incelenmiştir. Yapılan testler sonucunda ortaya çıkan bulgular yorumlanmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde yapılan anketlerden elde edilen veriler istatistiksel olarak anlamlandırılmaya çalışılmıştır. 8. Sınıf öğrencilerinin cevaplarına göre genel problem cümlesi çerçevesinde alt problemlere ilişkin olarak bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1. Birinci ve İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında öğretilmesi öngörülen kavramlardaki bilgileri ne düzeydedir? Sorusu araştırmanın birinci alt problemini oluşturmaktadır.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti inkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında öğretilmesi öngörülen kavramlarda yanlış algıladıkları kavramalar var mıdır? Sorusu araştırmanın ikinci alt problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın birinci ve ikinci alt problemine ilişkin her bir kavrama ait bulgulara sırasıyla yer verilmiş ve alt problemler birlikte yorumlanmaya çalışılmıştır.

Öğrencilerin anlaşma kavramını kazanma düzeyi ile ilgili bulgular Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin “Anlaşma” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 1- Savaşan tarafların ateşi belli bir süre kesmesi, ateşkes, bırakışma, mütakere anlamında olan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Barış		b) Anlaşma		c) Sözleşme		d) Antlaşma		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
26	12,1	54	25,2	20	9,4	112	52,3	17	7,9	214	100,0

Tablo 4’te görüldüğü gibi anlaşma kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü bu soruda öğrencilerin %25,2’si doğru seçeneği işaretlemişlerdir. Öğrencilerin neredeyse %75 ‘i kavramın anlamını yanlış bilmekte ya da kavramın anlamını bilmemektedir. “Antlaşma” kavramı %52,3’lük bir payla en yüksek

işaretlenme oranına sahiptir. Öğrencilerin %12,1'i "barış" kavramını, %9,4'ü sözleşme kavramını işaretlemişleridir. Öğrencilerin %0,9'u soruya herhangi bir cevap vermeyip boş bırakmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu "anlaşma ve antlaşma" kavramının ayırt edememekte ve bu kavramların tanımlarını birbirine karıştırmaktadır. Oysa derse ait öğretmen kılavuz kitabında (s:96) "Öğrencilere ateşkes anlaşması ve barış antlaşması arasındaki fark konusunda neler bildiklerini sorunuz." ifadesi geçmektedir. Buna rağmen öğrencilerin anlaşma ve antlaşma kavramı arasındaki ayrımı yapamadıkları görülmektedir.

Kömürcü (2002) "*İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi*" adlı araştırmasında da öğrencilerin %42,5 'inin anlaşma kavramının anlamını bildiklerini, yaklaşık %60'ının kavramın anlamını yanlış bildiklerini tespit etmiş, öğrencilerin anlaşma ve antlaşma kavramını karıştırdıklarını belirtmiştir. Antlaşma kavramının anlamının sorulduğu 2. soruya ait bulgular Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin "Antlaşma" Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 2- İki veya daha fazla devletin saldırmazlık, savaşta ittifak gibi konularda üstlenmelerini belirttikleri belgeye ve belgede belirtilen duruma ne ad verilir?											
a) Anlaşma		b) İttifak		c) Antlaşma		d) Antant		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
36	16,8	37	17,3	69	32,2	55	25,7	17	7,9	214	100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi, öğrencilerin yalnızca %32,2 'si doğru seçenek olan "antlaşma" seçeneğini işaretlemiştir. %67,8 gibi büyük bir çoğunluğu diğer seçenekleri işaretlemiştir. Buna göre öğrencilerin %16,8'i "anlaşma", %17,3'ü "ittifak", %25,7'si "antant", seçeneklerini işaretlemiştir. %7,9'u soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlar kavramın istenilen düzeyde öğrenilmediğini göstermektedir. Araştırmanın 1. sorusundaki bulgulara öğrencilerin antlaşma kavramı ile ilgili yanlışları olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar tespit edilmiştir.

Ülger (2003) *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi* adlı araştırmasında antlaşma kavramının anlamını araştırmaya katılan 8. sınıf öğrencilerinin % 81,1'inin bilmediğini tespit etmiştir.

Kömürcü (2002) *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi* adlı araştırmasında öğrencilerin %60 gibi büyük bir çoğunluğunun antlaşma kavramının anlamını bilmediklerini belirtmiştir. Antant kavramının anlamının sorulduğu 3. soruya ait bulgular Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6: Öğrencilerin “Antant” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 3- Devletlerarası bir veya birkaç anlaşmanın imzalanmasıyla oluşan ittifaklara verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Ortaklık		b) Barış		c) Antant		d) sözleşme		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
32	15,0	32	15,0	60	28,0	81	37,9	9	4,2	214	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi, “antant” kavramının anlamının sorulduğu bu soruda öğrencilerin ancak %28'i doğru cevap verebilmiştir. %37'9'u “sözleşme” kavramını işaretlemiştir. %15'lik oranla “ortaklık” ve “barış” seçeneğini işaretleyenler eşit dağılım göstermiştir. %4,2'si ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu sonuçlar antant kavramının anlamının öğrenciler tarafından, tam olarak bilinmediğini göstermektedir.

Kömürcü (2002)'de yaptığı araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin %33,2'si “antant” kavramının karşılığını doğru cevap vermiştir. Çeldiricilerde yer alan savaş kavramını işaretleyen öğrencilerin oranı %40'tır. Balkan Antantı, Balkan Savaşı anlamındadır diyenlerin çoğunlukta olması kavramın öğrencilerin zihninde yanlış yapılandığını, kendilerine göre kavrama yeni anlamlar yükleyerek yanılıya düştüklerini göstermektedir. Azınlık kavramının anlamının sorulduğu 4. soruya ait bulgular Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin “Azınlık” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 4- Bir ülkede egemen millete göre, ayrı soydan, ayrı dinden ve sayıca az olan topluluğa ne denir?											
a) Aşiret		b) Kavim		c) Azınlık		d) Toplum		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
23	10,7	34	11,2	141	65,9	25	11,7	1	0,5	214	100,0

Tablo 7’de görüldüğü gibi azınlık kavramının anlamının sorulduğu 4. soruya araştırmaya katılan öğrencilerin %65,9’u “azınlık” seçeneğini işaretleyerek soruya doğru cevap vermiştir. Öğrencilerin %10,7’si “aşiret”, %11,2’si “ kavim”, %11,7’si toplum seçeneklerini işaretlemiş, %0,5’i soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu sonuçlar araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının kavramın anlamını bildiğini göstermektedir.

Kömürcü (2002)’de yaptığı araştırmada, azınlık kavramını sorduğu soruya öğrencilerin %57,5’i doğru cevap vermiştir. Bağımsızlık kavramının anlamının sorulduğu 5. soruya ait bulgular Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin “Bağımsızlık” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 5- Kimseye bağlı olmama, müstakil olma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Egemenlik		b) Demokrasi		c) Bağımsızlık		d) Medeniyet		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16	7,5	23	10,7	162	75,7	10	4,7	3	1,4	214	100,0

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrencilerin %75,7’si doğru seçenek olan “bağımsızlık” seçeneğini işaretleyerek soruya doğru cevap vermiştir. Öğrencilerin %7,5’i “Bir ülkeyi yönetme gücü.” anlamına gelen “ egemenlik” seçeneğini, %10,7’si “ demokrasi”, % 4,7’si “ medeniyet” seçeneklerini işaretlemiş % 1,4’ü soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu sonuçlar bağımsızlık kavramının anlamının öğrencilerin büyük bir çoğunluğu tarafından bilindiğini göstermektedir.

Kömürcü (2002)'de yaptığı araştırmada, bağımsızlık kavramıyla ilgili öğrencilere iki soru yönelmiştir. İstiklal kavramının eş anlamlısını sorduğu sorusunda araştırmaya katılan öğrencilerin sadece %40'ının doğru cevap olan bağımsızlık seçeneğini işaretlediklerini tespit etmiştir. Bağımsızlık kavramının anlamını sorduğu soruda ise öğrencilerin %60'ının doğru seçeneği işaretlediklerini belirtmiştir. Yapılan araştırmalarda da görüldüğü gibi öğrencilerin yalnızca kavramların anlamlarını değil, eş anlamlı kavramları bilmedikleri görülmektedir. Ancak her iki araştırmada da bağımsızlık kavramı ile ilgili olarak başarı düzeyi yüksek çıkmıştır. Araştırmaların sonuçları birbirini doğrulamaktadır. Blok kavramının anlamının sorulduğu 6. soruya ait bulgular Tablo 9'da verilmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin “ Blok” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 6- Politik çıkarları nedeniyle birlik kuran devletler topluluğuna ne ad verilir?											
a) İttifak		b) Grup		c) Blok		d) NATO		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
61	28,5	33	15,4	49	22,9	59	27,6	12	5,6	214	100,0

Tablo 9'da görüldüğü gibi “blok” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 6. soruda, seçeneklerin işaretlenme oranlarının birbirine yakın değerler aldığı görülmektedir. Öğrencilerin %22,9'u doğru seçenek olan “blok” seçeneğini işaretlemiştir. Geriye kalan %87'lik kısmı kavramın anlamını yanlış bilmektedir. Öğrencilerin %28,5'i yani araştırmaya katılan 61 kişi anlaşma, uyuşma anlamına gelen “ittifak” seçeneğini, %15,4'ü “grup” seçeneğini, %27,6'sı II. Dünya Savaşı sonrası oluşan politik ayırmda ABD önderliğinde kurulan örgüt olan “NATO” seçeneğini işaretlemiş, % 5,6'si yani 12 öğrenci soruyu yanıtsız bırakmıştır. Bu bulgular blok kavramının araştırma kapsamında, kazanılma düzeyinin oldukça düşük olduğu kavramlardan bir tanesi olduğunu göstermektedir.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada, blok kavramının anlamını, araştırmaya katılan öğrencilerin %48'inin bildiğini tespit etmiştir. Bizim araştırmamızda bu oran %22,9'dur. Bu fark da araştırmanın yapıldığı sosyal çevreden kaynaklanmış olabilir.

Cumhuriyet kavramının anlamının sorulduğu 7. soruya ait bulgular Tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin “Cumhuriyet” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 7- Milletın egemenliğini kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler içinde seçtiği temsilciler aracılığıyla kullandığı yönetim biçimine ne ad verilir?											
a) Krallık		b) Demokrasi		c) Cumhuriyet		d) Mutlakıyet		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16	7,5	55	25,7	137	64,0	2	0,9	4	1,9	214	100,0

Araştırmaya katılan bütün öğrencilerin doğru cevap vermesi gereken önemli bir kavram olan “cumhuriyet “ kavramını Tablo 10’da görüldüğü gibi öğrencilerin %64’ü doğru işaretlemiştir. Bu oran kavramın öğrencilerin büyük bir çoğunluğu tarafından kazanıldığını göstermektedir. Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin 25,7’si “demokrasi” seçeneğini, %7,5’i “krallık”, %0,9 ‘u “mutlakıyet” seçeneğini işaretlemiş, %1,9’u soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Dönmez (2006:165)’in de belirttiği gibi eğitimin her aşamasında okullarda, benzer adlarla okutulan derslerle, öncelikle cumhuriyet rejimini benimsetmek, daha sonra da onu geliştirmek ve yüceltmek için çalışacak, mücadele edecek bireyleri ve nesilleri yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Doğan (2007)’ın İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Bir Ülke Bir Bayrak” Ünitesindeki Kavramların Öğrenilmesinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi adlı araştırmasında cumhuriyet kavramıyla ilgili beş soru sormuş, bu beş soruya araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızca %31,59’unun doğru cevap verdiğini belirtmiştir.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada öğrencilerin %76’nın cumhuriyet kavramının anlamını doğru bildiğini tespit etmiş, kavramın önemi göz önüne alındığında bu oranın oldukça düşük bir oran olduğunu belirtmiştir. Demokrasi kavramının anlamının sorulduğu 8. soruya ait bulgular Tablo 11’de verilmektedir.

Tablo 11: Öğrencilerin “ Demokrasi” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 8- Halkın egemenliği temeline dayanan, hoşgörülü, kendi haklarına sahip çıkabilen ve başkalarına saygılı olan insanların yaşama biçimine ne ad verilir?											
a) Demokrasi		b) Egemenlik		c) Laiklik		d) Bağımsızlık		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
78	36,4	44	20,6	43	20,1	40	18,7	9	4,2	214	100,0

Tablo 11’de görüldüğü gibi “demokrasi” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü bu soruda, öğrencilerin yalnızca %36,4’ü doğru seçeneğini işaretlemiştir. Bu oldukça düşük bir orandır. Öğrencilerin %20,6’sı “egemenlik”, %20,1’i “laiklik”, %18,7’si “bağımsızlık” kavramlarını işaretlemiş, %4,2’si soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlar anlamının bilinmesi gereken temel kavramlardan biri olan demokrasi kavramının öğrenciler tarafından tam kavranmadığını ya da yanlış kavrandığını göstermektedir. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde ayrıntılı bir şekilde ele alınan kavramlardan biri olmasına rağmen öğrencilerin istenilen düzeyde öğrenemedikleri görülmektedir. Oysa demokrasi kavramı öğrencilerin yabancı olmadıkları, ilköğretimin ilk kademesinden itibaren 8. sınıfa gelinceye kadar derslerde karşılaştıkları bir kavramdır. Ancak, yapılan araştırmalar öğrencilerin daha ilköğretim ilk kademesinden itibaren demokrasi kavramını öğrenemediklerini, kavramla ilgili yanlışlıkları olduğunu göstermektedir.

Doğan (2007)’in İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “*Bir Ülke Bir Bayrak*” Ünitesindeki Kavramların Öğrenilmesinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi adlı araştırmasında “demokrasi” kavramıyla ilgili 5 soru sormuş, araştırmaya katılan öğrencilerin 5 soruyu doğru yanıtlama oranını % 35.13 olarak tespit etmiştir. Demokrasi Nedir? Sorusuna araştırmaya katılan 10 öğrencinin de eksik tanımladığını belirtmiştir.

Öktem(2006) *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama ve Kazanma Düzeyleri* adlı araştırmasında 4. sınıf öğrencilerinin %46’sı, 5. sınıf öğrencilerinin de %42,8’i demokrasi kavramının anlamını bildiklerini tespit etmiş, demokrasi ve cumhuriyet kavramını tam olarak ayırt

edemediklerini belirtmiştir. Gözler (1998: 27)'in belirttiği gibi ülkemizde demokrasi ve cumhuriyetin aynı şey olduğu yönünde yerleşik bir inanç vardır. Farkında olunmadan cumhuriyet ve demokrasi kavramları özdeşleştirilmektedir. Buna da öğrencilerin ilkokulda yanlış öğrendikleri bilgiler neden olmaktadır. Yapılan araştırmalarda bu yanlış öğrenmeleri kanıtlamaktadır. Egemenlik kavramının anlamının sorulduğu 9. soruya ait bulgular Tablo 12'de verilmektedir.

Tablo 12: Öğrencilerin “ Egemenlik” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 9- Bir ulusun yönetimi elinde bulundurması durumu ifadesinin karşılığı olarak kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Bağımsızlık		b) Hürriyet		c) Egemenlik		d) İnkılap		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
26	12,1	46	21,5	121	56,5	14	6,5	7	3,3	214	100,0

Tablo 12'de görüldüğü gibi “egemenlik” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü bu soruda, öğrencilerin %56,5'i doğru seçeneğini işaretlemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %43,5'i ise soruya doğru cevap verememiştir. Bu oran, araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının kavramın anlamını kavrayamadıklarını, yanlış kavramlarından dolayı diğer seçenekleri işaretlediklerini göstermektedir. Öğrencilerin %12,1'i “bağımsızlık” seçeneğini, %21,5'i bağımsızlık kavramının eş anlamlısı olan “hürriyet” seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuç aynı zamanda araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %34'ünün aynı anlama gelen iki kavramın anlamını bilemedikleri göstermektedir. Yine öğrencilerin %6,5'i “inkılap” seçeneğini işaretlemiş, %3,3'ü soruya herhangi bir cevap vermeyip boş bırakmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bağımsızlık ve egemenlik kavramlarının anlamlarını birbirleriyle karıştırdıkları görülmektedir.

Kömürcü (2002)'de yaptığı araştırmada, “egemenlik” kavramının anlamını sorduğu soruya, araştırmaya katılan öğrencilerin % 60'ının doğru cevap verdiğini tespit etmiştir. Bu araştırma kapsamındaki sonuçlarla Kömürcü (2002)'nün bulduğu sonuçlar birbirini desteklemektedir. Emperyalizm kavramının anlamının sorulduğu 10. soruya ait bulgular Tablo 13'te verilmektedir.

Tablo 13: Öğrencilerin “ Emperyalizm” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 10- Bir milletin, başka bir milleti siyasi ve ekonomik egemenliği altına alarak yayılması veya yayılmacılık anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) İstila		b) Emperyalizm		c) Fetih		d) İşgal		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
27	12,6	65	30,4	20	9,3	91	42,5	11	5,1	214	100,0

Tablo 13’te görüldüğü gibi “emperyalizm” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 10. soruya, öğrencilerin yalnızca %30,4’ü doğru seçeneğini işaretlemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %12,6’sı “ istila”, %9,3’ü “fetih”, %42,5’i “işgal” seçeneklerini işaretlemiş, %5,1’i ise soruyu yanıtsız bırakmıştır. Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin çeldiriciler arasında en çok yanılığa düştükleri seçeneğin “işgal” kavramının yer aldığı seçenek olduğu görülmektedir. Yabancı bir gücün bir yeri zorla ele geçirmesi anlamında olan “işgal “kavramıyla “emperyalizm” kavramının öğrencilerin neredeyse yarısı tarafından karıştırıldığı görülmektedir.

Kömürcü (2002) ‘de yaptığı araştırmada, “emperyalizm” kavramının anlamını sorduğu soruya, araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızca %20’sinin doğru cevap verdiğini, %58’nin tanımlı verilen kavramı, seçeneklerde yer alan sömürgecilik kavramıyla karıştırdıklarını belirtmiştir. Etabli kavramının anlamının sorulduğu 11. soruya ait bulgular Tablo 14’te verilmektedir.

Tablo 14: Öğrencilerin “ Etabli” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 11- Etabli kavramının anlamı aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Yerleşmiş		b) Anlaşmazlık		c) Değiş-Tokuş		d) Barış		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
63	29,4	44	20,6	53	24,8	42	19,6	12	5,6	214	100,0

Tablo 14’te görüldüğü gibi “etabli” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 11. soruda, seçeneklerin işaretlenme oranlarının birbirine yakın dağılım gösterdiği görülmektedir. Doğru seçenek olan “yerleşmiş” seçeneğinin işaretlenme oranı %29,4’tür. Öğrencilerin %20,6’sı “anlaşmazlık”, %24,8’i “değiş-

tokuş”, %19,6’sı “barış” seçeneğini işaretlemiş, %5,6’sı da soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlarda öğrencilerin etabli kavramının anlamıyla ilgili yanılığa sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %70’i kavramın anlamını bilmemekte ya da yanlış bilmektedir. %24,8 ile çeldiriciler arasında en çok işaretlenme oranına sahip seçenek mübadele kavramının anlamı olan “değiş-tokuş” seçeneğidir. Etabli kavramının nüfus mübadelesi konusunda geçmesi öğrencilerin bu seçeneğe yönelmesinin nedeni olarak görülmektedir. Gazi kavramının anlamının sorulduğu 12. soruya ait bulgular Tablo 15’te verilmektedir

Tablo 15: Öğrencilerin “ Gazi” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 12- Olağanüstü yararlılıklar göstererek düşmanla savaşan askerlere, komutanlara veya şehirlere devlet tarafından verilen onur unvanına ne ad verilir?											
a) Şehit		b) Nişan		c) Madalya		d) Gazi		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
10	4,7	13	6,1	68	31,8	121	56,5	2	0,9	214	100,0

Tablo 15’te de görüldüğü gibi “gazi” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 12. soruya, öğrencilerin %56,5’i doğru cevap vermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %4,7’si “şehit”, %6,1’i “nişan”, %31,8’i madalya seçeneklerini işaretlemiş, %0,9’u soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Öğrenciler tarafından anlamının kolay bilinmesi gereken bir kavram olan gazi kavramının anlamına araştırmaya katılan öğrencilerin %43,5’i yanlış cevap vermiştir. Bunun da soruda açıklaması yapılan tanımın, öğrencilerin günlük hayatta kavramı daha farklı tanımladıklarının nedeni olduğu düşünülmektedir. Bu da öğrencilerin farklı bir tanımla karşılaşınca kavramın anlamını karıştırdıklarını göstermektedir.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmasında gazi kavramının anlamını araştırmaya katılan öğrencilerin %22,5’inin doğru cevap verdiğini, çeldiricilerin birbirine yakın dağılım gösterdiğini belirtmiştir. Genelge kavramının anlamının sorulduğu 13. soruya ait bulgular Tablo 16’da verilmektedir.

Tablo 16: Öğrencilerin “ Genelge” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 13- Kanun ve yönetmeliklerin uygulanmasında yol göstermek, herhangi bir konuda aydınlatmak, dikkat çekmek üzere ilgililere gönderilen yazıya ne ad verilir?											
a) Genelge		b) Emir		c) Tebliğ		d) Haber		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
110	51,4	15	7,0	44	20,6	42	19,6	3	1,4	214	100,0

Tablo 16’da da görüldüğü gibi “genelge” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 13. soruya, öğrencilerin %51,4’ü doğru cevap vermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %7’si “emir”, %20,6’sı “tebliğ”, %19,6’sı ise “haber” seçeneklerini işaretlemiş, %1,4’ü ise soruyu yanıtsız bırakmıştır. Öğrencilerin genelge kavramına yabancı olmadıkları, derslerde özellikle Amasya Genelgesi şekliyle genelge kavramından haberdar oldukları, fakat anlamının ne olduğunun tam olarak kavranılmadığı düşünülmektedir.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada genelge kavramının anlamını araştırmaya katılan öğrencilerin %41’inin doğru cevap verdiğini tespit etmiştir. Ancak bu araştırmada olduğu gibi, çeldiriciler arasında tebliğ seçeneğinin işaretlenme oranının yüksek olduğunu belirtmiştir. İslahat kavramının anlamının sorulduğu 14. soruya ait bulgular Tablo 17’de verilmektedir.

Tablo 17: Öğrencilerin “ İslahat” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 14- Daha iyi duruma getirmek için yapılan değişiklik, düzeltme ve iyileştirme, reform anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Düzenleme		b) İmtiyaz		c) İslahat		d) Yapılanma		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
85	39,7	12	5,6	73	34,1	33	15,4	11	5,1	214	100,0

Tablo 17’de görüldüğü gibi “ıslahat” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 14. soruya, öğrencilerin %34,1’i doğru cevap vermiştir. Bu da oldukça düşük bir orandır. En çok işaretlenme oranına sahip olan seçenek “düzenleme” seçeneğidir. Öğrencilerin %39,7’si bu seçeneği işaretlemiştir. Soru kökünde yer alan “değişiklik, düzeltme” ifadelerinin öğrencileri (a) çeldiricisinde yer alan “düzenleme” seçeneğine yönelttiği düşünülmektedir. Araştırmaya katılan

öğrencilerin %5,6'sı “imtiyaz”, %15,4'ü “yapılanma”, seçeneğini işaretlemiş, %5,1'i de soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlar kavramın öğrenciler tarafından kazanılmadığını göstermektedir.

Ülger (2003) *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi* adlı araştırmasında “yenilik” kelimesinin eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir? ” sorusuna araştırmaya katılan öğrencilerin %61,1'inin doğru cevap olan ıslahat cevabını verdiğini tespit etmiştir. İhtilal kavramının anlamının sorulduğu 15. soruya ait bulgular Tablo 18'de verilmektedir.

Tablo 18: Öğrencilerin “ İhtilal ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 15- Bir devletin siyasi teşkilatını, kanuni şekillere riayet etmeden değiştirmek üzere zorla yapılan halk hareketi anlamındaki kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Darbe		b) Kargaşa		c) ihtilal		d) İnkılap		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
61	28,5	38	17,8	71	33,2	28	13,1	16	7,5	214	100,0

Tablo 18'de görüldüğü gibi “ihtilal” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 15. soruya doğru cevap veren öğrenci oranının % 33,2 olduğu görülmektedir. Güçlü bir çeldirici olan, ”Bir ülkede baskı kurarak, zor kullanarak veya demokratik yollardan yararlanarak hükümeti istifa ettirme veya rejimi değiştirecek biçimde yönetimi devirme işi” olarak tanımlanan “darbe” kavramının yer aldığı (a) seçeneğinin işaretlenme oranı % 28,5'tir. Çoğu insanın darbe ve ihtilal kavramlarını aynı anlamda kullanıp yanlışlığı düşükleri gibi araştırmaya katılan öğrencilerin de aynı yanlışlığı düşükleri görülmektedir. Oysa ders kitabında her iki kavramda farklı şekilde tanımlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 17,8'i “kargaşa”, %13'i “inkılap” seçeneğini işaretlemiş, % 7,5 'i soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Kömürcü (2002) de yaptığı araştırmada bu sonuçlara paralel sonuçlar tespit etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 38,6'sının ihtilal kavramının anlamını bildiğini, araştırma kapsamında kazandırılma düzeyinin düşük çıktığı kavramlardan bir tanesi olduğunu belirtmiştir. İşgal kavramının anlamının sorulduğu 16. soruya ait bulgular Tablo 19'da verilmektedir.

Tablo 19: Öğrencilerin “ İşgal ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 16- Yabancı bir gücün bir yeri zorla ele geçirmesi anlamındaki kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) İskân		b) Emperyalizm		c) İşgal		d) Yerleşme		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
7	3,3	7	3,3	180	84,1	15	7,0	5	2,3	214	100,0

Tablo 19’da görüldüğü gibi “işgal” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 16. soruya doğru cevap veren öğrenci oranının % 84,1 olduğu görülmektedir. Emperyalizm kavramının anlamının sorulduğu 10. soruda öğrencilerin “işgal” kavramının yer aldığı çeldiriciyi işaretledikleri görülmüştür. Bu soruda seçeneklerde emperyalizm kavramının yer almasına rağmen öğrencilerin büyük bir çoğunlu doğru seçeneği işaretlemiştir. Bu da işgal kavramının öğrenciler tarafından bilindiğini, fakat işgal kavramına benzer tanıma sahip emperyalizm kavramından ayırt edemediğini göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 3,3’ü yurtlandırma anlamına gelen “iskân” seçeneğini, % 7’si “yerleştirme” seçeneğini işaretlemiş, % 2,3’ü ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada, işgal kavramının anlamını öğrencilerin %61,2’sinin doğru bildiklerini, çeldiriciler arasında “istila” seçeneğinin doğru cevaptan sonra en çok işaretlenen seçenek olduğu tespit etmiştir. İsyan kavramının anlamının sorulduğu 17. soruya ait bulgular Tablo 20’de verilmektedir.

Tablo 20: Öğrencilerin “ İsyan ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 17- Bir grup kişinin kanunlara uymaması, emirlere karşı gelmesi, başkaldırı, karşı çıkma, karşı koyma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) İsyan		b) Miting		c) Propaganda		d) İstila		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
132	61,7	24	11,2	45	21,0	6	2,8	7	3,3	214	100,0

Tablo 20 incelendiğinde doğru seçenek olan “ isyan” seçeneğinin işaretlenme oranı % 61,7’dir. Bu oranda işgal kavramının anlamının araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının bildiğini göstermektedir. Çeldiriciler arasında yer alan “ Bir düşünce veya inancı başkalarına tanıtmaya, benimsetme” anlamına gelen “propaganda” seçeneğinin işaretlenme oranı % 21’dir. Öğrencilerin % 11,2’si “miting”, % 2,8’i “istila” seçeneğini işaretlemiş, % 3,3’ü ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Ülger (2003) *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi* adlı araştırmasında isyan kavramını araştırmaya katılan 8. sınıf öğrencilerinin % 50,7’sinin kazanmış olduğunu tespit etmiştir. İtilaf kavramının anlamının sorulduğu 18. soruya ait bulgular Tablo 21’de verilmektedir.

Tablo 21: Öğrencilerin “ İtilaf ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 18- İtilaf Devletleri tanımlamasında geçen itilaf kavramının anlamı aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Düşman, Rakip		b) Çatışan		c) Emperyalist		d) Anlaşma, uyuşma		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
100	46,7	28	13,1	14	6,5	61	28,5	11	5,1	214	100,0

Tablo 21’de görüldüğü gibi “itilaf” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 18. soruda, öğrencilerin % 28,5’inin doğru cevap olan “anlaşma, uyuşma” seçeneğini işaretlemiştir. Bu oran Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi içerisinde en çok dikkat çeken kavramlardan biri olan “itilaf” kavramına öğrenciler tarafından farklı anlamlar yüklendiği, kavramın asıl tanımının bilinmediği görülmektedir. Çeldiriciler arasında en çok işaretlenen seçenek % 46,7’lik oranla “ düşman, rakip” seçeneğidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse yarısı tarafından işaretlendiği görülmektedir. Öğrencilerin böyle bir yanılgıya düşmelerinin nedeni olarak, Birinci Dünya Savaşı’nda Osmanlı Devleti’nin İtilaf devletlerine karşı savaşmış olması öğrencilerin, itilaf kavramına düşman anlamını yüklemesine neden olduğu düşünülmektedir. Bunun dışında öğrencilerin % 13,1’i “ çatışan”, %6,5’i “ emperyalist” seçeneğini işaretlemiş, % 5,1’i ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Kömürcü (2002)'de araştırmasında itilaf kavramının anlamını araştırmaya katılan öğrencilerin % 42,8'inin bildiğini tespit etmiştir. Bu araştırmada elde edilen sonuçla Kömürcü'nün elde ettiği sonuç arasında büyük fark görülmektedir. Araştırmamızda bu kavramın anlaşılma düzeyi daha düşük görülmektedir. İttihat kavramının anlamının sorulduğu 19. soruya ait bulgular Tablo 22'de verilmektedir.

Tablo 22: Öğrencilerin “ İttihat” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 19- Birleşme, birlik kurma bir olma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) ittifak		b) İlhak		c) İzmihlal		d) ittihat		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
113	52,8	24	11,2	25	11,7	32	15,0	20	9,3	214	100,0

Tablo 22 incelendiğinde, sorunun doğru cevabı olan ittihat seçeneğinin işaretlenme oranı % 15'tir. Bu oranda oldukça düşüktür. Öğrencilerin % 52,8'sinin “ittifak” seçeneğini doğru kabul ederek yanılığa düştükleri görülmektedir. Benzer anlam taşıyan ittifak ve ittihat kavramlarını birbirine karıştırmışlardır. Bundan başka öğrencilerin % 11,2'si “ilhak” seçeneğini, % 11,7'si “izmihlal” seçeneğini işaretlemiş, % 9,3'ü de soruya herhangi bir cevap vermeyip boş bırakmıştır.

Kömürcü (2002) de yaptığı araştırmada bu sonuca yakın bir sonuç tespit etmiştir. Araştırmasına katılan öğrencilerin yalnızca % 15,4'ü ittihat seçeneğini işaretlemiş, % 55'i aynı yanılığa düşerek ittifak seçeneğini doğru kabul etmiştir. İnkılap kavramının anlamının sorulduğu 20. soruya ait bulgular Tablo 23'te verilmektedir.

Tablo 23: Öğrencilerin “ İnkılâp ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 20- Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, dönüşüm anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Uygarlık		b) İnkılâp		c) İhtilal		d) Darbe		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
30	14,0	155	72,4	11	5,1	13	6,1	5	2,3	214	100,0

Tablo 23 incelendiğinde soruya doğru cevap veren öğrencilerin oranı % 72,4 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı inkılap kavramının anlamını bilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 30'u "uygarlık", % 5,1'i "ihtilal", % 6,1'i ise "darbe" seçeneğini işaretlemiştir. % 2,3'ü soruyu yanıtsız bırakmıştır. Araştırma genelinde öğrencilerin çoğunluğu tarafından anlamının bilindiği kavramlardan biridir. İlköğretimin ilk kademesinden itibaren eğitimin her aşamasında karşılaşılan hatta okunacak olan dersin adı sayılan, inkılap kavramının anlamının tüm öğrenciler tarafından bilinmesi gerektiği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda da farklı bulgular tespit edilmiştir.

Öktem (2006) *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama ve Kazanma Düzeyleri* adlı araştırmasında, inkılap kavramına 5. sınıf öğrencilerinin % 34,8'i cevap veremediğini, % 15,2'si anlamama düzeyinde cevaplar verdiğini tespit etmiştir. Öğrencilerin %13,6'sının da kavramla ilgili yanılgıları olduğunu tespit etmiştir.

Kömürcü (2002) araştırmasında, inkılap kavramının eş anlamlısını aradığı sorusunda, öğrencilerin % 50,5'inin doğru cevap verdiğini tespit etmiştir. Araştırmanın adını aldığı inkılap kavramının yalnızca öğrencilerin yarısı tarafından bilinmesinin son derece düşündürücü olduğunu belirtmiştir.

Gülmez (2003), üniversiteye yeni giren öğrenciler üzerinde yaptığı bir araştırmada öğrencilerin yaklaşık % 60'ının "inkılap" kavramının anlamını bilmediğini tespit etmiş, bunu üzerinde düşünülmesi gereken bir durum olarak görmüştür. Kamuoyu kavramının anlamının sorulduğu 21. soruya ait bulgular Tablo 24'te verilmektedir.

Tablo 24: Öğrencilerin " Kamuoyu " Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 21- Bir sorunla ilgili olarak halkın taşıdığı kanyı ifade eden ve halk anlamına da gelen kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Koalisyon		b) Kamuoyu		c) Egemenlik		d) Seçim		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16	7,5	135	63,1	29	13,6	24	11,2	10	24,7	214	100,0

Tablo 24 incelendiğinde sorunun doğru cevabı olan “kamuoyu” seçeneğinin işaretlenme oranı % 63,1 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin % 7,5’i “koalisyon”, % 13,6’sı “egemenlik”, % 11,2’si “seçim” seçeneğini işaretlemiş, % 24,7’si ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlar kamuoyu kavramının araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası tarafından bilindiğini göstermektedir.

Kömürcü (2002) *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi* adlı araştırmasında “kamuoyu” kavramını araştırmaya katılan öğrencilerin % 50,4’ünün doğru cevap verdiğini tespit etmiştir. Kongre kavramının anlamının sorulduğu 22. soruya ait bulgular Tablo 25’te verilmektedir.

Tablo 25: Öğrencilerin “ Kongre” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 22- Ortak konuları, ortak çıkarları ve yapılması gereken işleri görüşmek üzere çeşitli yerlerden yöneticilerin, delegelerin, elçilerin, katılımcıların düzenlemiş oldukları toplantıya ne ad verilir?											
a) Kurultay		b) Oturum		c) Kongre		d) Meclis		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
24	11,2	17	12,6	114	53,3	44	20,6	5	2,3	214	100,0

Tablo 25 incelendiğinde sorunun doğru seçeneği olan “ kongre” seçeneğinin işaretlenme oranı % 53,3 olduğu görülmektedir. Çeldiriciler arasında doğru cevaptan sonra en çok işaretlenen seçenek % 20,6 ile “meclis” seçeneğidir. Yine öğrencilerin %12,6’sı “oturum” seçeneğini, % 11,2’si “kurultay” seçeneğini işaretlemiş,% 2,3’ü de soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada, öğrencilerin % 26,5’inin kongre kavramının anlamını bildiğini tespit etmiştir. Manda kavramının anlamının sorulduğu 23. soruya ait bulgular Tablo 26’da verilmektedir.

Tablo 26: Öğrencilerin “ Manda ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 23- I. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı az gelişmiş ülkeleri, kendilerini yönetecek bir düzeye eriştirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Milletler Cemiyeti adına yönetmek gerekçesiyle bazı gelişmiş ülkelere verilen ve haksız olan bu vekillik görevine ne ad verilir?											
a) Vekalet		b) Bağımsızlık		c) sömürgeleştirme		d) Manda		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
33	15,4	20	9,3	61	28,5	91	42,5	9	4,2	214	100,0

Tablo 26 incelendiğinde sorunun doğru cevabı olan “manda” seçeneğinin işaretlenme oranı % 42,5 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık % 60'nın manda kavramıyla ilgili yanlış kavramları olduğu görülmektedir. Çeldiriciler arasında % 28,5 ile en çok işaretlenme oranına sahip olan seçenek “sömürgeleştirme” seçeneğidir. Yine öğrencilerin % 15,4'ü “vekalet” seçeneğini, %9,3'ü “bağımsızlık” seçeneğini işaretlemiş, % 4,2'si de soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Oysa manda kavramı, Milli Mücadele dönemi içerisinde en çok tartışılan konu olması bakımından ders içerisinde en çok dikkat çekilen kavramlardan bir tanesidir. Buna rağmen araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kavramın anlamını bilememektedir.

Kömürcü (2002) araştırmasında, öğrencilerin % 30'unun manda kavramının anlamını bildiğini tespit etmiştir. Meşrutiyet kavramının anlamının sorulduğu 24. soruya ait bulgular Tablo 27'de verilmektedir.

Tablo 27: Öğrencilerin “ Meşrutiyet ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 24- Meşrutiyet kavramının tanımı aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Halk iradesine dayalı yönetim biçimi b) Padişahla yönetilen bir ülkede padişahın başkanlığı altında parlamento yönetimine dayanan yönetim biçimi c) Padişahın bütün yetkileri elinde bulundurduğu yönetim biçimi d) Devlet yönetiminde bir grubun hakim olması											
a		b		c		d		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
32	15,0	68	31,8	82	38,3	22	10,3	10	4,7	214	100,0

Tablo 27 incelendiğinde sorunun doğru cevabının bulunduğu (b) seçeneğinin işaretlenme oranı % 31,8 olduğu görülmektedir. Bu oldukça düşük bir orandır. Çeldiriciler arasında yer alan “mutlakiyet” kavramının tanımının yer aldığı (c) seçeneği % 38,3 ile en çok işaretlenme oranına sahiptir. Öğrencilerin % 15’i “cumhuriyet” kavramının tanımı olan (a) seçeneğini, % 10,3’ü “oligarşi” kavramının tanımı olan (d) seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin % 4,7’si de soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlar öğrencilerin meşrutiyet kavramıyla ilgili yanlış bilgiye sahip olduklarını göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin özellikle “mutlakiyet” ve “meşrutiyet” kavramlarını tam olarak ayırt edemediklerini ve bu kavramları birbirine karıştırdıkları görülmektedir.

Ülger (2003) *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi* adlı araştırmasında “Padişahın başkanlığını yaptığı meclis sistemine dayalı yönetim biçimine ne ad verilir? ” sorusuna araştırmaya katılan öğrencilerin ancak % 38’i meşrutiyet cevabını verebilmiş, % 28,1’i mutlakiyet seçeneğini işaretlemiştir.

Kömürcü (2002) *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi* adlı araştırmasında meşrutiyet kavramının anlamını sorduğu sorunun doğru cevaplanma oranını % 46,5 olarak tespit etmiştir. Mutlakiyet kavramının tanımının yer aldığı seçenekte % 19,5 ‘lik oranla çeldiriciler arasında öğrenciler tarafından en çok işaretlenen seçenek olmuştur.

Akinoğlu ve Arslan (2007) *“Türkiye’de Ortaöğrenim Öğrencilerinin Tarih Kavramlarını Kazanma Durumu ve Değerlendirilmesi”* adlı araştırmalarında öğrencilerin monarşi, oligarşi, teokrasi gibi devletlerin yönetim şekilleriyle ilgili kavramları konuşma sırasında kullandıklarını, fakat gerçekte ne ifade ettiğini anlamakta güçlük çektiklerini tespit etmiştir.

Yapılan araştırmalar, öğrencilerin yönetim şekilleriyle ilgili kavramları tam olarak kavrayamadıklarını göstermektedir. Milliyetçilik kavramının anlamının sorulduğu 25. soruya ait bulgular Tablo 28’de verilmektedir.

Tablo 28: Öğrencilerin “ Milliyetçilik ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 25- Milletini sevmek, onu yüceltmek amacını benimsemek ve o yolda yürümek tanımının karşılığı olan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Cumhuriyetçilik		b) Milliyetçilik		c) Halkçılık		d) Vatanseverlik		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9	4,2	109	50,9	14	6,5	78	36,4	4	1,9	214	100,0

Tablo 28 incelendiğinde doğru seçenek olan “milliyetçilik” seçeneğinin işaretlenme oranı % 50,9’dur. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı Atatürk ilkelerinden biri olan milliyetçilik kavramının anlamını bilmemektedir. Oysa milliyetçilik kavramının anlamının sorulduğu bu soru, farklı bir tanımlamayla değil ders kitabındaki tanımıyla sorulmuştur. Buna rağmen araştırmaya katılan öğrencilerin yarısının kavramın tanımını bilmesi son derece düşündürücüdür. Öğrencilerin % 4,2’si “cumhuriyetçilik” seçeneğini, % 6,5’i “ halkçılık” seçeneğini, % 36,4’ü “vatanseverlik” seçeneğini işaretlemiş, % 1,9’u ise herhangi bir cevap vermeyip soruyu yanıtsız bırakmıştır. Çeldiriciler arasında en çok işaretlenen seçeneğin “vatanseverlik” seçeneğinin olduğu görülmektedir. Burada öğrencilerin araştırmada anlamı sorulmayan, araştırma dışında tutulmuş vatan ve millet kavramlarının da anlamlarını ayırt edemedikleri bu kavramların anlamlarıyla ilgili yanılgılarının olduğunu göstermektedir.

Kömürcü (2002) de yaptığı araştırmada, bu bulgulara çok yakın bulgulara ulaşmıştır. Atatürk ilkelerinden biri olan milliyetçilik kavramını öğrencilerin yalnızca %50,5’i doğru bildiğini tespit etmiştir. Misak-ı Milli kavramının anlamının sorulduğu 26. soruya ait bulgular Tablo 29’da verilmektedir.

Tablo 29: Öğrencilerin “ Misak-ı Milli ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 26- Ulusal ant, milli yemin anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Hürriyet		b) Bağımsızlık		c) Egemenlik		d) Misak-ı Milli		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
22	10,3	24	11,2	27	12,6	137	64,0	4	1,9	214	100,0

Tablo 29’da görüldüğü gibi, “Misak-ı Milli” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü bu soruda, öğrencilerin % 64’ü doğru seçeneği işaretlemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 10,3’ü “hürriyet” seçeneğini, %11,2’si “bağımsızlık”, % 12,6’sı da “egemenlik” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin % 1,9’u ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Tabloda da görüldüğü gibi çeldiriciler birbirine yakın dağılım göstermiştir. Sorunun çok açık ve net olduğu ulusal ant, milli yemin ifadelerinin direkt Misak-ı Milli kavramını çağrıştırdığı halde, öğrencilerin bu tanımı fark edemedikleri görülmektedir.

Kömürcü (2002) araştırmasında öğrencilerin % 60’a yakınının ders için temel kavramlardan biri olan Misak-ı Milli kavramının anlamını yanlış bildiklerini tespit etmiştir. Miting kavramının anlamının sorulduğu 27. soruya ait bulgular Tablo 30’da verilmektedir.

Tablo 30: Öğrencilerin “ Miting ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 27- Gösteri amacıyla veya bir olaya dikkat çekmek için açık yerlerde yapılan toplantıya ne ad verilir?											
a) Miting		b) Protesto		c) Yürüyüş		d) Kongre		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
111	51,9	60	28,0	22	10,3	15	7,0	6	2,8	214	100,0

Tablo 30 incelendiğinde doğru seçenek olan “miting” seçeneğinin işaretlenme oranı % 51,9’dur. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 28’i “Bir davranışı, bir düşüncüyü, bir uygulamayı haksız, gereksiz bularak karşı çıkma, reddetme.” anlamında olan “protesto”, seçeneğini işaretlemiştir. Çeldiriciler arasında en çok işaretlenme oranına sahip olduğu ve öğrencilerin miting kavramı ile protesto kavramını karıştırdıkları görülmektedir. Öğrencilerin % 10,3’ü “yürüyüş”, % 7’si “kongre” seçeneğini işaretlemiştir, % 2,8’i ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Kömürcü (2002) *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi* adlı araştırmasında bu bulgulara yakın bulgular tespit etmiştir. Öğrencilerin % 48,4’ü miting kavramının anlamını doğru bilmiş, % 24’ü de bu kavramı protesto kavramıyla karıştırmışlardır.

Muharebe kavramının anlamının sorulduğu 28. soruya ait bulgular Tablo 31’de verilmektedir.

Tablo 31: Öğrencilerin “ Muharebe ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 28- Bir savaş sırasında belirli bir zaman ve bölgede meydana gelen savaşma haline ne ad verilir?											
a) Saldırı		b) Muharebe		c) Mütakere		d) Hücum		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
52	24,3	115	53,7	15	7,0	23	10,7	9	4,2	214	100,0

Tablo 31’de görüldüğü gibi “muharebe” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü bu soruda, öğrencilerin % 53,7’si doğru seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Öğrencilerin % 24,3’ü “taarruz” kavramının anlamı olan “saldırı” seçeneğini, % 7’si ateşkes anlamında olan “ mütakere” seçeneğini, % 10,7’si saldırı kavramının eş anlamlısı olan “hücum” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin %4,2’si ise soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlar araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının muharebe kavramının anlamıyla ilgili yanılgıları olduğunu göstermektedir. Mutlakiyet kavramının anlamının sorulduğu 29. soruya ait bulgular Tablo 32’de verilmektedir.

Tablo 32: Öğrencilerin “ Mutlakiyet ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 29- Hükümdarın bütün yetkilerini elinde bulundurduğu yönetim biçimine ne ad verilir?											
a) Cumhuriyet		b) Meşrutiyet		c) Mutlakiyet		d) Demokrasi		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
18	8,4	113	52,8	52	24,3	26	12,1	5	2,3	214	100,0

Tablo 32 incelendiğinde sorunun doğru cevabı olan “mutlakiyet” seçeneğinin işaretlenme oranı yalnızca % 24,3 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin % 52,8’i “meşrutiyet”, % 8,4’ü “cumhuriyet”, % 12,1’i “demokrasi” seçeneğini işaretlemiş, %2,3’ü soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Çeldiriciler arasında en çok işaretlenme oranıyla “meşrutiyet” seçeneği dikkat çekmektedir. Araştırmamızda meşrutiyet kavramının anlamının sorulduğu 24. soruya ait bulgularda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun

kavramın anlamını yanlış bildiğini, özellikle meşrutiyet kavramı ile mutlakiyet kavramının birbirine karıştırıldığı tespit edilmiştir. Mutlakiyet kavramının anlamının sorulduğu bu soruda da öğrencilerin iki kavramı birbirinden ayırt edemedikleri, söz konusu iki kavramla ilgili yanılgıları olduğu bir kez daha tespit edilmiştir. Müttefik kavramının anlamının sorulduğu 30. soruya ait bulgular Tablo 33'te verilmektedir.

Tablo 33: Öğrencilerin “ Müttefik ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 30- Müttefik kavramının anlamı aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Düşman		b) Bağlaşık		c) Rakip		d) Antlaşma		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
68	31,8	50	23,4	63	29,4	18	8,4	15	7,0	214	100,0

Tablo 33'te görüldüğü gibi “müttefik” kavramının öğrenciler tarafından kazanılma düzeyinin ölçüldüğü 30. soruda, öğrencilerin % 23,4'ünün doğru seçenek “bağlaşık” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %31,8'i “düşman”, % 29,4'ü “rakip”, % 8,4'ü “antlaşma” seçeneğini işaretlemiş, % 7'si soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu oranlar öğrencilerin yaklaşık % 76'sının kavramın anlamını bilmediğini, seçeneklerde yer alan kavramlarla karıştırdıklarını göstermektedir. Öğrencilerin, savaşı devletler tarafından savaş sırasında oluşturulan birlikte hareket etmek için kurdukları teşkilatları, anlamlarından farklı nitelendirdikleri görülmektedir. 17.soruda itilaf kavramının anlamının sorulduğu soruda da, öğrencilerin yaklaşık yarısının kavramın anlamını düşman, rakip olarak tanımladıkları görülmüştür. Bu soruda müttefik kavramının anlamını öğrencilerin yaklaşık % 60'ının düşman, rakip olarak nitelendirmesi dikkat çekicidir.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada müttefik kavramının anlamını sorduğu soruda, öğrencilerin % 45,4'ünün doğru cevap verdiğini, dörtte birinin de kavramın tam tersi olan düşman seçeneğini işaretlediklerini tespit etmiştir.

Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı anlatılırken İtilaf Devletlerinden ve Müttefik güçlerden söz edildiği ve bu güçlerin de Türk toplumuna karşı hareketler yürüttükleri için bu kavramlar, öğrencilerin gözünde “düşman” ile özdeşleşmişlerdir.

Milli Egemenlik kavramının anlamının sorulduğu 31. soruya ait bulgular Tablo 34’te verilmektedir.

Tablo 34: Öğrencilerin “ Milli Egemenlik ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 31- Egemenlik bir ülkeyi yönetme gücüdür. Egemenliğin, yani yönetme gücünün millete ait olması anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Milli Egemenlik		b) Özgürlük		c) Demokrasi		d) Cumhuriyet		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
116	54,2	21	9,8	34	15,9	35	16,4	8	3,7	214	100,0

Tablo 34 incelendiğinde sorunun doğru cevabının işaretlenme oranının % 54,2 olduğu görülmektedir. Milli Mücadele’de vurgulanan, Atatürk İlke ve İnkıplarının temel unsurlarından biri olan mili egemenlik kavramını, öğrencilerin yaklaşık yarısının anlamını bilmediği görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 9,8’i “özgürlük”, % 15,9’u “demokrasi”, % 16,4’ü de “cumhuriyet” seçeneklerini işaretlemiştir. Yine öğrencilerin % 3,7’si soruyu yanıtsız bırakmıştır. Egemenlik kavramının anlamının sorulduğu 7. soruda elde edilen bulgularda öğrencilerin % 56,4’ünün kavramı anlamını bildiği sonucuna ulaşılmıştır. Soru kökünde yer alan yönetme gücünün millete ait olması ifadesinin öğrencileri “cumhuriyet” ve “demokrasi” seçeneklerine yönelttiği düşünülmektedir. Bu da öğrencilerin bu kavramların anlamlarını tam olarak bilmediklerini, birbirine yakın olan bu kavramların özelliklerini birbirleriyle karıştırdıklarını ve yanılgıya düştüklerini göstermektedir.

Öktem(2006) *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama ve Kazanma Düzeyleri* adlı araştırmasında, 4. sınıf öğrencilerinin % 54,5’inin, 5. sınıf öğrencilerinin de % 47,2’sinin milli egemenlik kavramını doğru bildiğini tespit etmiştir. Öktem; öğrencilerin her yıl ulusal egemenlik ve çocuk bayramını kutlamalarına, bu kutlamalarda ulusal egemenliğin öneminin vurgulanmasına rağmen, soyut bir kavram olduğu için, öğrenciler tarafından sıkça duyulsa da, bu kavrama ait doğru bir tanımın oluşmadığını belirtmiştir.

Elde edilen bulgularda da görüldüğü gibi, ilköğretim ilk kademesinde kavramların yanlış öğrenildiği ve bu yanlışlığın diğer kademelere aynen aktarıldığı görülmektedir. Muhtıra kavramının anlamının sorulduğu 32. soruya ait bulgular Tablo 35’te verilmektedir.

Tablo 35: Öğrencilerin “ Muhtıra ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 32- Herhangi bir şeyi, üzerine vurgu yaparak hatırlatma ve sert nitelikli uyarı anlamına gelen kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Genelge		b) Muhtıra		c) Tebliğ		d) Bildiri		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
33	15,4	42	19,6	40	18,7	88	41,1	11	5,1	214	100,0

Tablo 35 incelendiğinde doğru seçenek olan “muhtıra” seçeneğinin işaretlenme oranının yalnızca %19,6 olduğu görülmektedir. Araştırmada kapsamında anlamının az öğrenci tarafından bilindiği kavramlardan biridir. Çeldiriciler arasında öğrencilerin en çok yanılgıya düştüğü % 41,1 işaretlenme oranına sahip olan seçenek “resmi bir makam, kurum veya resmi olmayan bir topluluk tarafından herhangi bir durumu ilgililere duyurmak için yazılan yazı” anlamında olan seçenek “bildiri” seçeneğidir. Öğrencilerin % 15,4’ü “genelge”, % 18,7’si bildiri kavramının eş anlamlısı olan “tebliğ” seçeneklerini işaretlemiş, % 5,1’de soruyu yanıtsız bırakmıştır. Oysa ders kitabında 1960-2002 dönemi konusunda 12 Mart Muhtırası şeklinde hükümete verilen muhtıra açıklanmaktadır. Öğrencilerin de 12 Mart Muhtırası’ndan haberdar oldukları, fakat bu kavramın anlamının ne olduğunu bilmedikleri düşünülmektedir. Pakt kavramının anlamının sorulduğu 33. soruya ait bulgular Tablo 36’da verilmektedir.

Tablo 36: Öğrencilerin “ Pakt ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 33- Pakt kavramının eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Antlaşma		b) Anlaşma		c) Ateşkes		d) Saldırı		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
72	33,6	58	27,1	47	22,0	23	10,7	14	6,5	214	100,0

Tablo 36 incelendiğinde doğru seçenek olan “antlaşma” seçeneğinin işaretlenme oranının % 33,6 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 27,1’i “anlaşma”, % 22’si “ateşkes”, % 10,7’si “saldırı” seçeneğini işaretlemiş, % 6,5’i de soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Seçeneklerde yer alan kavramların öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun tanımlamakta zorlandıkları ve birbiriyle karıştırdıkları diğer sorularda elde edilen bulgularda da görülmüştür.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada öğrencilerin % 28’inin pakt kavramının anlamını doğru bildiğini tespit etmiş, bu oranın da ortalamanın çok altında olduğunu belirtmiştir. Rejim kavramının anlamının sorulduğu 34. soruya ait bulgular Tablo 37’de verilmektedir.

Tablo 37: Öğrencilerin “ Rejim ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 34- Rejim kavramının tanımını aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Halkın ortaya koyduğu irade b) Devlet işlerini düzenleme ve yürütme c) Hukuk kurallarını uygulama d) Bir devletin yönetim biçimi											
a		b		c		d		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
46	21,5	34	15,9	20	9,3	102	47,7	12	5,6	214	100,0

Tablo 37 incelendiğinde sorunun doğru cevabının yer aldığı (d) seçeneğinin işaretlenme oranının % 47,7 olduğu görülmektedir. Cevaplanma düzeyi diğer iki çeldiriciye göre yüksek olan (a) seçeneğinde, öğrencilerin “cumhuriyet” kavramının anlamı olan halkın ortaya koyduğu irade ifadesini rejim kavramıyla karıştırdıkları görülmektedir. Öğrencilerin % 15,9’u (b) seçeneğinde yer alan devlet işlerini düzenleme ve yürütme ifadesini, % 9,3’ü (c) seçeneğinde yer alan hukuk kurallarını uygulama ifadesini işaretlemiş, % 5,6’sında soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu rejim kavramını cumhuriyetle bağdaştırmışlardır. Öğrenciler her rejimim cumhuriyet olmadığını kavramada zorlandıkları düşünülmektedir.

Kömürcü (2002) de, yaptığı araştırmasında benzer sonuçlar tespit etmiştir. Rejim kavramını öğrencilerin yalnızca % 45,6'sının doğru bildiğini, tanımlamakta zorlandıkları bir kavram olduğunu belirtmiştir. Seferberlik kavramının anlamının sorulduğu 35. soruya ait bulgular Tablo 38'de verilmektedir.

Tablo 38: Öğrencilerin “ Seferberlik ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 35- Bir ülkenin bütün silahlı kuvvetlerini savaşa hazır duruma getiren, ülkenin bütün ekonomisini, yönetimini savaş gereklerine uyacak duruma sokan en üst düzeydeki hazırlık ve önlemler anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Sıkıyönetim		b) Seferberlik		c) Olağanüstü hal		d) Miting		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
65	30,4	93	43,5	45	21,0	6	2,8	5	2,3	214	100,0

Tablo 38 incelendiğinde doğru seçenek olan “ seferberlik” seçeneğinin işaretlenme oranı % 43,5 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %30,4'ü “sıkıyönetim”, % 21'i “olağanüstü hal”, % 2,8'i “miting” seçeneklerini işaretlemiş, % 2,3'ü de soruyu yanıtsız bırakmıştır. Tabloda da görüldüğü gibi çeldiricilerde yer alan sıkıyönetim ve olağanüstü hal seçeneklerinin işaretlenme oranları yüksektir. Özellikle öğrencilerin sıkıyönetim kavramı ile seferberlik kavramını ayırt edemedikleri görülmektedir. Öğrenciler tarafından iki kavram da askerlikle ilgili olarak düşünülmüş olmalıdır. Bu da yanılmaya ve karmaşaya neden olarak görülebilir. Sıkıyönetim kavramının anlamının sorulduğu 36. soruya ait bulgular Tablo 39'da verilmektedir.

Tablo 39: Öğrencilerin “ Sıkıyönetim ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 36- Savaş veya savaşı gerektirecek durum ve ayaklanma olasılığı, vatanın ve milletin bölünmezliğini tehlikeye düşüren olayların yaygınlaşması gibi durumlarda temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının geçici bir süre sınırlanarak uygulanan, askeri ağırlıklı yönetim anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Seferberlik		b) Sıkıyönetim		c) Darbe		d) Olağanüstü hal		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
41	19,2	79	36,9	53	24,8	28	13,1	13	6,1	214	100,0

Tablo 39 incelendiğinde doğru seçenek olan “sıkıyönetim” seçeneğinin işaretlenme oranı % 36,9 olduğu görülmektedir.. Doğru seçenektan sonra % 24,8 ile en çok işaretlenen seçenek “darbe” kavramının yer aldığı seçenektir. Soru kökünde yer alan “askeri ağırlıklı yönetim” ifadesinin öğrencileri bu seçeneğe yöneltmiş olabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin % 19,2’si “seferberlik” kavramının yer aldığı seçeneği işaretlemiştir. 35. soruda da iki kavramın öğrenciler tarafından tam bilinmediği ve karıştırıldığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin % 13,1’i “olağanüstü hal” seçeneğini işaretlemiş, % 6,1’i de soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Taarruz kavramının anlamının sorulduğu 37. soruya ait bulgular Tablo 40’te verilmektedir.

Tablo 40: Öğrencilerin “ Taarruz ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 37- Taarruz kavramının eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Harekete geçme		b) Kuşatma		c) Zafer kazanma		d) Saldırı		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
75	35,0	28	13,1	14	6,5	94	43,9	3	1,4	214	100,0

Tablo 40’te görüldüğü gibi sorunun doğru cevabı olan “saldırı” seçeneğinin işaretlenme oranı % 43,9’dur. Büyük bir zaferle kurtuluş savaşının askeri safhasını sona erdiren Büyük Taarruz’un anlamını öğrencilerin %66’sı yanlış bilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 35’i “harekete geçme”, % 13,1’i “kuşatma”, %“6,5’i de “zafer kazanma” seçeneklerini işaretlemiştir. Ayrıca öğrencilerin 1,4’ü soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Kömürcü (2002) yaptığı araştırmada, öğrencilerin %40,4’ünün taarruz kavramının anlamını bildiklerini tespit etmiştir. Tehcir kavramının anlamının sorulduğu 38. soruya ait bulgular Tablo 41’de verilmektedir.

Tablo 41: Öğrencilerin “ Tehcir ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 38- Bir topluluğu zorla göç ettirme, göç etmelerine sebep olma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Tehcir		b) İşgal		c) İstila		d) İskân		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
98	45,8	40	18,7	45	21,0	26	12,1	5	2,3	214	100,0

Tablo 41 incelendiğinde sorunun doğru cevabı olan “tehcir” seçeneğinin işaretlenme oranının % 45,8 olduğu görülmektedir. Doğru seçenektan sonra % 21 ile en çok işaretlenen bir ülkeyi silah zoruyla ele geçirme anlamında olan “istila” seçeneğidir. Ayrıca öğrencilerin % 18,7’si “işgal” seçeneğini, % 12,1’i “iskân” seçeneğini işaretlemiş, % 2,3’ü de soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Bu sonuçlar da kavramın öğrenciler tarafından tam bilinmediğini, kavramla ilgili yanlış kavramaları olduğunu göstermektedir. Oysa tehcir kavramı, *8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük* ders kitabının 2. ünitesindeki “Zorunlu Göç, Neden?” ve 7. ünitenin “Sorun Neden Ermeniler” konularında ele alınmasına ve göç kelimesinin yanında parantez içerisinde tehcir kavramının verilmesine rağmen kavramın istenilen düzeyde öğrenilmediği son derece düşündürücüdür. Misyonerlik kavramının anlamının sorulduğu 39. soruya ait bulgular Tablo 42’de verilmektedir.

Tablo 42: Öğrencilerin “ Misyonerlik ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 39- Başka dini inançlara sahip olan insanları kendi dinine geçirmek ve ülkede milli, kültürel değerleri yok ederek ülke bütünlüğünü bozmak için çalışmalar yapılması anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Terör		b) İrtica		c) Misyonerlik		d) Sömürgecilik		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
71	33,2	23	10,7	61	28,5	50	23,4	9	4,2	214	100,0

Tablo 42 incelendiğinde sorunun doğru cevabı olan “misyonerlik” seçeneğinin işaretlenme oranı yalnızca % 28,5 olduğu görülmektedir. % 33,2 ile en çok işaretlenme oranına sahip seçenek “terör” kavramının yer aldığı seçenektir. Bu kavram öğrencilerin yabancı olmadıkları günlük hayatta sürekli duydukları bir kavramdır. Soru kökünde yer alan “ülke bütünlüğünü bozmak” ifadesinin öğrencileri bu seçeneğe yöneltmiş olabileceği düşünülmektedir. Çeldiriciler arasında en çok işaretlenen seçeneklerden biri de % 23,4 ile “sömürgecilik” kavramının yer aldığı seçenektir. Bu kavramla ilgili öğrencilerin yanlış kavramaları olduğu daha önceki bulgularda da verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 10,7’si “irtica” kavramının yer aldığı seçeneğini işaretlemiş, % 4,9’u da soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının 7. ünitesinde “Hedef Türkiye” adlı konuda misyonerlik,

irtica, terör kavramları geniş bir şekilde ele alınmakta, çalışma kitaplarında bu konularla ilgili etkinlikler bulunmaktadır. Ayrıca bu kavramlar, öğrenciler tarafından gazete, dergi, televizyon da sıkça duyulmaktadır. Buna rağmen öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun söz konusu kavramları birbirinden ayırt edemedikleri görülmektedir. Soğuk Savaş kavramının anlamının sorulduğu 40. soruya ait bulgular Tablo 43'te verilmektedir.

Tablo 43: Öğrencilerin “ Soğuk Savaş ” Kavramını Kazanma Düzeyleri

Soru 40- Ülkeler arasında meydana gelen, uluslararası siyasi ve askeri gerginlik olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?											
a) Çatışma		b) Soğuk savaş		c) İç savaş		d) Nükleer Savaş		Boş		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
53	24,8	116	54,2	23	10,7	20	9,3	2	0,9	214	100,0

Tablo 43 incelendiğinde sorunun doğru cevabı olan “soğuk savaş” seçeneğinin işaretlenme oranı % 54,2 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %24,8 ‘i çeldiriciler arasında en çok işaretlenen seçenek olan “çatışma” seçeneğini, %10,7’si “iç savaş” %9,3’ü “nükleer savaş” seçeneğini işaretlemiş, % 0,9’u da soruyu yanıtsız bırakmıştır. Bu oranlar söz konusu kavramın anlamını araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının bilmediğini göstermektedir.

4.2. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait konularda geçen kavramları anlama düzeyleri ile kavram yanlışları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusu araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri ve kavram yanlışlarının cinsiyet değişkenine göre dağılımına ilişkin yapılan bağımsız iki grup (t) testinden elde edilen bulgular Tablo 44’te gösterilmektedir.

Tablo 44: Öğrencilerin 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersine Ait Kavramları Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımına İlişkin (t) Testi Sonuçları

Soru	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Soru 1						
Kız	110	3,00	1,16	210	0,25	0,798
Erkek	102	3,04	1,09			
Soru 2						
Kız	102	2,82	1,02	195	1,33	0,182
Erkek	95	2,62	1,09			
Soru 3						
Kız	105	2,96	1,00	196	0,47	0,637
Erkek	100	2,86	1,16			
Soru 4						
Kız	111	2,91	0,66	186	2,51	0,013
Erkek	102	2,64	0,88			
Soru 5						
Kız	109	2,76	0,69	209	0,58	0,558
Erkek	102	2,81	0,59			
Soru 6						
Kız	106	2,35	1,17	200	2,08	0,039
Erkek	96	2,70	1,21			
Soru 7:						
Kız	110	2,66	0,52	176,8	1,59	0,112
Erkek	100	2,52	0,74			
Soru 8						
Kız	107	2,11	1,10	203	1,39	0,164
Erkek	98	2,33	1,20			
Soru 9						
Kız	106	2,56	0,79	205	0,52	0,602
Erkek	101	2,62	0,79			
Soru 10						
Kız	104	2,83	1,14	201	0,32	0,743
Erkek	99	2,88	1,13			
Soru 21						
Kız	105	2,32	0,79	202	0,468	0,640
Erkek	99	2,27	1,76			
Soru 22						
Kız	108	2,87	0,85	207	0,47	0,637
Erkek	101	2,82	0,95			
Soru 23						
Kız	107	2,99	1,08	203	0,46	0,645
Erkek	98	3,06	1,10			
Soru 24						
Kız	107	2,58	0,83	202	2,19	0,030
Erkek	97	2,31	0,91			
Soru 25						
Kız	110	2,76	0,98	208	0,04	0,964
Erkek	100	2,77	1,03			
Soru 26						
Kız	111	3,41	0,96	208	1,26	0,247
Erkek	99	3,23	1,11			
Soru 27						
Kız	112	1,74	0,94	206	0,41	0,201
Erkek	96	1,68	0,89			
Soru 28						
Kız	107	2,00	0,89	203	0,74	0,130
Erkek	98	2,09	0,87			
Soru 29						
Kız	110	2,30	0,70	182	1,89	0,753
Erkek	99	2,52	0,91			
Soru 30						
Kız	101	2,15	0,98	197	0,038	0,753
Erkek	98	2,15	1,01			

Tablo 44: (Devami)

Soru	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	105	2,39	1,11	200	0,31	0,753
Erkek	97	2,34	1,15			
Soru 12	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	110	3,36	0,78	210	0,96	0,336
Erkek	102	3,47	0,82			
Soru 13	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	110	2,29	1,25	209	2,56	0,011
Erkek	101	1,86	1,18			
Soru 14	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	105	2,19	1,14	201	0,95	0,342
Erkek	98	2,34	1,19			
Soru 15	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	104	2,15	1,04	196	2,53	0,012
Erkek	94	2,53	1,05			
Soru 16	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	110	3,00	0,41	180	1,16	0,247
Erkek	99	2,92	0,55			
Soru 17	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	109	1,55	0,86	195	1,28	0,201
Erkek	98	1,72	0,97			
Soru 18	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	106	2,31	1,34	201	1,51	0,131
Erkek	97	2,03	1,28			
Soru 19	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	99	1,80	1,11	192	0,83	0,408
Erkek	95	1,94	1,22			
Soru 20	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	109	2,00	0,56	182	0,54	0,589
Erkek	100	2,06	0,76			
Soru 31	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	107	1,87	1,14	204	0,79	0,589
Erkek	99	2,01	1,23			
Soru 32	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	108	2,87	1,12	201	0,29	0,771
Erkek	95	2,92	1,15			
Soru 33	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	103	1,97	0,94	190	1,91	0,342
Erkek	97	2,24	1,09			
Soru 34	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	104	3,08	1,21	200	2,42	0,016
Erkek	98	2,66	1,26			
Soru 35	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	108	1,89	0,83	207	1,18	0,237
Erkek	101	2,02	0,76			
Soru 36	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	106	2,23	0,94	199	1,61	0,109
Erkek	95	2,45	0,96			
Soru 37	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	110	2,63	1,37	209	0,38	0,702
Erkek	101	2,56	1,34			
Soru 38	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	110	1,83	1,06	207	2,24	0,026
Erkek	99	2,17	1,09			
Soru 39	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	105	2,46	1,18	203	0,33	0,736
Erkek	100	2,41	1,21			
Soru 40	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kız	111	1,86	0,76	197	3,29	0,001
Erkek	100	2,24	0,91			

Tablo 44'te öğrencilerin kavram başarı testine verdikleri cevaplarla cinsiyetleri karşılaştırılmıştır. Tablo 43'de görüldüğü gibi 4. , 6. , 13. , 15. , 24. , 34. , 38. ve 40. sorularda öğrencilerin *8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersine Ait Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgılarının* cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde değişim gösterdiği belirlenmiştir. 4., 13., 24. ve 34. sorularda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre; 6., 15., 38. ve 40. sorularda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kavramları anlama düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bu sorularla ilgili yorumlar aşağıda sırayla verilmektedir.

Tablo 44'e göre 4. soruda kız öğrencilerin "azınlık" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,91$ iken, erkek öğrencilerin azınlık kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,64$ ' tür. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(186)} = 2,51$; $p < 0,05$]. Bu değer p < 0,05'in altında olması erkek ve kız öğrenciler arasında "azınlık" kavramını kazanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre çalışma grubundaki kız öğrencilerin "azınlık" kavramını kazanma düzeylerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 44'e göre 6. soruda kız öğrencilerin "blok" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,35$ iken, erkek öğrencilerin azınlık kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,70$ 'tir. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(200)} = 2,08$; $p < 0,05$]. Bu değer p < 0,05'in altında olması erkek ve kız öğrenciler arasında "blok" kavramını kazanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre çalışma grubundaki erkek öğrencilerin "blok" kavramını kazanma düzeylerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 44'e göre 13. soruda kız öğrencilerin "genelge" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 1,25$ iken, erkek öğrencilerin "genelge" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 1,18$ 'tir. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(209)} = 2,56$; $p < 0,05$]. Bu değer

$p < 0,05$ 'in altında olması, erkek ve kız öğrenciler arasında “genelge” kavramını kazanma düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre, çalışma grubundaki kız öğrencilerin “genelge” kavramını kazanma düzeylerinin, erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 44'e göre 15. soruda kız öğrencilerin “ihtilal” kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,15$ iken, erkek öğrencilerin “ihtilal” kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,53$ 'tür. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(196)} = 2,53$; $p < 0,05$]. Bu değer $p < 0,05$ 'in altında olması erkek ve kız öğrenciler arasında “ihtilal” kavramını kazanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre, çalışma grubundaki erkek öğrencilerin “ihtilal” kavramını kazanma düzeylerinin, kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 44'e göre 24. soruda kız öğrencilerin “meşrutiyet” kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,58$ iken, erkek öğrencilerin “meşrutiyet” kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,31$ 'dir. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(203)} = 2,19$; $p < 0,05$]. Bu değer $p < 0,05$ 'in altında olması erkek ve kız öğrenciler arasında “meşrutiyet” kavramını kazanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre, çalışma grubundaki kız öğrencilerin “meşrutiyet” kavramını kazanma düzeylerinin, erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 44'e göre 34. soruda kız öğrencilerin “rejim” kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 3,06$ iken, erkek öğrencilerin “rejim” kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,66$ 'dır. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(200)} = 2,42$; $p < 0,05$]. Bu değer $p < 0,05$ 'in altında olması erkek ve kız öğrenciler arasında “rejim” kavramını kazanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre, çalışma grubundaki kız öğrencilerin “rejim” kavramını kazanma düzeylerinin, erkek

öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 44'e göre 38. soruda kız öğrencilerin "tehcir" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 1,83$ iken, erkek öğrencilerin "tehcir" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,17$ 'dir. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(207)} = 2,24$; $p < 0,05$]. Bu değer $p < 0,05$ 'in altında olması erkek ve kız öğrenciler arasında "tehcir" kavramını kazanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre, çalışma grubundaki erkek öğrencilerin "tehcir" kavramını kazanma düzeylerinin, kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 44'e göre 40. soruda kız öğrencilerin "soğuk savaş" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 1,86$ iken, erkek öğrencilerin "soğuk savaş" kavramını kazanma düzeylerinin ortalamaları $\bar{X} = 2,24$ 'tür. T testi sonuçları değerlendirildiğinde p değerinin 0,05 değerinden küçük olduğu belirlenmiştir [$t_{(197)} = 3,29$; $p < 0,05$]. Bu değer $p < 0,05$ 'in altında olması erkek ve kız öğrenciler arasında "soğuk savaş" kavramını kazanma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Buna göre, çalışma grubundaki erkek öğrencilerin "soğuk savaş" kavramını kazanma düzeylerinin, kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu kavramla ilgili yanılgılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bulgular ışığında cinsiyet değişkeninin kavramların kazanılma düzeylerini etkilediği söylenebilir. Yapılan araştırmalar da bu araştırma kapsamında elde edilen bulguları desteklemektedir. Keskin (2003), Kurnaz ve Yılmaz (2006), Çakmak (2006) yaptıkları araştırmalarda kavramların kazanılma düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir.

4.3. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları babalarının mesleğine göre

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusu araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin kavram başarı testi puanları ile babalarının meslekleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 45'te verilmiştir.

Tablo 45: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Babalarının Mesleği Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Meslek	N	\bar{X}	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
1. Çiftçi	94	15,9	5,63	583,071	5	116,614	3,251	0,008	1-4
2. İşçi	43	17,6	4,86	7460,051	208	35,866			
3. Ser. Mes.	15	18,7	7,52	8043,121	213				
4. Memur	30	20,3	7,23						
5. Emekli	10	19,4	4,97						
6. Esnaf za.	22	19,0	6,81						
Toplam	214	17,5	6,14						

Tablo 45'te de görüldüğü gibi tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçlarına göre, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının babalarının mesleklerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir [$F_{(5-208)} = 3,251$; $p < 0,05$]. Öğrencilerin babalarının mesleği farklılaştıkça kavram başarı testi puanları, dolayısıyla kavramları anlama düzeyleri ve yanlışları farklılaştığı söylenebilir. Baba mesleğinin, öğrencilerin kavram başarı testinde yer alan kavramaları anlama düzeylerini hangi yönde etkilediği ve farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre farklılık, “çiftçi” ve “memur olanlar” arasındadır. Buna göre babası memur olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 20,3$), babası çiftçi olan öğrencilerin kavram başarı testi puanlarından ($\bar{X} = 15,9$) daha yüksektir.

Baba mesleği değişkenine ilişkin elde edilen bulgulara benzer bulgular, Keskin (2003), Kurnaz ve Yılmaz (2006), Kaya (2006) tarafından yapılan araştırmalarda elde edilmiş, babası memur olan öğrencilerin daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

4.4. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları annelerinin mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusu araştırmanın beşinci alt problemini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin kavram başarı testi puanları ile annelerinin meslekleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 46'da verilmektedir.

Tablo 46: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Annelerinin meslekleri Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Meslek	N	Sıra Ortalamaları	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
1. Ev Hanımı	182	106,47	4	12,747	0,013	1-5
2. İşçi	7	122,21				1-3
3. Memur	9	162,94				3-5
4. Emekli	3	129,83				
5. Çiftçi	13	70,42				
Toplam	214					

Tablo 46'da da görüldüğü gibi Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının, annelerinin mesleklerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir [$X^2_{(4)} = 12,747$; $p < 0,05$]. Öğrencilerin annelerinin mesleklerinin sıra ortalamaları dikkate alındığında, öğrenciler arasında kavram başarı testi puanları ve kavramları anlama düzeyleri en yüksek olan annesi memur olanlardır. Bunu sırasıyla annesi emekli olanlar, annesi işçi olanlar, annesi ev hanımı olanlar izlemektedir. Kavram başarı testi puanları en düşük olan öğrencilerin ise annelerinin çiftçi olduğu görülmektedir. Anne mesleği ile kavram başarı testi puanları arasındaki ortalamalara bakıldığında annesi çalışanların annesi çalışmayanlardan daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Farkların hangi gruplar arasında olduğunu görmek için, grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 47’de verilmektedir.

Tablo 47: Kavram Başarı Testi Puanlarının Anne Mesleğine Göre U-Testi Sonuçları

Anne mesleği	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
Ev hanımı	182	100,22	18240,00	779	0,040
Çiftçi	13	66,92	870,00		
Toplam	195				
Ev hanımı	182	93,61	17036,50	383,5	0,007
Memur	9	144,39	1299,50		
Toplam	191				
Memur	9	16,44	148,00	14,000	0,002
Çiftçi	13	8,08	105,00		
Toplam	22				

Tablo 47’de görüldüğü gibi Farkların ev hanımı- çiftçi ($U=779$, $p<.05$), ev hanımı- memur ($U= 383,5$, $p<.05$), memur- çiftçi ($U= 14,000$, $p<.05$) arasında olduğu tespit edilmiştir.

Kaya (2006), Kurnaz ve Yılmaz (2006) da araştırmalarında anne mesleği ile öğrencilerin başarıları arasında anlamlı farklılık olduğunu, annesi memur olan öğrencilerin daha başarılı olduklarını tespit etmişlerdir.

4.5. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları babalarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusu araştırmanın altıncı alt problemini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin kavram başarı testi puanları ile babalarının eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan istatistik sonuçları Tablo 48’de verilmektedir.

Tablo 48: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
1. İlkokul	126	16,7	5,85	630,342	3	210	5,952	0,001	“1-3” “1-4”
2. Ortaokul	35	16,1	5,36	7412,780	210	35,299			“2-3” “2-4”
3. Lise	36	19,8	6,26	8043,121	213				“4-1” “4-2”
4. Üniversite ve üstü	17	21,5	6,94						
Toplam	214	17,5	6,14						

Tablo 48’de de görüldüğü gibi tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçlarına göre, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının, babalarının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir [$F_{(3-210)} = 5,952$; $p < 0,05$]. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu farklılaştıkça kavram başarı testi puanları, dolayısıyla kavramları anlama düzeyleri ve yanlıgıları farklılaştığı söylenebilir.

Baba eğitim durumunun, öğrencilerin kavram başarı testinde yer alan kavramaları anlama düzeylerini hangi yönde etkilediği ve farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre farklılık, “ilkokul- lise”, “ilkokul- üniversitesi ve üstü”, “ortaokul-lise, “ortaokul- üniversite ve üstü” arasındadır. Buna göre babası üniversite ve üstü mezunu olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 21,5$), babası ilkokul mezunu olanlara ($\bar{X} = 16,7$), ve ortaokul mezunu olanlara ($\bar{X} = 16,1$) göre daha yüksektir. Babası lise mezunu olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 19,8$), babası ilkokul ve ortaokul mezunu olanlara göre daha yüksektir.

Elde edilen bulgulara göre babaların eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının da yükseldiği görülmektedir. Araştırmada elde edilen bu

bulgu, yapılmış olan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Arslan (2008), Keskin (2003), Kaya (2006), Kurnaz ve Yılmaz (2006), Çakmak (2006) yaptıkları araştırmalarda babalarının eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha başarılı olduklarını tespit etmişlerdir.

4.6. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları annelerinin eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir Sorusu araştırmanın yedinci alt problemini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin kavram başarı testi puanları ile annelerinin eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 49’da verilmektedir.

Tablo 49: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalamaları	sd	X ²	p	Anlamlı Fark
İlkokul	176	104,14	3	7,741	0,052	
Ortaokul	17	102,76				
Lise	15	129				
Üni. ve üstü	6	165,6				
Toplam	214					

Tablo 49’da görüldüğü gibi Kuskal Wallis testi sonuçlarına göre, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının, annelerinin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği belirlenmiştir [$X^2_{(3)} = 7,741; p > 0,05$].

Yapılan araştırmalarda anne eğitim durumunun öğrencilerin başarı düzeylerini etkilediğini ortaya koymaktadır. Arslan (2008), yaptığı araştırmada anne eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin, diğer öğrencilere göre aktif öğrenme, zaman yönetimi, çalışma için hazırlık, ders notları almak, ders kitabı okumak, metni işaretlemek ve not

almak, kelime ve kavram gelişimi, hafıza, test, motivasyon gibi değişkenleri daha çok kullandıkları, yani eğitilmiş annelerin bu konularda daha çok çocuklarına yardımda bulunup, onları yönlendirebildiğini tespit etmiştir. Ancak bizim araştırmamızda, kavram yanlışları konusunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bunun nedeni, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin annelerinin, büyük bir çoğunluğunun ilköğretim mezunu olması olarak görülmektedir. Fark olmamasına rağmen sıra ortalamaları dikkate alındığında eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin kavram başarı testi puanları da yükselmektedir.

4.7. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları ailelerinin aylık gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusu araştırmanın sekizinci alt problemini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin kavram başarı testi puanları ile ailelerinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 50’de verilmiştir.

Tablo 50: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Aylık Gelir (YTL)	N	\bar{X}	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
1. 0- 400	91	15,5	5,73	829,201	3	276,400	8,046	0,000	“1- 3” “1- 4”
2. 400- 800	60	17,8	5,65	7213,920	210	34,352			
3. 800–1200	36	20,5	5,76	8043,121	213				
4. 1200 ve üstü	27	19,7	6,80						
Toplam	214	17,54	6,14						

Tablo 50’de de görüldüğü gibi tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçlarına göre, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının, ailelerinin aylık gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir [$F_{(3-210)} = 8,046$; $p < 0,05$]. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi farklılaştıkça kavram başarı testi puanları, dolayısıyla kavramları anlama düzeyleri ve yanlışları farklılaştığı söylenebilir.

Ailelerin aylık gelir düzeyinin, öğrencilerin kavram başarı testinde yer alan kavramları anlama düzeylerini hangi yönde etkilediği ve farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre farklılık, “0- 400 YTL” aylık geliri olanlar ile “800- 1200 YTL” aylık geliri olanlar, “0- 400 YTL” aylık geliri olanlar ile “1200 YTL ve üstü “ aylık geliri olanlar arasındadır. Bu iki farklılıkta aylık gelir düzeyi 0- 400 YTL olan aleyhindedir. Buna göre ailelerinin aylık gelir düzeyi 0- 400 YTL olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 15,5$), aylık gelir düzeyi 800- 1200 YTL ($\bar{X} = 20,5$) ve 1200 YTL ve üstü olanlardan ($\bar{X} = 19,7$) daha düşüktür.

Bu bulgu ilgili araştırmalarda elde edilen bulguları desteklemektedir. Keskin (2003), Doğan (2007), Kurnaz ve Yılmaz (2006), Çakmak(2006), Kaya (2006) tarafından yapılan araştırmalarda ailelerin aylık gelir düzeyi ile öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri arasında farklılık olduğu tespit edilmiş, aylık gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha başarılı oldukları belirtilmiştir.

4.8. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ait kavram başarı testi puanları okullara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusu araştırmanın dokuzuncu alt problemini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin kavram başarı testi puanları ile okudukları okullar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 51’de verilmiştir.

Tablo 51: Öğrencilerin Kavram Başarı Testi Puanlarının Öğrenim Gördükleri Okul Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Okul (İlköğretim)	N	\bar{X}	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
1.Cumhuriyet	68	16,2	5,26	621,999	5	124,400	3,487	0,005	“1-3”
2. Fatih	30	17,3	6,33	742,123	208	35,678			
3. Beş Eylül	32	20,4	6,80	8043,121	213				
4. Şehit Makbule H.	23	20,1	6,09						
5. Atatürk	23	15,9	5,93						
6. Mehmet Akif	38	16,9	6,09						
Toplam	214	17,54	6,14						

Tablo 51’de de görüldüğü gibi tek yönlü varyans analizi (Anova) sonuçlarına göre, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının, okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir [$F_{(5-208)} = 3,487$; $p < 0,05$]. Öğrencilerin okulları farklılaştıkça kavram başarı testi puanları, dolayısıyla kavramları anlama düzeyleri ve yanılırları farklılaştığı söylenebilir.

Okulların, öğrencilerin kavram başarı testinde yer alan kavramları anlama düzeylerini hangi yönde etkilediği ve farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre farklılık, “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” ile “Beş Eylül İlköğretim Okulu” arasındadır. Bu farklılık Cumhuriyet İlköğretim Okulu aleyhinedir. Beş Eylül İlköğretim Okulu’nda okuyan öğrencilerin kavram başarı testi puanları, ($\bar{X} = 20,4$) Cumhuriyet İlköğretim Okulu’nda okuyan öğrencilere göre ($\bar{X} = 16,25$) daha yüksektir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan kavramları anlama düzeylerini belirlemek, varsa kavram yanlışlarının neler olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan araştırmanın, bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Araştırmada uygulanan kavram başarı testi bulgularına göre 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan kavramların çoğunu kavrayamadıkları, belirli kavram yanlışlarına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kömürcü (2002), Öktem (2006), Ülger (2003), Doğan(2007), Gülmez (2003), Kurnaz ve Yılmaz (2006) tarafından yapılan araştırmalarda elde edilen kavram yanlışlarına benzer bulgular, bu araştırmada da tespit edilmiştir. Araştırmanın alt problemiyle ilgili bulgular şu şekilde özetlenebilir.

1. Araştırmanın birinci alt problemiyle ilgili bulgularda araştırmaya katılan öğrencilerin, “anlaşma, antlaşma, antant, demokrasi, emperyalizm, etabli, ıslahat, darbe, itilaf, ittihat, mutlakiyet, meşrutiyet, müttefik, muhtıra pakt, seferberlik, sıkıyönetim, misyonerlik” kavramlarının kazanılma düzeylerinin % 50'nin altında olduğu, bu kavramların öğrenciler tarafından yeterli düzeyde kazanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kömürcü (2002)'nin de belirttiği gibi, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen kavramların soyut olması ve sayısının fazla olması kavramların anlaşılmasını güçleştirmektedir. Ayrıca Senenmoğlu (2007) tanımlanmış ve soyut olan kavramların öğrenilmesinin diğerlerine göre daha zor olduğunu belirtmektedir. Araştırma sonuçları bunu doğrulamaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası (% 50 ve üstü) tarafından kazanılan kavramların “azınlık, cumhuriyet, egemenlik, gazi, genelge, isyan, kamuoyu,

kongre, milliyetçilik, misak-ı milli, miting, muharebe, milli egemenlik, soğuk savaş, bağımsızlık, inkılap” kavramları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Blomm tarafından geliştirilen tam öğrenme modelinde, öğrencilerin % 70’inin istenilen başarıya ulaşamazsa tam öğrenme sağlanamamıştır demektir. Bu bağlamda araştırma genelinde öğrencilerin % 75,7’sinin “bağımsızlık”, % 84,1’inin “işgal”, % 72,4’ünün de “inkılap” kavramlarını tam öğrenme düzeyinde kazanabildikleri tespit edilmiştir.

2. Araştırmanın ikinci alt problemiyle ilgili bulgularda araştırmaya katılan öğrenciler “anlaşma- antlaşma”, “emperyalizm- işgal”, “ittihat- ittifak”, “mutlakiyet-meşrutiyet”, “ihtilal- darbe”, “Antant- sözleşme”, “genelge- tebliğ”, “miting-protesto”, “rejim- cumhuriyet”, “ittifak-blok”, “ıslahat-düzenleme” gibi birbirine yakın anlamlı olan kavramlarla ilgili yanlış kavrayışları olduğu bu kavramların tanımlarını birbirinden ayırt edemedikleri ve tanımlarını karıştırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler alanında yapılan birçok araştırmada da öğrencilerin birbirine yakın anlamlı olan kavramlarla ilgili yanlışları olduğu tespit edilmiştir. (Ekiz ve Akbaş, 2005, Çakmak, 2006; Yazıcı ve Samancı, 2003; Yükselir, 2006). Yapılan araştırmalar öğrencilerin kavramları öğrenirken ezberleme yoluna gittiklerini bu nedenle tanımları ve örnekleri birbirinden ayıramadıklarını ortaya koymaktadır. Akınoğlu ve Arslan (2007)’ın “*Türkiye’de Ortaöğrenim Öğrencilerinin Tarih Kavramlarını Kazanma Durumu ve Değerlendirilmesi*” adlı araştırmalarında öğrencilerin tarihsel kavramları öğrenirken en çok kullandıkları yöntemin ezber yöntemi olduğunu tespit etmiştir. Öğrenciler tarafından ezberlenen kavramlar, içselleştirilmediğinden kısa sürede unutulmakta, birbirine karıştırılmakta ya da kavramların tanımlarından uzak alternatif anlamlar yüklenmesine neden olmaktadır. Bu bilgi, bu araştırmada da tespit edilmiştir. Öğrencilerin itilaf ve müttefik kavramlarının anlamlarına düşman, rakip anlamları yüklemeleri, Kurtuluş Savaşı’nda İtilaf devletleriyle savaşmamızdan kaynaklandığı düşünülebilir.

3. Araştırmanın üçüncü alt problemiyle ilgili bulgularda, kavram başarı testinde yer alan kavramları anlama düzeyleri ve kavram yanlışları üzerinde cinsiyet değişkenine göre yapılan incelemede 8 soruda anlamlı farklılık bulunmuştur. Kız öğrenciler; azınlık, genelge, meşrutiyet ve rejim kavramlarını erkek öğrencilere göre daha iyi kavradıkları ve bu kavramlarla ilgili yanlışlarının az olduğu; yine erkek

öğrencilerin ise blok, ihtilal, tehcir ve soğuk savaş kavramlarını kız öğrencilere göre daha iyi kavradıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Keskin 2003, Kurnaz ve Yılmaz 2006, Çakmak (2006)'ın yaptıkları araştırmalarda da cinsiyet değişkenine göre kavramların kazanılma düzeyi arasında anlamlı ilişki olduğunu sonucunu desteklemektedir.

4. Araştırmanın dördüncü alt problemiyle ilgili bulgularda, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının baba mesleğine göre farklılaştığı bu farklılığın babası memur ve babası çiftçi olan öğrenciler arasında olduğu tespit edilmiştir. Babası memur olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 20,3$), babası çiftçi olan öğrencilerin kavram başarı testi puanlarından ($\bar{X} = 15,9$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. Araştırmanın beşinci alt problemiyle ilgili bulgularda öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının anne mesleğine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kavram başarı testi puanları ve kavramları anlama düzeyleri en yüksek olan öğrencilerin annesi memur olduğu tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla annesi emekli olanlar, annesi işçi olanlar, annesi ev hanımı olanlar izlemektedir. Kavram başarı testi puanları en düşük olan öğrencilerin ise annelerinin çiftçi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. Araştırmanın altıncı alt problemiyle ilgili bulgularda öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin kavramları anlama düzeylerinin de yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Babası üniversite ve üstü mezunu olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 21,5$), babası ilkokul mezunu olanlara ($\bar{X} = 16,7$) ve ortaokul mezunu olanlara ($\bar{X} = 16,1$) göre daha yüksek olduğu, yine babası lise mezunu olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 19,8$), babası ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

7. Araştırmanın yedinci alt problemiyle ilgili bulgularda, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

8. Araştırmanın sekizinci alt problemiyle ilgili bulgularda, öğrencilerin kavram başarı testi puanlarının ailenin aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerinin aylık gelir düzeyi 0- 400 YTL olan öğrencilerin kavram başarı testi puanları ($\bar{X} = 15,5$), aylık gelir düzeyi 800- 1200 YTL ($\bar{X} = 20,5$) ve 1200 YTL ve üstü olanlardan ($\bar{X} = 19,7$) daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

9. Araştırmanın dokuzuncu alt problemiyle ilgili bulgularda, öğrencilerin kavram başarı testi puanları ile öğrenim gördükleri okulların karşılaştırılmasında, iki okul arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Beş Eylül İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören öğrencilerin Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören öğrencilere göre kavram başarı testinde daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen kavramları anlama düzeylerini ve kavram yanlışlarını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada uygulanan kavram başarı testi analizlerinden elde edilen sonuçlara dayanılarak bazı önerilerde bulunulabilir.

1. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, kavram öğretiminde öğrencilerin önceden ne bildiği son derece önemlidir. Bu nedenle öğretmenler, konuya başlamadan önce, konu içerisinde geçen kavramları belirlemeli, öğrencilerin bu kavramlar hakkındaki genel düşüncelerini, yanlışya düştükleri alternatif kavramları tespit etmeli yanlışlar giderildikten sonra kavram öğretimine geçmelidir.

2. İlgili araştırmalar Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğretmenlerin en çok kullandıkları yöntemlerin, öğrencilerin pasif olduğu düz anlatım ve soru cevap yöntemi olduğunu ortaya koymaktadır (Gömcü, 2006). Derslerin bu yöntemlerle işlenmesi öğrencilerin olaylar, olgular ve kavramlar arasında anlam kuramalarına neden olmaktadır. Bu anlayıştan vazgeçilerek, öğrencilerin ön bilgileri ve hazırbulunuşluk seviyeleri dikkate alınarak aktif katılım sağlayacak öğretim yöntemleri seçilmeli, öğrenilen kavramlar arasında ilişki kurulması sağlanmalıdır. Tarih dersleri doğası gereği soyut kavramlardan oluşmaktadır. Soyut kavramların öğrenilmesi

diğerlerine göre daha zordur. Bu nedenle soyut kavramların öğretilmesinde somutlaştırıcı örnekler verilmeli, kavramların ayırt edici özellikleri üzerinde durularak öğrencilere tam ve doğru tanımlar sunulmalıdır.

3. Yapılan araştırmalar (Delen, 2007; Bozcan, 2002) öğretmenlerin tarih derslerinde en çok kullandıkları öğretim aracının, ders kitapları olduğunu ortaya koymaktadır. Kavram öğretiminde, sadece ders kitabına bağlı kalınmadan, yeni programın öngördüğü şekilde pekiştirici çalışmalarla kavram haritaları, anlam çözümleme tabloları, kavram ağları, kavram eşleştirme gibi yöntemler kullanılarak öğrencilerin kavramları ve özelliklerini daha iyi öğrenmeleri sağlanmalıdır.

4. Öğrencilerin tarihi olgu ve olaylar arasında ilişki kurabilmesi için her ünite sonunda, öğrencilerin o ünite de geçen kavramları anlama düzeyleri belirlenmelidir. Bunun için yapılandırmacı yaklaşımla ön plana çıkan alternatif değerlendirme yaklaşımları kullanılmalı, öğrencilerin eksik ve yanlış öğrenmeleri tespit edilerek ek tamamlayıcı çalışmalar yapılmalıdır.

5. Yapılan araştırmalar öğrencilerin sosyal çevrelerinin, günlük hayatlarında kullandıkları dilin, sosyoekonomik düzeylerinin, ailelerinin eğitim düzeylerinin kavramları anlama düzeylerini etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma kapsamında da aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Yine ilgili araştırmalarda (Akınoğlu ve Arslan, 2007), öğrencilerin tarihsel kavramları okul dışında en çok aileden ve sosyal çevrelerinden öğrendikleri gerçeğini yansıtmaktadır. Bu nedenle tekdüze standartlaştırılmış bir öğretim yerine, öğrencilerin sosyal çevreleri ve aile yapıları dikkate alınarak öğretim yapılmalıdır.

7. Yapılandırmacı yaklaşımla yenilenen ilköğretim programında, kavram ve kavram öğretimine büyük önem verilmektedir. Bu nedenle dersi okutan öğretmenlere hizmet içi kurslarla kavram ve kavram öğretim yöntemleriyle ilgili bilgiler verilmeli, bu yöntemlerin uygulanması sağlanmalıdır.

8. İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan kavramların anlaşılma düzeyleri ve yanlışlarıyla ilgili literatürde çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle kavram öğretimi ve kavram yanlışlarının giderilmesine

yönelik daha genel araştırmalar yapılabilir. Yapılacak olan bu araştırmalar yeni programların geliştirilmesine ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

- Ağca, N., (2006). **İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Bilgisayar İle İlgili Temel Kavramlar Konusunda Kavramsal Değişim Yaklaşımının Yaşadıkları Yanılgılarına Ve Kavram Yanılgılarının Giderilmesine ve Bilgisayar Dersindeki Tutumlarına Etkisi.** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Akinoğlu, O., Arslan, Y., (2007). **Türkiye’de Ortaöğrenim Öğrencilerinin Tarih Kavramlarını Kazanma Durumu ve Değerlendirilmesi.** http://www.manas.kg/pdf/sbdpdf18/10_Akinoğlu.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2009)
- Alım, M., (2008). **“Öğrencilerin Lise Coğrafya Programında Yer Alan Yer Yuvarlağı Ve Harita Bilgisi Ünitelerindeki Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri Ve Kavram Yanılgıları”.** Milli Eğitim Dergisi. 177. 166-180.
- Arslan, G. S., (2008). **6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Yeryüzünde Yaşam” Ünitesindeki Kavramları Hatırlama Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma (Sakarya İli Örneği)** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Atılgan, H., Kan, A., Doğan, N., (2007). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.** (Ed: Hakan Atılgan). (2. basım). Anı Yayıncılık. Ankara.
- Ayas, A. P., (2005). Kavram Öğrenimi. **Kuramdan Uygulamaya Fen ve Teknoloji Öğretimi.** Çepni, S. (Ed.). Pegem A Yayınları. Ankara
- Aydoğan, S., Günes, B., Gülçiçek, Ç., (2003). **Isı ve Sıcaklık Konusunda Kavram Yanılgıları.** Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 23, (2). 111-124
- Aykaç, N., Aydın, H., (2006). **Öğrenme ve Öğretme Sürecinde Planlama ve Uygulama.** Naturel Yayıncılık. Ankara
- Balim, A. G., İnel, D., Evrekli, E., (2008). **Fen Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Sorgulayıcı Öğrenme Becerileri Algılarına Etkisi.** İlköğretim Online 7.(1). 188-202 <http://ilkogretim-online.org.tr/vol7say1/v7s1m14.pdf> (Erişim Tarihi: 12.04.2009).
- Baloğlu, N., (2003). **İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dünya ve Evren Konusu İle İlgili Kavram Yanılgıları.** Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 25. (1). 229-246.
- Bozcan, M., (2002). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Öğrencilerin Tarih Düşüncesinin Gelişimi** Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

- Bozkurt, O., Aydoğdu, M., (2004). **İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Öğrencilerinin “Ozon Tabakası ve Görevleri” Hakkındaki Kavram Yanılgıları ve Oluşturma Şekilleri.** Kastamonu Eğitim Dergisi. 12. (2). 369-376
- Bozkurt, O., Akın, S., Uşak, M., (2004). **İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin “Erozyon” Hakkındaki Ön Bilgilerinin Ve Kavram Yanılgılarının Tespiti.** Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. 5. (2). 277-285
- Büyükkasap, E., Samancı, O., (1998). **“İlköğretim Öğrencilerinin Işık Hakkındaki Yanlış Kavramaları.** Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi. 6.(1). 127-140
- Büyüköztürk, Ş., (2003). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı.** Pegem A Yayıncılık. Ankara
- Canpolat, N., Pınarbaşı, T., Bayrakçeken, S., Geban, Ö., (2004). **Kavramsal Değişim Yaklaşımı – III: Model Kullanımı.** Kastamonu Eğitim Dergisi. 12. (2). 377-384
- Cihan, G., (2005). **Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 1998 Programında Önerilen Ders Araç-Gereçlerinin (Materyallerin) Değerlendirilmesi ve Öneriler** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çağlayan, Ç., (2006). **Sekizinci Sınıf Fen Bilgisi Dersi Genetik Ünitesinin Öğretiminde Kavram Haritalarının Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Kavram Kazanmalarına Etkisi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Çakır, Y., (2005). **İlköğretim Öğrencilerinin Sahip Oldukları Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Çakmak, F., (2006). **İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Nüfus Ve Yerleşme Konusunda Geçen Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon.
- Çaycı, B., (2007). **Kavram Değiştirme Metinlerinin Kavram Öğrenimi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi.** Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 27. (1). 87-102.
- Demircioğlu, H., (2003). **Sınıf Öğretmen Adaylarının Kimya Kavramlarını Anlama Düzeyleri ve Karşılaşılan Yanılgılar** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.

- Demirel, Ö., (2003). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme.** (5. Basım). Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- Doğan, O., (2007). **İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Bir Ülke Bir Bayrak” Ünitesindeki Kavramların Öğrenilmesinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Doğanay, A., (2005). **Öğretimde kavram ve Genellemelerin Geliştirilmesi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi.** (Ed: Öztürk, C. Ve Dilek, D.). Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- Doğar, Ç., Başbüyük, A., (2005). **İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Hava ve İklim Olaylarını Anlama Düzeyleri.** Kastamonu Eğitim Dergisi. 13. (2). 347-358
- Dönmez, C., (2006). **“Yüksek Öğretimde Eğitim ve Öğretim Elemanı Yetiştirme Sorunu”.** Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Editör Yasemin Doğaner. Ankara.
- Dönmez, İ. Y., Alaz, A., Aydoğan, A., (2008). **9. Sınıf Öğrencilerinin “Akarsular” Konusundaki Temel Kavramları Öğrenme Düzeylerinin Tespiti.** Kastamonu Eğitim Dergisi. 16. (1). 177-184
- Ekiz, D., Akbaş, Y., (2005). **İlköğretim 6. sınıf Öğrencilerinin Astronomi İle İlgili Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları.** Milli Eğitim Dergisi. 165. MEB Yayınları. Ankara.
- Erdaş, S., (2006). **Atatürk’ten Günümüze Türk İnkılap Tarihi Derslerine Genel Bir Bakış, Türk Eğitim sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi.** Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Ankara
- Erden, M., Akman, Y., (1997). **Gelişim-Öğrenme-Öğretme.** (5. Basım). Arkadaş Yayınevi. Ankara.
- Eryılmaz, A., Sürmeli, E., (2002). **Üç Aşamalı sorularla Öğrencilerin Isı ve sıcaklık Konularındaki Kavram Yanılgılarının Ölçülmesi.** V. Ulusal Fen Bilimleri Kongresi.
(<http://www.metu.edu.tr/~eryilmaz/TamUcBaglant.pdf>) (16.12.2008).
- Eyidoğan, F., Güneysu, S., (2002). **İlköğretim 8. sınıf Fen Bilgisi Kitaplarındaki Kavram Yanılgılarının İncelenmesi.** V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. Ankara

http://www.fedu.metu.edu.tr/UFBMEK-5/b_kitabi/PDF/Fen/Bildiri/t72d.pdf
(16.12.2008).

- Gencer, Z., (2006). **İlköğretim Öğrencilerinin (6., 7., ve 8. sınıflar) Hücre Konusundaki Kavram Yanılgılarının Tespiti Üzerine Bir Araştırma** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Gencer, H., (2007). **İlköğretim İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Amaç Gerçekleştirme Başarısına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Diyarbakır.
- Gülmez, N., (2003). **“Üniversiteye Yeni Gelen Öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Bilgi Seviyeleri”**. Atatürkçü Bakış. 2. (4). 29-71.
- Gülmez, N., (2003). **“Üniversite Gençliğinin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersine Bakışı”**. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi. 57. (19). 1043-1088.
- Gürlek, M., (2002). **Ortaöğretim Biyoloji (Botanik) Öğretiminde Anlam Çözümleme Tabloları, Kavram ağları ve Kavram Haritalarının Uygulanması**. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Van.
- Gömcü, B., (2006). **İlköğretim 8.Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi'nin Kurtuluş Savaşı Dönemi Ünitesinin İşlenişinde Karşılaşılan Problemlere İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Gönen, S., Akgün, A., (2005). **Bilgi eksiklikleri ve Kavram Yanılgılarının Tespiti ve Giderilmesinde Çalışma Yaprakları ve Sınıf İçi Tartışma Yönteminin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma**. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 4. (13). 99-111 <http://www.e-sosder.com/dergi/1399-111.pdf> (10.06.2008)
- Gözler, K., (1998). **“Cumhuriyet ve Monarşi”**. Türkiye Günlüğü, 53. 27-34. <http://www.anayasa.gen.tr/cumhuriyet.htm> (12.02.2009).
- İnel, D., Balım, A.G., Evrekli, E., (2009). **Fen Öğretiminde Kavram Karikatürü Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri**. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Dergisi. 3. (1). 1-16 http://www.nef.balikesir.edu.tr/~dergi/makaleler/yayinda/6EFMED_FBE111.doc (10.07.2009).
- Karahan, U., (2007). **Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Metodlarından Grid, Tanılayıcı Dallanmış Ağaç ve Kavram Haritalarının Biyoloji Öğretiminde Uygulanması**

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Karasar, N., (2004). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

Kaya, M., (2006). **İlköğretim 8. Sınıf Vatandaşlık ve İnsan Hakları Dersinde Yer Alan Kavramların Kazanılmışlık Düzeyi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Keskin, K., (2003). **İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilere Tarih Kavramlarının Kandırılma Düzeyinin Araştırılması** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Köksal, M. S., (2006). **Kavram Öğretimi ve Çoklu Zeka Teorisi**. Kastamonu Eğitim Dergisi. 14. (2). 473-480

Kömürcü, H. Z. , (2002). **İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Kurnaz, Ş., Yılmaz, D. , (2006). **“İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk İlke ve İnkılaplarını Kavrama Düzeyleri”**. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 26. 3. 181-205.

MEB, (2005). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı**. Ankara.

MEB, (2006a). **İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 8. Sınıf Öğretim Programı**. Ankara.

MEB, (2006b). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (6-7. Sınıflar) Öğretim Programı**. Ankara.

Öktem, G., (2006). **İlköğretim 4 ve 5. sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama ve Kazanma Düzeyleri (Yeni Programın Pilot Uygulaması Samsun İli Örneği)** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tokat.

Safran, M., (2004). **“Eğitim Bilimi Açısından Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Öğretimi”**. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Yöntem Arayışları. Sempozyum. (edi: Bahaeddin Yediyıldız vd.) Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Ankara.

- Saka, A., (2006). **Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Genetik Konusundaki Kavram Yanılgılarının Giderilmesinde 5E Modelinin Etkisi** (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Trabzon
- Seloni, Ş. R., (2005). **Fen Bilgisi Öğretiminde Oluşan Kavram Yanılgılarının Proje Tabanlı Öğrenme İle Giderilmesi.** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Senemoğlu, N., (2007). **Gelişim Öğrenme ve Öğretme. (Kuramdan Uygulamaya).** Düzenlenmiş Yeni Basım.Gönül Yayıncılık. Ankara
- Taşlı, İ.,(2006). “4-7. Sınıf sosyal Bilgiler Üniteleriyle İlgili Kavram Bulmacaları Örnekleri. Milli Eğitim Dergisi. 166. MEB Yayınları. Ankara.
- TDK (2009). Büyük Türkçe Sözlük. <http://tdkterim.gov.tr/bts/> (21.03.2009)
- Tekkaya, C., Çapa, Y., Yılmaz, Ö., (2000). **Biyoloji Öğretmen adaylarının Genel Biyoloji Konularındaki Kavram Yanılgıları.** Hacettepe Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi. 18. 140-147
- Tekin, H., (2000). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.** Yargı Yayınları. Ankara.
- Ülgen, G., (2004). **Kavram Geliştirme (Kuramlar ve Uygular).** 4.baskı. Nobel Yayınları. Ankara.
- Ülger, F.(2003). **İlköğretim Okulu 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanımlılık Düzeyi.** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Yazıcı, H., Samancı, O., (2003). **İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları İle İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri.** Milli Eğitim Dergisi. 158. MEB Yayınları. Ankara.
- Yekrek, Ş., (2006). **İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Çoklu Zeka Kuramının Öğrencilerin Erişisine ve Ders Karşı Tutumlarına Etkisi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.
- Yurtseven, M. T., (2006). **Lise 1. Sınıflarda Coğrafya Dersinde İklim Ünitesinin Kavramsal Yeterlilikler ve Kavram Yanılgıları** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Yükselir, A., (2006). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Geçen Kavramların Kazanımı ve Kalıcılığında Kavram Analiz Yönteminin Etkisi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

<http://w3.gazi.edu.tr/%7Ebgunes/files/kavramyanilgilari/giris.html> (09.11.2008).

<http://web.deu.edu.tr/~ilyas/Courses/otmg/sunumlar/6.pdf> (28.05.2009).

<http://www.kpsskaynak.com/showthread.php?tid=30> (10.07.2009).

<http://ilkogretim-online.org.tr/vol5say1/sbildirge%5B1%5D.pdf> (16.08.2008).

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu ve Başarı Testi

8. SINIF ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu araştırma Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları" adlı yüksek lisans tez çalışması için hazırlanmıştır. Anket 2 bölümden oluşmaktadır.(A) bölümünde kişisel bilgi soruları, (B) bölümünde 40 adet çoktan seçmeli sorulardan oluşan başarı testi yer almaktadır.

Anket sorularına vereceğiniz cevaplar, tamamen bilimsel bir amaç için kullanılacak, notlarınızı etkilemeyecektir. Araştırmanın amacına ulaşması sizin ankete vereceğiniz samimi cevaplara bağlıdır.

Katkılarınız ve yardımlarınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Yeliz AYCAN

(A)

Kişisel Bilgi Formu

➤ Uygun seçeneği işaretleyiniz.

Öğrencinin;

1) Okulu:

2) Cinsiyeti:

Kız() Erkek ()

3) Anne eğitim durumu:

- () 1. İlkokul
 () 2. İlköğretim
 () 3. Lise
 () 4. Üniversite ve üstü

5) Anne mesleği:

- () 1. Ev Hanımı
 () 2. İşçi
 () 3. Serbest Meslek
 () 4. Memur
 () 5. Emekli
 () 6. Çiftçi

4) Baba eğitim durumu:

- () 1. İlkokul
 () 2. İlköğretim
 () 3. Lise
 () 4. Üniversite ve üstü

6) Baba mesleği:

- () 1. Çiftçi
 () 2. İşçi
 () 3. Serbest Meslek
 () 4. Memur
 () 5. Emekli
 () 6. Esnaf Ve Zanaatkâr

7) Ailenin aylık geliri:

- () 0-400 ytl
 () 400-800 ytl
 () 800-1200 ytl
 () 1200-Üstü

(B)

T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi İle İlgili Başarı Testi

➤ Aşağıda verilen ifadelere göre doğru düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz.

1) Savaşan tarafların ateşi belli bir süre kesmesi, ateşkes, bırakışma, mütakere anlamında olan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Barış b) Anlaşma c) Sözleşme d) Antlaşma

2) İki veya daha fazla devletin saldırmazlık, savaşta ittifak gibi konularda üstlenmelerini belirttikleri belgeye ve belgede belirtilen duruma ne ad verilir?

- a) Anlaşma b) İttifak c) Antlaşma d) Antant

3) Devletlerarası bir veya birkaç anlaşmanın imzalanmasıyla oluşan ittifaklara verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- a) ortaklık b) Barış c) Antant d) Sözleşme

4) Bir ülkede egemen millete göre, ayrı soydan, ayrı dinden ve sayıca az olan topluluğa ne denir?

- a) Aşiret b) Kavim c) Azınlık d) Toplum

5) Kimseye bağlı olamama, müstakil olma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Egemenlik b) Demokrasi c) Bağımsızlık d) Medeniyet

6) Politik çıkarları nedeniyle birlik kuran devletler topluluğuna ne ad verilir?

- a) İttifak b) Grup c) Blok d) NATO

7) Milletın egemenliğı kendi elinde tuttuğı yönetim biçimine ne ad verilir?

- a) Krallık b) Demokrasi c) Cumhuriyet d) Mutlakıyet

8) Halkın egemenliğı temelıne dayanan, hoşgörölü, kendi haklarına sahip çıkabilen ve başkalarına saygılı olan insanların yaşama biçimine ne ad verilir?

- a) Demokrasi b) Egemenlik c) Laiklik d) Bağımsızlık

9) Bir ulusun yönetimi elinde bulundurması durumu ifadesinin karşılığı olarak kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Bağımsızlık b) Hürriyet c) Egemenlik d) İnkılap

10) Bir milletin, başka bir milleti siyasi ve ekonomik egemenliğı altına alarak yayılması veya yayılmacılık anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İstila b) Emperyalizm c) Fetih d) İşgal

11) Etabli Kavramının anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

a) Yerleşmiş b) Anlaşmazlık c) Değiş- Tokuş d)Barış

12) Olağanüstü yararlılıklar göstererek düşmanla savaşan askerlere, komutanlara veya şehirlere devlet tarafından verilen onur unvanına ne ad verilir?

a) Şehit b) Nişan c) Madalya d) Gazi

13) Kanun ve yönetmeliklerin uygulanmasında yol göstermek, herhangi bir konuda aydınlatmak, dikkat çekmek üzere ilgililere gönderilen yazıya ne ad verilir?

a) Genelge b) Emir c) Tebliğ d) Haber

14) Daha iyi duruma getirmek için yapılan değişiklik, düzeltme ve iyileştirme, reform anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

a) Düzenleme b) İmtiyaz c) Islahat d) Yapılanma

15) Bir devletin siyasi teşkilatını, kanuni şekillere riayet etmeden değiştirmek üzere zorla yapılan halk hareketi anlamındaki kavram aşağıdakilerden hangisidir?

a) Darbe b) Kargaşa c) İhtilal d) İnkılap

16) Yabancı bir gücün bir yeri zorla ele geçirmesi anlamındaki kavram aşağıdakilerden hangisidir?

a) İskân b) Emperyalizm c) İşgal d) Yerleşme

17) Bir grup kişinin kanunlara uymaması, emirlere karşı gelmesi, başkaldırı, karşı çıkma, karşı koyma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

a) İsyân b) Miting c) Propaganda d) İstila

18) İtilaf devletleri tanımlamasında geçen itilaf kavramının anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

a) Düşman, rakip
b) Çatışan
c) Emperyalist
d) Anlaşma, uyuşma

19) Birleşme, birlik kurma bir olma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

a) İttifak b) İlhak c) İzmihlal d) İttihat

20) Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, dönüşüm anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

a) Uygarlık b) İnkılâp c) İhtilal d) Darbe

21) Bir sorunla ilgili olarak halkın taşıdığı kanyı ifade eden ve halk anlamına da gelen kavram aŖağıdakilerden hangisidir?

- a) Koalisyon b) Kamuoyu c) Egemenlik d) Seçim

22) Ortak konuları, ortak çıkarları ve yapılması gereken işleri görüşmek üzere çeşitli yerlerden yöneticilerin, delegelerin, elçilerin, katılımcıların düzenlemiş oldukları toplantıya ne ad verilir?

- a) Kurultay b) Oturum c) Kongre d) Meclis

23) I. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı az gelişmiş ülkeleri, kendilerini yönetecek bir düzeye erdştirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Milletler Cemiyeti adına yönetmek gerekçesiyle bazı gelişmiş ülkelere verilen ve haksız olan bu vekillik görevine ne ad verilir?

- a) Vekalet b) Bağımsızlık c) Sömürgeleştirme d) Manda

24) Meşrutiyet kavramının tanımı aŖağıdakilerden hangisidir?

- a) Halk iradesine dayalı yönetim biçimi
b) Padişahla yönetilen bir ülkede padişahın başkanlığı altında parlamento yönetimine dayanan yönetim biçimi
c) Padişahın bütün yetkileri elinde bulundurduğu yönetim biçimi
d) Devlet yönetiminde bir grubun hakim olması

25)Milletini sevmek, onu yüceltmek amacını benimsemek ve o yolda yürümek tanımının karşılığı olan kavram aŖağıdakilerden hangisidir?

- a) Cumhuriyetçilik b) Milliyetçilik c) Halkçılık d) Vatanseverlik

26) Ulusal ant, Milli yemin anlamında kullanılan kavram aŖağıdakilerden hangisidir?

- a) Hürriyet b) Bağımsızlık c) Egemenlik d) Misak-ı Milli

27) Gösteri amacıyla veya bir olaya dikkat çekmek için açık yerlerde yapılan toplantıya ne ad verilir?

- a) Miting b) Protesto c) Yürüyüş d) Kongre

28) Bir savaş sırasında belirli bir zaman ve bölgede meydana gelen savaşıma haline ne ad verilir?

- a) Saldırı b) Muharebe c) Mütakere d) Hücum

29) Hükümdarın bütün yetkilerini elinde bulundurduğu yönetim biçimine ne ad verilir?

- a)Cumhuriyet b) Meşrutiyet c) Mutlakıyet d) Demokrasi

30) Müttefik kavramının anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Düşman b) Bağlaşık c) Rakip d) Antlaşma

31) Egemenlik, bir ülkeyi yönetme gücüdür. Egemenliğin; yani yönetme gücünün millete ait olması anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Milli Egemenlik b) Özgürlük c) Demokrasi d) Cumhuriyet

32) Herhangi bir şeyi üzerine vurgu yaparak hatırlatma ve sert nitelikli uyarı anlamına gelen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Genelge b) Muhtıra c) Tebliğ d) Bildiri

33) Pakt kavramının eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Antlaşma b) Anlaşma c) Ateşkes d) Saldırı

34) Rejim kavramının tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Halkın ortaya koyduğu irade
b. Devlet işlerini düzenleme ve yürütme
c. Hukuk kurallarını uygulama
d. Bir devletin yönetim biçimi

35) Bir ülkenin bütün silahlı kuvvetlerini savaşa hazır duruma getiren, ülkenin bütün ekonomisini, yönetimini savaş gereklerine uyacak duruma sokan en üst düzeydeki hazırlık ve önlemler anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sıkıyönetim b) Seferberlik c) Olağanüstü hal d) Miting

36) Savaş veya savaşı gerektirecek durum ve ayaklanma olasılığı, vatanın ve milletin bölünmezliğini tehlikeye düşüren olayların yaygınlaşması gibi durumlarda temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının geçici bir süre sınırlanarak uygulanan, askeri ağırlıklı yönetim anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Seferberlik b) Sıkıyönetim c) Darbe d) Olağanüstü hal

37) Taarruz kavramının eş anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Harekete geçme b) Kuşatma c) Zafer kazanma d) Saldırı

38) Bir topluluğu zorla göç ettirme, göç etmelerine sebep olma anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Tehcir b) İşgal c) İstila d) İskân

39) Başka dini inançlara sahip olan insanları kendi dinine geçirmek ve ülke içindeki milli, kültürel değerleri yok ederek ülke bütünlüğünü bozmak için çalışmalar yapılması anlamında kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Terör b) İrtica c) Misyonerlik d) Sömürgecilik

40) Ülkeler arasında meydana gelen, uluslar arası siyasi ve askeri gerginlik olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Çatışma b) Soğuk savaş c) İç savaş d) Nükleer savaş

EK 2: Kavramsal Karikatür Örneği

Ayşe, Kaan, Murat ve Selim demokrasi kavramının özelliklerini tartışmaktadır.

Size yanlış yorumu kim yapmıştır?

Yanıtınızı aşağıdaki kutulardan sadece birine çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

Kaan

Murat

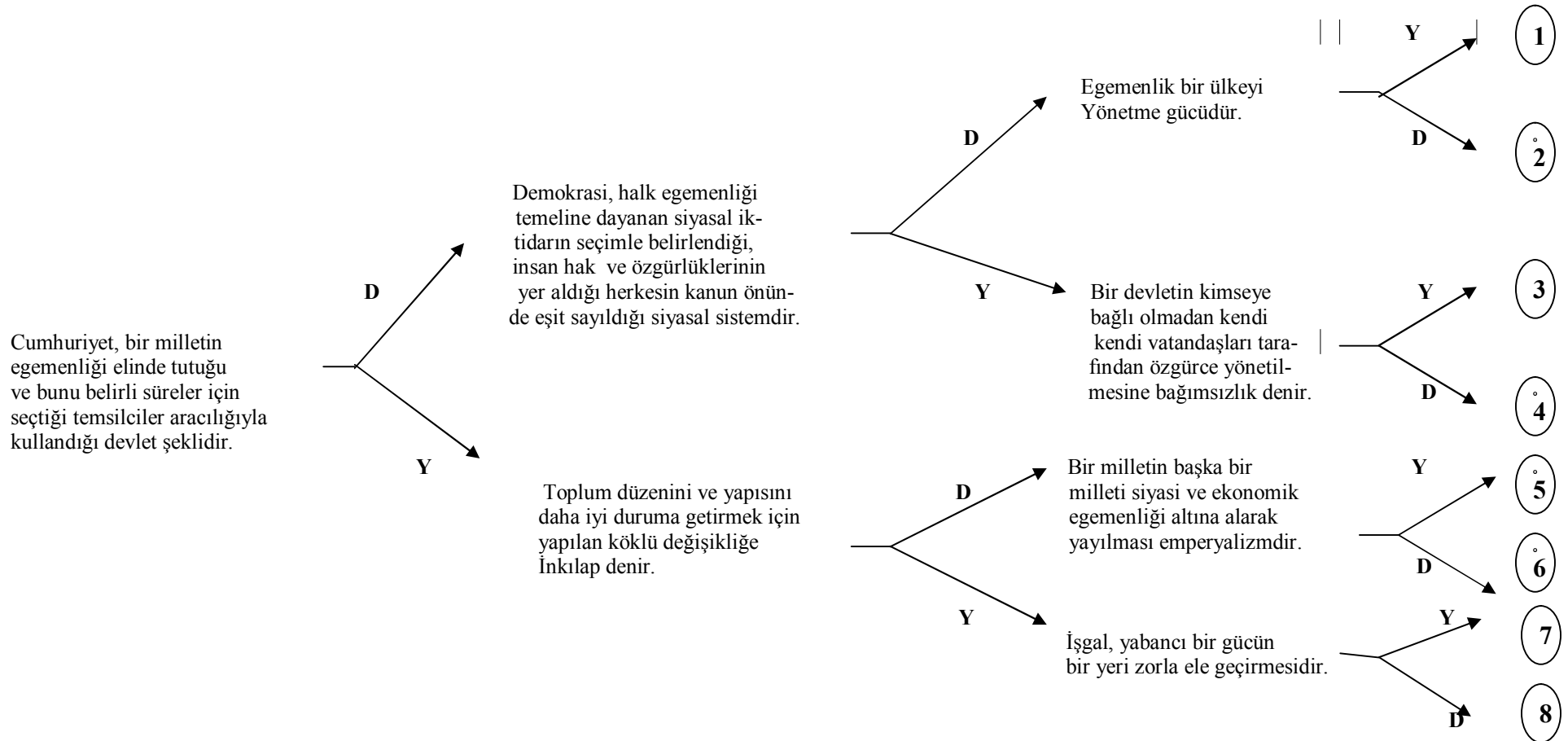
Selim

Ayşe

Böyle düşünmenizin nedeni nedir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

EK 3: Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Örneği

Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi kavramlarıyla ilgili aşağıda verilen tanılayıcı dallanmış ağaçtaki ifadelerin bazıları doğru bazıları yanlıştır. İlk sorudan başlayarak soruların doğru ya da yanlış olduğuna karar vererek yönlendirici okları takip ediniz. Son olarak ulaştığınız çıkışı işaretleyiniz.

EK 4 :Araştırma İzin Belgeleri

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı: B.08.4.MEM.4.45.00.07.500/ 3529
Konu: Anket Çalışması

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MANİSA

İlgil: a-)MEB Okul ve Kurumlarında Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi
b-)14/01/2009 tarih ve B.30.2.CBÜ.0.E1.00.00-500/125 sayılı yazımız.
c-)20/02/2009 tarih ve B.08.4.MEM.4.45.00.07-500/3651 sayılı Olur.

Üniversiteniz Yüksek Lisans öğrencisi **MEHMET AYÇAN**'a ait "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin TC. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama Düzeyleri Kavram Yanılgıları" konulu, onaylı anket formları ve başarı testinin, Manisa Gördes İlçesi Atatürk İlköğretim Okulu, Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu, 5 Eylül İlköğretim Okulu, Şehit Makbule Hanım İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim, Fatih İlköğretim Okulu 8. sınıf öğrencilerine uygulanması ile ilgili valilik onayı ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) hükümlerine göre, araştırma tamamlandıktan sonra, anket sonuçlarından 1 örneğinin Müdürlüğümüz Kültür Bürosuna gönderilmesini,

Bilgilerinize rica ederim.

Hüseyin SEZGİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Aziz ERSOY
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
20/02/2009
İsmail KAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
MANISA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.45.00.07.500
KONU: Anket

3651

20 Eylül 2009

VALİLİK MAKAMINA
MANISA

İl.Gil: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 14/01/2009 tarih ve B.30.2.CBÜ.0.E1.00.00-500/125 sayılı yazısı

Milli Eğitim Bakanlığuna Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi uyarınca araştırma değerlendirme komisyonumuz tarafından, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Yeliz AYCAN'a ait "İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan kavramları anlama düzeyleri, kavram yanlışları" ile ilgili 7 soruluk 8. sınıf anket formu 40 soruluk TC.İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ile ilgili başarı testi ölçeklerinin Manisa Gördes ilçesi Atatürk İlköğretim Okulu, Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu, 5 Eylül İlköğretim Okulu, Şehit Makbule Hanım İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim ve Fatih İlköğretim Okulu 8. sınıf öğrencilerine uygulanması uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

AZİZ ERSOY
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
20/02/2009
İsmail KAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	YELİZ AYCAN
Kurumu	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Araştırma yapılacak il/iller	MANİSA
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	İLKÖĞRETİM OKULLARININ 8 SINIF ÖĞRENCİLERİ
Araştırmanın konusu	İLKÖĞRETİM 8 SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TC. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE YER ALAN KAVRAMLARI ANLAMA DÜZEYLERİ KAVRAM YANILGILARI
Üniversite	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Araştırma/proje/ödev/tez önemi	İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TC. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE YER ALAN KAVRAMLARI ANLAMA DÜZEYLERİ KAVRAM YANILGILARI VARDIR.
Veri toplama araçları	7 SORULUK 8 SINIF ANKET FORMU 40 SORULUK TC. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ İLE İLGİLİ BAŞARI TESTİ
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TC. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE YER ALAN KAVRAMLARI ANLAMA DÜZEYLERİ KAVRAM YANILGILARI İLE İLGİLİ 7 SORULUK 8. SINIF ANKET FORMU 40 SORULUK TC. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ İLE İLGİLİ BAŞARI TESTİ ÖLÇEKLERİNİN MANİSA GÖRDES İLÇESİ ATATÜRK İLKÖĞRETİM OKULU, MEHMET AKİF ERSOY İLKÖĞRETİM OKULU, 5 EYLÜL İLKÖĞRETİM OKULU, ŞEHİT MAKBULU HANIM İLKÖĞRETİM OKULU, CUMHURİYET İLKÖĞRETİM, FATİH İLKÖĞRETİM OKULU 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNE UYGULANMASI UYGUN GÖRÜLMÜŞTÜR.	
Komisyön kararı:	Cybrlığı ile alınmıştır.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi:
KOMİSYON	

19/02/2009

Komisyön Başkanı
Reşat KILIÇ
Şube Müdürü.

Üye
Zafer ÇİMEN

Rehberlik Araştırma Merkezi Rehber Öğrt.

Üye

Hayri BABA
Cumhuriyet Anadolu Lisesi
Biyoloji Öğrt.